

· C ·

CAPÇALERA

REVISTA DEL COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA

TRANSPARÈNCIA CONTRA CORRUPCIÓ

El periodisme de dades i la propera llei d'accés a la informació pública,
al·licients per a un periodisme d'investigació en hores baixes

Si ets gran o tens una persona gran al teu càrrec, parlem-ne!

Les nostres treballadores socials t'escoltaran,
t'ajudaran i et recomanaran:

Serveis d'ajuda en el domicili · Apartaments per a
gent gran · Centres de dia · Residències · Centres
socio-sanitaris · Adaptacions de la llar, ...

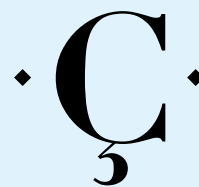
**Deixa't assessorar per nosaltres,
sabem cuidar a la gent gran.**

 GRUPMUTUAM

Informa't al 902 555 667

www.mutuam.com

DOSSIER
PERIODISME I CORRUPCIÓ

05 CARTA DEL DEGÀ
PROPOSTES PER AFRONTAR EL FUTUR
TEXT Josep Maria Martí

06 REPORTATGE
UN PLA CONTRA LA CRISI
TEXT Eudald Coll
FOTOS Jordi Salinas / Sergio Ruiz

10 REPORTATGE
EL LLUNYÀ BATEC DE LES COMARQUES
TEXT Carme Escales
FOTOS Toni Vilches
/ Vicente Pruna

16 REPORTATGE
UNA IDEA, MOLTS MECENES
TEXT Susana Pérez

22 ENTREVISTA
DAVID FERNÁNDEZ
TEXT Jordi Rovira
FOTO Sergio Ruiz

26 REPORTATGE
MÉS ENLLÀ DE LA FRONTERA
TEXT Maria Hornos

32 REPORTATGE
JUGAR AMB LA INFORMACIÓ
TEXT Laura Saula

36 REPORTATGE
AIXÒ NO ÉS ESTATS UNITS
TEXT Mar Calpena
FOTOS Oriol Clavera

40 DOSSIER
NOUS RECURSOS
ENFRONT LA NOVA CORRUPCIÓ
TEXT Lina María Aguirre-Jaramillo
FOTO Dani Codina

44 DOSSIER
EL SECRET ÉS LA TRANSPARÈNCIA
TEXT Jordi Rovira
FOTO Dani Codina

52 DOSSIER
EL COLOR DE LA CORRUPCIÓ
TEXT Pablo Rey Mazón

56 DOSSIER
EL PITJOR MOMENT PER INVESTIGAR
TEXT Eudald Coll
FOTO ACN

62 REPORTATGE
LES INCÒGNITES
DELS ARXIVS DIGITALS
TEXT Xavier Martí
IL·LUSTRACIÓ Francesco Cusumano

66 REPORTATGE
PACO ELVIRA,
LA VIDA NO S'ACABA MAI
TEXT Pere Ferreres
FOTOS Paco Elvira

72 HISTÒRIC
EL 'CAS NADAL'
TEXT Maria Dolores Masana
FOTO Arxiu La Vanguardia

76 PERIODISME AL MÓN
INDÍGENES AMB VEU PRÒPIA
TEXT I FOTOS Xavier Sulé

82 WEBS / LA XARXA
Àlex Barnet

84 LLIBRES
Elena Serrano

86 LA FOTO
Vivian Maier

88 OBITUARIS

90 DIA A DIA
Sara Masó

98 COM ENS VEU...
Garnotte

REVISTA CAPÇALERA
Núm. 160

EDITOR Col·legi de Periodistes de Catalunya
DIRECTOR Jordi Rovira
CONSELL EDITORIAL Ignasi Aragay, Neus Bonet, Núria de José, Xavier Puig, Marc Vidal
CORRECTOR Jordi Sales
DOCUMENTACIÓ Carme Teixeira
DIRECCIÓ D'ART Creative Affairs
SECRETÀRIA Alicia Llamazares
PUBLICITAT Gilles Laurent
FOTO PORTADA Sergio Ruiz

REDACCIÓ
Col·legi de Periodistes de Catalunya
Rambla de Catalunya 10, principal
08007 Barcelona
T 93 317 19 20 F 93 317 83 86
comunicacio@periodistes.org
www.periodistes.org
DEMARCACIONS
Nou del Teatre, 1, 1r, 1a · 17004 Girona,
T 973 240 044
Rbla. Ferran, 21, 8è A · 25007 Lleida,
T 973 240 044
August, 5, 1r, 1a · 43003 Tarragona,
T 977 441 537
Plaça Ramon Cabrera, 7, 1r · 43500 Tortosa,
Terres de l'Ebre T 977 441 537

JUNTA DE GOVERN
DEGÀ Josep Maria Martí
VICEDEGANS Ramon Besa, Neus Bonet,
Josep Lluís Cadena, Narcís Genís, Amparo
Moreno, Sara Sans
SECRETARI Enric Frigola
TRESORER Xavier Mas de Xaxàs
VOCALS Pilar Antillach, Ignasi Aragay, Jordi
Basté, Anna Comas, Pilar Casanova, Francesc
Escribano, Pere Ferreres, Llibert Ferri, Patrícia
Gabancho, Jordi Grau, Sílvia Heras, Pilar Poy,
Montserrat Rius, Jesús Riverola, Enric Sierra,
Ignasi Soler, Teresa Turiera-Puigbó
i Marc Vidal
GERENT Xavier Fuertes

DIPÒSIT LEGAL GI.358-89
ISSN 1135-1047
IMPRESSIÓ Ingoprint, SA

*REDIS-
SENYEM
EL
FUTUR*

REVISTA NOVA · SERVEIS NOUS · EINES NOVES

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

PROPOSTES PER AFRONTAR EL FUTUR

Benvolguts col·legiats i col·legiades. Ara fa uns dies vam presentar al CCCB els resultats de la Mesa sectorial dels mitjans de comunicació. Es tracta d'una iniciativa impulsada, entre d'altres, pel Col·legi de Periodistes de Catalunya, a instàncies de la Plataforma, integrada pels representats dels sindicats i el Col·legi de l'Audiovisual, i que s'ha tancat amb més de quaranta propostes concretes d'actuació per fer front a la crisi del sector. Es tracta d'una iniciativa inèdita a l'Estat espanyol, elaborada a partir d'un sistema de treball en què ha participat més d'una seixantena de persones dels diferents àmbits de la comunicació, des de les organitzacions empresarials, a sindicats, col·legis professionals, universitats i associacions professionals.

Una iniciativa que posa de nou en relleu com el Col·legi de Periodistes contribueix a la defensa de l'ofici del periodisme, trencant alguns tòpics sense fonament, i partint d'un principi bàsic: la necessitat d'adoptar una actitud proactiva davant la crisi del sector. Com a col·lectiu professional, ja ens vam plantejar que teníem dues opcions; o bé dedicar-nos a fer els obituaris i les necrològiques dels mitjans de comunicació que desapareixen

**PODEM DIR BEN ALT QUE AQUEST DOCUMENT
ÉS LA SUMA DE DIFERENTS APORTACIONS,
QUE ESTÀ FET DES DE LA UNITAT DEL SECTOR**

i dels Expedients de Regulació d'Ocupació que augmentaven, o bé posar fil a l'agulla i apostar per engegar totes les iniciatives possibles que garanteixin el present i futur del periodisme, així com la viabilitat del conjunt del sector dels mitjans de comunicació a Catalunya.

En aquest sentit, la Mesa sectorial dels mitjans de comunicació és una de les actuacions, que no pas l'única, que han sorgit des del Col·legi en defensa de la professió. I, com en tots els casos,

s'ha fet amb la voluntat de sumar i no restar, aglutinar i no excloure, participar i debatre i no imposar... Per això, podem dir ben alt que aquest document de conclusions és la suma de les diferents aportacions que s'han fet en els darrers sis mesos, amb el convenciment que la força de les propostes es fonamenta en la unitat dels agents implicats i en la quotidianitat professional i que, en alguns casos, poden tenir posicions distants, fins i tot confrontades. Ara calia fer una aportació col·lectiva al marge dels interessos particulars.

Foto: Tont Vilches

En aquest número de la revista CAPÇALERA hi trobareu la informació detallada de tot el que ha donat de si la Mesa sectorial, i quin és el full de ruta que caldrà seguir els pròxims mesos si de veritat ens en volem sortir tots plegats.

Es tracta, doncs, de remar tots en la mateixa direcció. Per aquesta raó, us encoratjo a participar com a col·legiats i col·legiades en els diferents àmbits de discussió i d'anàlisi del futur que us proposem habitualment, i que animeu els professionals que encara no en formen part a sumar-se al nostre col·lectiu. En aquest sentit, també ens omple d'orgull que el Col·legi de Periodistes de Catalunya, d'adscripció voluntària, sigui l'únic dels col·legis professionals del país que en un moment de crisi com el que travessem en aquests moments, experimenti un augment del nombre col·legiats. Us recordem que des del Col·legi tenim molt present que contra la crisi cal més periodisme, que és cosa de tots defensar i lluitar pel futur de l'ofici, i que no ens en sortirem si no hi som tots!

Ben cordialment,

J. M. Martí
Degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya

UN PLA CONTRA LA CRISI

La Mesa sectorial dels mitjans de comunicació presenta una bateria de propostes per pal·liar la delicada situació de la professió

TEXT EUDALD COLL

Foto de família dels integrants de la Mesa sectorial en l'acte de presentació de les diferents propostes que va tenir lloc el 29 de maig al CCCB. Foto: Jordi Salinas

A mitjan de l'any passat es va constituir la Mesa sectorial dels mitjans de comunicació. Després de sis mesos de debats entre els diferents actors del sector, han elaborat un document pioner i consensuat que es va presentar el passat 29 de maig i que busca abordar, amb propostes concretes, la crisi que afecta la professió periodística i al món de la comunicació.

El document de la Mesa sectorial dels mitjans de comunicació a Catalunya va ser aprovat per unanimitat i es presentà el 29 de maig al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). El text, que recull més de quaranta propostes d'actuació davant la crisi del sector, és molt més que un simple document, és una línia de treball endegada per tots els actors que intervenen en la professió.

La Mesa es va constituir el juliol de 2012 amb la voluntat de sumar esforços per fer front a la delicada situació del sector, un dels més perjudicats per la crisi. Impulsada per la Plataforma en defensa dels mitjans de comunicació social (integrada pel Col·legi de Periodistes, el de l'Audiovisual i els sindicats UGT, CCOO, SPC i UPIFC), aplega una trentena d'entitats, entre les quals hi ha associacions professionals i empresarials de l'àmbit de la premsa, la ràdio i la televisió, tant públiques com privades, col·legis professionals, productores audiovisuals, sindicats, universitats i el Govern, representat per la Secretaria de Comunicació.

Les reunions van tenir lloc entre el darrer trimestre de 2012 i finals d'abril d'en-

EL DOCUMENT, AMB MÉS DE QUARANTA MESURES CONSENSUADES, ÉS PIONER A TOT L'ESTAT

guany. El treball de la Mesa es va organitzar en set comissions de treball (premsa, ràdio, televisió, producció audiovisual, nous suports, publicitat i noves vies de finançament i formació) i una comissió

permanent, organisme decisor amb els diferents actors de l'àmbit de la comunicació representats.

Les comissions, en les que van participar una setantena de persones, van elaborar i discutir les propostes que inclou el

NO ÉS UN TREBALL ELABORAT PER TEÒRICS, SINÓ PER PROFESSIONALS AMB EXPERIÈNCIA I QUE HA ESTAT ASSUMIT PEL CONJUNT DE LA PROFESSIÓ

document. Durant tot aquest procés, dos coordinadors -Toni Sellas com a coordinador de continguts i Joan Barrera com a secretari tècnic- s'han encarregat de posar en ordre els diferents acords de les comissions.

“Des d'un principi, va quedar clar que no es rebaixaria el missatge per salvar la unitat. I, finalment, hem aconseguit un document en què tothom es troba còmode”, recorda Barrera. “Durant les reunions -prosegueix- ens vam adonar que fins ara en el sector s'havia estat treballant de manera massa atomitzada, així que calia establir mecanismes per treballar conjuntament, sense que això afectés la idiosincràsia i els perfils de cadascú”.

A mesura que les converses dels diferents integrants de la Mesa anaven avançant, els assistents es van adonar de la utilitat del que estaven fent. “En un moment deter-

minat, la gent va veure que la cosa anava de debò i que el valor del treball conjunt era un actiu que no es podia malmetre”, explica Barrera.

Després de sis mesos de feina, un document final resultant recull més de quaranta propostes que a partir d'ara es farà arribar a les diferents instàncies vinculades amb el sector per aplicar-les. “No és un document teòric.

Surt de la base, de gent que està a la 'trin-xera'. I a més ha estat assumit pel conjunt de la professió”, afirma Barrera.

PUNT D'INICI

El text és pioner en el sector. A l'Estat espanyol mai abans s'havia articulat un document d'aquestes característiques que abasti tot el sector i tots els àmbits i que, a més, es fonamenti en experiències diverses. A Andalusia, també han creat una mesa de mitjans similar, però no estan tan avançats com a Catalunya. A Madrid, també n'hi ha una, si bé té una vessant molt sindical i, a més, la conjuntura és diferent.

Les propostes aprovades s'engloben en dos grans blocs. D'una banda, hi ha una bateria de mesures transversals que responen a un plantejament global del sector. L'altra inclou propostes diferenciades per àmbits professionals. A continuació, resumim algunes de les mesures, tant transversals com específiques, del document presentat a final de maig:

RECONeixEMENT DEL SECTOR

Es reclama que la indústria de la comunicació sigui reconeguda com un sector estratègic per al país, amb una consideració específica per als professionals i l'elaboració d'un pla específic per als propers anys.

EPÍGRAF ESPECÍFIC AL SOC

Es demana al Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) un epígraf específic pel sector. D'aquesta manera es podrien definir les categories laborals, fet que donaria més garanties als professionals, es podrien endegar polítiques d'ocupació i formació específiques o també fixar un tractament concret per a les malalties i baixes professionals. Aquesta clarificació ajudaria també a poder combatre l'intrusisme professional.

COL-LABORACIÓ ENTRE EMPRESSES

La Mesa posa de manifest que les empreses del sector de grandària similar o complementàries haurien de buscar vies de col·laboració per optimitzar despeses fixes. Demana estudiar la viabilitat d'un clúster de la informació i de la producció de continguts.

SUPORT ALS NOUS MITJANS

Es posa de manifest que nous projectes periodístics o comunicatius requereixen assessorament legal, fiscal, laboral, etc. i planteja als col·legis i associacions professionals que articulin aquest servei per als emprenedors.

REVISIÓ DE LES AJUDES PÚBLIQUES

La Mesa demana més claredat en els criteris per a les subvencions i publicitat institucional, així com una proporcionalitat territorial, de continguts i per àmbits. Respecte a la publicitat institucional, es demana clarificar la presa de decisions publicitàries. Es planteja que el compliment dels convenis i de les normatives laborals sigui un element determinant per accedir a la política d'ajuts.

MESURES FISCALS

Es reclamen reduccions de l'IVA al sector. S'insta a estudiar avantatges fiscals per a empreses que contractin professionals de mitjana edat, procedents d'un ERO o de reduccions de plantilla i a les empreses que inverteixin en formació continuada.

REGULACIÓ DELS COL-LABORADORS

La Mesa alerta de la precarietat i indefensió dels col·laboradors i demana que es reguli aquesta figura, mitjançant la incorporació en els convenis o amb un reconeixement legal de la seva modalitat.

IMPULS A LA FORMACIÓ CONTINUADA

Es considera prioritària i es demanen mecanismes que permetin diagnosticar periòdicament les necessitats de formació continuada, quins col·lectius se'n poden beneficiar i vehicular-ne una resposta.

COMPENSACIÓ DELS AGREGADORS

Es reivindica que els mitjans rebin algun tipus de compensació pels continguts que posen en circulació a la Xarxa, especialment en relació a l'ús que en fan els agregadors de notícies.

REFORÇAR LA DISTRIBUCIÓ DE LA PREMSA

Es proposen iniciatives per preservar el sistema de difusió tradicional i els punts de venda -quioscs. També es planteja una liberalització dels punts de venda per afavorir la presència de la premsa en petites i mitjanes superfícies comercials.

DOBLE FINANÇAMENT A LA RÀDIO

Es constata la necessitat d'un model equilibrat que permeti un sector privat i un sector públic forts i econòmicament viables. La complementarietat ha de permetre una ràdio pública que respongui amb garanties als objectius fixats pel Mandat marc del sistema públic audiovisual i un sector privat competitiu en el marc dels termes de la concessió del servei.

PROTECCIÓ DEL FOTOPERIODISME

Es demana la constitució d'un consell nacional de l'edició per afavorir l'estandarització tècnica i d'usats de les imatges, així com la constitució d'una entitat de drets d'autor amb gestió col·lectiva.

FOMENTAR L'HÀBIT DE LECTURA

Es proposa fomentar l'hàbit de lectura de la premsa i una cultura dels mitjans amb la implicació de l'administració i la incorporació de la premsa en el currículum educatiu des de les primeres etapes de formació.

CONTRA LES EMISSORES IL·LEGALS

El document insta a les administracions i els organismes competents a intensificar les actuacions contra les emissores sense llicència, així com a impulsar les modificacions legislatives que siguin necessàries.

FORMACIÓ RADIOFÒNICA

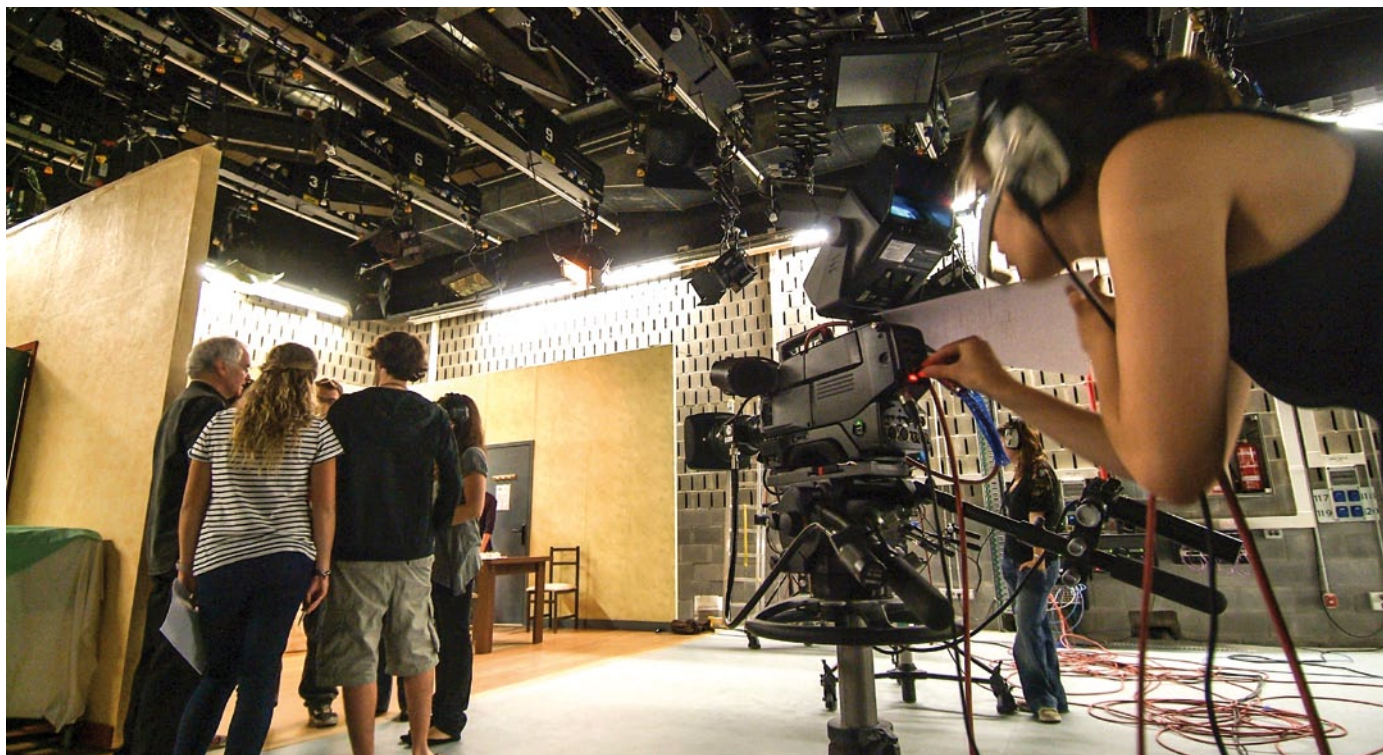
La Mesa remarca la necessitat que es considerin les singularitats del mitjà i del sector radiofònic en els plantejaments relacionats a la formació. Cal impulsar una major versatilitat i polivalència del professional cap a les exigències que dibuixen els nous entorns digitals.

NOU CONTRACTE-PROGRAMA DE LA CCMA

Es considera urgent signar el nou contracte plurianual de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), que ha de definir els objectius i funcions de l'ens públic i el finançament necessari per assolir-los. El contracte programa ha de donar estabilitat als mitjans de la CCMA, dins del qual s'inclouen les emissores del grup Catalunya Ràdio.

REPENSAR EL MAPA UNIVERSITARI

S'insta la Secretaria d'Universitats a posar en marxa un equip de treball per analitzar el mapa universitari en l'àmbit de la comunicació i estudiar com ajustar-lo a

La Mesa demana replantejar el mapa universitari A la foto, alumnes de Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra durant unes pràctiques. Foto: Sergio Ruiz.

la demanda actual. Es prega no autoritzar nous estudis sense prou garanties i sense tenir en compte el sector.

REDUIR LA PRECARIETAT

La Mesa també es planteja la necessitat de mesures reguladores per als col·laboradors

UNA OFICINA TÈCNICA DE SEGUIMENT ESTABLIRÀ UN CALENDARI PER NEGOCIAR AMB L'ADMINISTRACIÓ I LES ENTITATS IMPLICADES

del sector audiovisual, que sovint són freelance que treballen en precari.

DIGITALITZAR ELS ARXIVS DE TV LOCALS

El document també veu necessari garantir el manteniment dels arxius de les televisions locals. D'altra banda, es planteja la creació d'una estructura que vehiculi un

servei de televisió de recuperació mancomunat.

LLUITA CONTRA LA PIRATERIA

La Mesa també reclama activar la Llei d'Economia Sostenible que comporta canvis legislatius per a la protecció de la propietat intel·lectual en l'àmbit de la societat de la informació i del comerç electrònic, que es traduiria en actuacions efectives contra la pirateria audiovisual.

UNA LLEI DEL CINEMA

Es reclama l'activació de la llei del cinema, que va entrar en vigor el 16 de gener de 2011, però que continua paralitzada. Es planteja accelerar l'elaboració i publicació de les disposicions reglamentàries que siguin necessàries per poder preservar

aquesta llei, així com estructurar una política de crèdit i finançament públic a la indústria privada audiovisual.

I ARA QUÈ?

Els responsables de la Mesa volen que el document presentat sigui un punt de partida i que tothom que vulgui s'hi pugui afegir. La comissió permanent va decidir que tota aquesta feina no podia quedar en un simple document de bones intencions. Calia una estratègia per impulsar les mesures més rellevants.

Per això, s'ha creat una oficina tècnica de seguiment amb un comitè, a més de la Permanent, que es reunirà periòdicament per analitzar i valorar els avenços. Tant Barrera com Sellas seran els responsables d'aquesta oficina, que estarà al Col·legi de Periodistes i establirà un calendari per negociar amb l'Administració i les entitats implicades. És l'hora de convertir aquesta bateria de propostes en realitats. Ç

EL LLUNYÀ BATEC DE LES COMARQUES

La crisi econòmica deixa el periodisme de proximitat a la corda fluixa

TEXT CARMÉ ESCALES

El debat sobre la manca de pluralitat territorial en les informacions dels mitjans anomenats *nacionals* ha estat una constant històrica en el periodisme català. Poc espai o poc interès han relegat la informació que neix lluny de Barcelona al format digital, a seccions de telenotícies o a suplementes especials. El comiat de trenta corresponents de Catalunya Ràdio a diferents comarques i la renúncia de TV3 a les productores que cobrien informació des del territori sacseja la controvèrsia sobre si es reforça la proximitat o la distància.

Eren quarts de sis de la tarda, el tres d'abril passat, quan la Núria Castells, a 270 quilòmetres de Barcelona, al poble de Llesp, dins la comarca de l'Alta Ribagorça, rebia un breu i directe missatge de correu electrònic: "A partir de l'1 de maig, Catalunya Ràdio desmantellarà totes les corresponents de comarques". Amb una sola frase es posava fi a una carrera d'autèntic periodisme de proximitat: vint anys de cròniques, reportatges, entrevistes i contacte directe amb els protagonistes de les informacions que han construït la ràdio que avui és líder d'audiència a tot el territori català. Un cop a la varietat dialectal a les ones, adéu als veïns més allunyats de Barcelona. Final d'etapa.

Final d'etapa per a la Núria, i final d'etapa per a la Sofia Cabanes, que el mateix dia, a la mateixa hora, a les Terres de l'Ebre i a 190 quilòmetres del carrer Diagonal, 614, a Sant Carles de la Ràpita, també rebia el mateix correu que la trentena de corresponents que han aportat les respectives cròniques a la ràdio d'aquest país. La Sofia, però, a més de la informació del seu correu electrònic, va poder llegir també la carta que el president de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), Brauli Duarte, va dirigir als alcaldes dels municipis afectats pel comiat dels

corresponents que cada dia veien. "A fi, suposo, d'apaivagar els ànims i justificar les seues accions", expressa la Sofia sobre la carta oberta a Duarte, que ella mateixa va redactar immediatament i que va penjar al web sobre informació de les Terres de l'Ebre (www.aguaita.cat) del qual la Sofia és coautora.

En el document, la periodista recull les paraules del president de la CCMA, segons el qual, a partir d'ara, "la Ràdio Nacional de Catalunya comptarà amb tres nous centres territorials —als Pirineus, la Catalunya Central i les Terres de l'Ebre—,

LES DARRERES RETALLADES A TV3 I CATALUNYA RÀDIO HAN AFECTAT LA INFORMACIÓ PRODUÏDA A LES COMARQUES

amb professionals que tindran dedicació plena en demarcacions on fins ara no hi havia periodistes de la pròpia plantilla (...). El Grup d'Emissores Catalunya Ràdio assoleix, així, una cobertura més efectiva del territori, garantint una informació de qualitat i proximitat, amb la voluntat de refermar el compromís per uns mitjans públics amb més presència a les nostres comarques...". I la Sofia li respon: "O siga

que, segons vostè, els corresponents que fins ara hem cobert Terres de l'Ebre —entre altres territoris— no ens hi hem dedicat 'plenament' i ara encarregarà aquesta tasca a 'professionals' per millorar el servei. De veritat creu que 'el professional' que destinaran a l'Ebre podrà fer el mateix que fèiem tres periodistes?".

CRITERIS ECONOMICISTES

Es pot escombrar bé un territori, sense ser-hi? "TV3 continua tenint les mateixes delegacions al territori. El gruix d'aquesta cobertura es fa a través del personal de

les delegacions de Lleida, Girona, Tarragona, la Val d'Aran, les Terres de l'Ebre i els Pirineus/Andorra. TV3 ha renunciat a les productores

privades que cobrien informació del territori i, fruit d'aquesta nova situació, hi ha hagut una reorganització interna dels serveis informatius que ha reforçat la secció de Societat i Territori i ara la informació comarcal l'assumim totalment amb recursos propis", detalla Jaume Freixes, Cap de Secció de Societat i Territori de Televisió de Catalunya. "El telenotícies de comarques continua sent la finestra més

A l'inici del reportatge, imatge d'una periodista de Ràdio Arenys. Foto: Vicente Pruna. A dalt, estudis de Televisió de Girona. Foto: Toni Vilches.

important de la informació comarcal i no hi ha hagut cap disminució de les notícies. És lògic que la informació de Barcelona i la seva àrea metropolitana estigui més present als *TN* pel volum d'informació que genera i el nombre de població que s'hi concentra, si bé les nostres estadístiques demostren que la presència d'informació comarcal als *TN* és equilibrada i proporcional de tot el territori", afegeix. Freixes també assegura que "la manera de

treballar no ha canviat substancialment. La major mobilitat del personal de Sant Joan Despí ha donat molt bons resultats perquè a molts periodistes els agrada sortir de Barcelona, tenen una motivació extra i ofereixen una mirada nova de molts temes".

"L'enviat especial ha de fer una immersió rapidíssima, quantes hores? Quants dies hi està al territori? Mentre que el correspon-

sal, sigui nascut al territori o que hi viu fa temps, et donarà el matís de la informació que només permet el frec a frec amb la gent al carrer, als qui els passen les coses. Són històries que neixen a les converses, l'essència del periodisme, engolida ara per les rutines que han assumit les grans redaccions, condicionades per criteris economicistes i pel fet d'anar tan de bòlit", expressa Xavier Ginesta, coordinador dels estudis de Periodisme de la Uvic i

professor d'Estructura del Sistema de Comunicació.

El periodista i professor, fill de Balenyà (Osona), és també col·laborador d'*El 9 Nou*, *El Punt Avui*, *El 9 Esportiu de Catalunya* i columnista al web d'*El Periódico de Catalunya*. Va començar la carrera com a corresponsal d'*El 9 Esportiu* a Osona

"SI NO S'APOSTA PER LA PREMSA DE PROXIMITAT, UN MODEL RECENRALITZAT DE COMUNICACIÓ ENS EMPOBRIRÀ SOCIALMENT" Carles Ayats

—on a l'estiu, hi ha força concentracions d'equips professionals de futbol i bàsquet— i portava la revista d'una associació cultural local, *El Tots per a Tots*. Ginesta també va ser corresponsal de TV3 al Vallès Oriental, amb la productora Grama tv. “A comarques he après molt”, afirma. “I a la Universitat de Vic es fa una aposta molt clara per explicar aquesta comunicació de proximitat. És una de les especificitats d'aquesta universitat que no està en una capital de província”, puntualitza.

Per a ell, hi ha una altra lectura, més de soca-rel, que també explica una part de la desatenció del que passa a comarques que estan allunyades de Barcelona. “Hi ha hagut, des de sempre, una fixació per part dels periodistes fills dels pobles i ciutats petites a fer el salt a Barcelona, a treballar en un gran diari o a la Televisió de Catalunya. Ascendir a comarques? Això s'ha contemplat poc. En comptes d'intentar fer carrera a comarques, es té com a fita els grans mitjans de Barcelona”, admet Ginesta.

“L'atenció a les comarques és bona allà on hi ha un corresponsal arrelat al territori que s'hi deixa la pell per fer visible el territori”, considera Núria Castells, fins a l'1 de maig, corresponsal de Catalunya Ràdio a l'Alta Ribagorça. Com molts dels corresponsals, compaginava la feina amb altres; en el seu cas, amb la corresponsalia de *La Mañana*. “La part dolenta

és la precarietat, la disponibilitat total i continuada mal remunerada si, a més, tenim en compte que som els que donem la cara pel mitjà.

Però, sense periodistes al territori, tot es difumina i molta informació es perd, i es corre el risc de caure en mans del folklorisme centralista”, alerta Castells.

“Si les institucions no aposten per la premsa de proximitat, un model descentralitzat de comunicació ens empobrirà socialment”, adverteix Carles Ayats que presideix l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal (ACPC). Ell encara recorda la resposta d'algun polític present en una compareixença de l'associació que presideix a la Mesa de Llengua i Cultura del Parlament. “Després d'expressar el nostre malestar pel repartiment de la publicitat institucional i els ajuts, —paradoxalment un mitjà comarcal amb més difusió i audiència editat a comarques rep menys que altres amb menys lectors i exemplars difosos, però editat a Barcelona—, un dels polítics va dir: els de Barcelona parlen de temes més importants”, rememora Ayats. “Entenem i defensem la llibertat dels mitjans de triar els temes, encara que considerem que 'de comarques' només solen

CANVI DE MENTALITAT

Que el periodisme està en crisi no és notícia. Dins la caiguda de vendes i la davallada publicitària, la premsa comarcal baixa un 33% menys que la generalista, augmentant inclús prop d'un punt. El periodisme local i comarcal resisteix millor la crisi.

A Catalunya tenim més de 2.400 mitjans, la gran majoria de proximitat on hi treballen periodistes formats en universitats en què aquest periodisme es té poc en compte i les referències giren al voltant dels grans mitjans. Es consideren de segona categoria, mentre que en un món global, allò local pren protagonisme. Els estudiants que veien els mitjans locals com un aprenentatge puntual, estan canviant les seves aspiracions. Dotze edicions del postgrau sobre comunicació i periodisme local de la UAB corroboren l'interès per aquests mitjans.

Les facultats de Periodisme han d'entendre el seu entorn cultural i social i adaptar els continguts a aquesta realitat. Dotar del reconeixement merescut el periodisme local seria una bona manera.

Marta Corcoy

Periodista, investigadora en comunicació local pública, UAB

EL CAS D'ALTRES PAÏSOS

A la veïna França, “encara hi ha un desequilibri més fort. La premsa, com las línies de tren del país, enfoca gairebé els seus esforços exclusivament a París i, en els grans mitjans nacionals, la informació sobre tot allò que passa a les províncies és ben feble. En contrapartida, allò que succeeix a les províncies és ben tractat pels diaris regionals”, opina Robert Maggiori, des del diari *Libération* de París. A França, la premsa local i regional és forta. *Oest France* és el principal diari regional francès, amb més de 748.000 exemplars venuts, duplica els del principal diari d'abast nacional, *Le Figaro*, que en té 323.992 (OJD 2011-2012). A la Gran Bretanya, la premsa local és la més llegida del país, amb 31 milions de lectors per setmana, dels 1.100 diaris locals i regionals, a més de 1.600 webs associats.

arribar als grans mitjans successos o activitats lúdiques i culturals que poden atraure persones de la capital a les comarques”, lamenta el representant d'aquesta associació que aglutina a més de 130 capçaleres de tot el territori i que, a més, és director del *Setmanari de l'Alt Empordà*.

PERES, POMES I PUNT

Lourdes Ballarín, filla d'Albelda (Franja de Ponent) i corresponsal de TVE a Lleida va fer la seva tesi doctoral, l'any 2002, sobre “Informació econòmica a Televisió”. El document, convertit en llibre l'any 2006, no va descuidar la limitació temàtica acostumada pels grans mitjans vers la informació de províncies que no són Barcelona. “A Lleida, peres, pomes i punt”, diu l'autora. Ara bé, si s'aprimen tant les redaccions centrals, potser serà l'oportunitat perquè temes del territori tinguin més presència. “Què hem de fer perquè surti a la portada de *La Vanguardia* o d'un altre

"L'ATENCIÓ A LES COMARQUES ÉS BONA ALLÀ ON HI HA UN CORRESPONSAL ARRELAT AL TERRITORI" Núria Castells

diari d'abast nacional un article de debat i reflexió sobre el Pirineu?”, es pregunta Marcel·lí Pascual, des de la Seu d'Urgell, on dirigeix la revista *Viure als Pirineus* i Edicions Salòria. “Els corresponsals de l'*Ara*, on són? I els d'*El Periódico*?... Per a mi, la distància amb Barcelona és cada cop més gran i el que m'amoïna és que no fem res per evitar-ho”, critica aquest periodista.

“Vist des de la capital i sent de comarques, allò que més afecta no és tant el centralisme informatiu que es pot entendre per qüestions demogràfiques, com la ‘minimització’ del rang de tot allò que passa fora de Barcelona. La mateixa estrena, el mateix succés adquireix un relleu important si esdevé a Barcelona o secundari, si té lloc a comarques. Però això també afecta dinàmiques de presentació: si els organitzadors d'un acte volen aconseguir un cert ressò, no tenen més remei que presentar-lo a la capital”, declara el periodista figuerenc Francesc Cruanyes, que ha treballat, a banda de mitjans locals, a mitjans d'abast nacional, com Ràdio Barcelona, l'*Avui* i TVE, on ha presentat totes les edicions de l'*Informatiu* i on els últims cinc anys ha dirigit el *Debat de La 1*, abans *59 Segons*.

Cruanyes considera que “les empreses públiques falten al seu mandat i a la seva raó de ser si prescindeixen de la xarxa

autòctona de corresponsals. Amb la supressió de corresponsals es deixa en mans d'una mirada esbiaixada i carregada d'apriorismes el

contingut real d'allò que succeeix fora de l'àrea metropolitana”.

Per sort, els mitjans locals gaudeixen d'una relativa bona salut. “Però el perill és la creació de dues línies d'informació absolutament separades”, alerta Cruanyes. “Centralisme n'hi ha a tot arreu. I ho dic més com una constatació que com una crítica. Als periodistes ens és més fàcil

LA CULTURA I EL TEMPS SÍ QUE ESCOMBREN EL TERRITORI

Gràcies als mapes del temps, molts petits pobles de Catalunya sí que apareixen als mitjans. “També els festivals d'estiu, l'art i l'oci ens apropen al territori. Segurament, si fem recompte de les informacions de comarques que apareixen més als grans mitjans, les de cultura tindrien un lloc destacat, sobretot si els promotors de les activitats s'esforcen per donar a conèixer el que fan”, assegura Pere Buhigas, director d'Informatius de TVE-Sant Cugat. Per la seva part, Laura Serra, cap de Cultura de l'Ara i filla de Sant Hipòlit de Voltregà, assegura que “les seccions de cultura són farcides de gent que té vocació i que estima la cultura, som activistes, i no voldríem deixar de ‘cuidar bé’ a tothom”. “Les xarxes socials ajuden a treure la pressió de pensar que ‘si no surt al diari és que no ha passat’. Nosaltres tenim poques pàgines, però cobrim amb el mateix rigor i volum un Temporada Alta que un Grec”, conclou Serra.

informar del que passa al nostre entorn. El problema és quan convertim aquest entorn en el centre del món, ignorant la resta. I això succeeix tant a Madrid com a Barcelona i, probablement, gent de les comarques de Girona opini el mateix sobre els mitjans de Girona capital. Barcelona concentra tot l'aparell polític,

"LA DISTÀNCIA AMB BARCELONA ÉS CADA COP MÉS GRAN I EL QUE M'AMOÏNA ÉS QUE NO FEM RES PER EVITAR-HO" MARCEL·LÍ PASCUAL

administratiu i cultural del país, principals generadors d'informació i la major part de la població viu a l'àrea urbana. Tot això comporta unes tendències informatives lògiques, encara que també criticables”, manifesta Jordi Xargayó, director del *Diari de Girona*. “És, però, un centralisme que ja ens va bé als mitjans locals, perquè ens deixen l'exclusiva d'una informació que no surt enlloc més”.

DIGITALITZAR LA PROXIMITAT

“Des de *Lavanguardia.com* creiem fermament en la informació local i hiperlocal, que avui ja representa prop d'un 15% de l'audiència total del web”, assegura Enric Sierra, director de continguts de la versió digital del diari del grup Godó. “Hem aconseguit generar audiència allà on no la teníem, capacitat d'aconseguir publicitat local i oferir informació més pròxima al territori. Tenim desplegat un equip de periodistes locals i també comercials que poden oferir un producte de proximitat que no teníem. Les possibilitats de formats

i espais que dona el web també ens juga a favor respecte de les limitacions del paper, que és molt més car i limitat”, afegeix Sierra.

Davant d'aquest argument, Judith Huerta, corresponsal de TVE a les Terres de l'Ebre, afirma que “els temes del territori de les

versions en línia dels diaris acaben sent molt residuals. Difícilment, un lector no avesat les sabrà trobar, sobretot perquè els continguts es

modifiquen molt. La voluntat és bona, tot i així, fa més la sensació de ser una aposta, justament, per redimir allò que no es fa en paper perquè costa més car”. Ç

Més informació a:

www.premsa.comarcal.cat → Web de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal (ACPC)

www.aguaita.cat → Web sobre les Terres de l'Ebre

www.viurealspireus.cat → Web de la revista *Viure als Pirineus*

www.csmpresse.fr → Premsa general a França, nacional (París) i regional

www.newspapersoc.org.uk → Premsa regional a la Gran Bretanya

www.esapcephr.fr → Setmanaris regionals a França

+ info

UNA IDEA, MOLTS MECENES

El micromecenatge en l'entorn periodístic,
una tendència a l'alça

TEXT SUSANA PÉREZ

El finançament de projectes mitjançant petites aportacions econòmiques de diferents persones es perfila cada dia més com una realitat que creix en àmbits diversos, entre aquests els professionals de la informació.

Reinventar-se. Aquesta és la paraula de moda dels nostres dies. Tothom busca solucions creatives per sortir de la crisi. I aquest tothom inclou els periodistes, que, tot i que no deixen de fer el que saben fer (és a dir, explicar bones històries), sí que busquen noves maneres per finançar-se. Una de les que emergeix amb més força és el microfinançament (o *crowdfunding*, en anglès). Es tracta d'una manera directa de finançar projectes amb la suma d'aportacions individuals.

El micromecenatge està vinculat a l'entorn digital. És un model de negoci possible gràcies a les noves tecnologies, que han transformat tant la manera de produir notícies com de consumir-les. La persona que busca finançament penja el seu projecte al web d'una plataforma de *crowdfunding* i demana una quantitat de diners concreta per tirar-ho endavant. A canvi, ofereix un seguit de "recompenses" als mecenes en forma d'edicions limitades, experiències úniques, *merchandising*, etc. De moment, en el sector periodístic, es tracta de projectes de baix pressupost, amb una durada concreta en el temps i un tema molt ben definit, però tot apunta que és una pràctica a l'alça i una tendència cultural que no pot obviar-se.

La principal plataforma a l'Estat espanyol és Verkami (un neologisme que en esperanto significa "amic de la creació"), impulsada a principi de 2011 per la família

Sala i amb seu física a Mataró. L'èxit és tan evident que dur a terme un projecte a través d'aquesta via a Catalunya ja es coneix com "fer un Verkami". Una altra de les plataformes amb més tirada per als projectes periodístics és Goteo, apareguda el novembre de 2011, i dirigida i gestionada per una organització sense ànim de lucre anomenada Fundación Fuentes Abiertas.

Els periodistes que han provat el microfinançament assenyalen la independència com a principal avantatge, tant pel que fa a la tria del tema com del format. El fet que no és un model vàlid "per guanyar-se la vida" és l'inconvenient més gran. La llista de pros i contres és força coincident. Entre els primers, hi ha la possibilitat d'aconseguir visibilitat professional, enriquir la iniciativa amb nous testimonis o col·laboradors i tenir un aparador que

EL MICROMEENATGE ÉS UN MODEL DE NEGOCI POSSIBLE GRÀCIES A LES NOVES TECNOLOGIES

permet arregar una comunitat al voltant del projecte.

"El micromecenatge no és només una font de finançament sinó un nou canal de comunicació i de creació de comunitats al voltant d'idees", assenyalava Albano Dante, editor de la revista *Cafè amb llet*, que va superar amb escreix la quantitat de diners

demanada per editar el llibre "Artur Mas: On són els meus diners?", en què s'explica com s'ha finançat i gestionat la sanitat pública catalana. En només 13 hores va aconseguir els 10.000 euros sol·licitats inicialment, i al cap de sis dies de campanya a Verkami va haver de tancar-la perquè ja en tenia 24.000 (la plataforma dona 40 dies per aconseguir el 100% del pressupost sol·licitat; en cas contrari, els mecenes que hagin donat diners els recuperen).

Iniciar una campanya en una plataforma de finançament col·lectiu no només aporta beneficis econòmics, també pot donar-ne de professionals, com assenyalava Eduard Martín-Borregón, primer periodista de l'Estat a finançar un documental a través del micromecenatge. "Una campanya de *crowdfunding* t'aporta visibilitat professional", apunta aquest periodista freelance. Arran de llançar el projecte poden sorgir col·laboracions en diferents mitjans.

Martín-Borregón també destaca el

paper fonamental de les comunitats per tenir èxit. "El gran aprenentatge que n'extrec de la meua experiència és que és molt important mostrar el procés de producció, ja que això genera una comunitat al voltant del projecte disposada a finançar-ho", assegura. Les xarxes socials i el correu electrònic són imprescindibles per ensenyar com la iniciativa pren cos, i

és gràcies a aquesta transparència que es crea una comunitat de persones que l'hi donen suport.

CONSUM ACTIU DE LA INFORMACIÓ

Les persones que financen projectes periodístics a través d'aquestes plataformes estan compromeses amb el seu entorn. Ho sap bé en Sergi Picazo, coordinador juntament amb Roger Palà de l'anuari *Mèdia.cat*, un projecte de periodisme

EN EL SECTOR PERIODÍSTIC PERMET FINANÇAR PROJECTES AMB UN OBJECTIU CONCRET, UN PRESSUPOST BAIX I UNA DURADA DETERMINADA

d'investigació que aporta llum a temes silenciats pels grans mitjans de comunicació. "Els mecenes són persones que fan un consum de la informació actiu, crític", assenyala. Enguany és el tercer any que es publica l'anuari *Mèdia.cat*, i el segon que es finança a través del micromecenatge. Inicialment, es van demanar 7.000 euros i gràcies a 434 finançadors van aconseguir-ne gairebé 10.000.

Obtenir nous testimonis o persones disposades a col·laborar amb el projecte és un altre dels avantatges. A principi del mes d'abril, el digital FronteraD va llançar una campanya a la plataforma Goteo per tirar endavant una investigació sobre les multinacionals espanyoles a l'Amèrica Llatina. A més de la suma de diners (sol·licitaven 4.000 euros, i els primers deu dies ja havien recaptat més de la meitat), buscaven on

estar-se en els països recorreguts durant la investigació, suport logístic d'associacions i fonts.

La directora del documental "Economia col·lectiva. L'última revolució d'Europa", Eulàlia Comas, va trobar-ne un nou testimoni gràcies a la campanya a Verkami. Tot un èxit, tenint en compte que es tracta d'una persona més gran de setanta anys, ja que el film explica la col·lectivització de les indústries i els serveis que van tenir lloc a Catalunya entre 1936 i 1939.

Alguns professionals destaquen un altre avantatge com és "comprovar l'interès

que desperta un projecte i identificar si existeix una massa crítica d'audiència disposada a finançar-ho", apunta Javier de Vega. Des d'un punt de vista econòmic, el *crowdfunding* permet ajustar millor l'oferta a la demanda. De Vega forma part de la

MÉS ENLLÀ DE LA RECAPTACIÓ DE DINERS, ALTRES AVANTATGES SÓN LA VISIBILITAT PROFESSIONAL I LA POSSIBILITAT D'ACONSEGUIR NOVES FONTS

fundació Ciutadana Civio, que tot i que ha aparegut recentment -febrer de 2012- ja compta amb un parell de projectes periodístics finançats amb èxit a través de Goteo. El primer, *www.tuderechoasaber.es*, un web que permet fer i buscar peticions d'informacions a les institucions públiques espanyoles, va aconseguir 6.138 euros

a través de 152 mecenes. El segon, *www.espanaenllamas.es*, amb informació detallada sobre els incendis forestals ocorreguts a l'Estat entre 2001 i 2010, va obtenir-ne 6.430 gràcies a 142 finançadors.

Miguel Carvajal, professor de Periodisme de la Universitat Miguel Hernández especialista en models de negoci innovadors i coautor de l'article "Crowdfunding and non-profit media", publicat el 2012 a la revista *Journalism Practice*, afegeix un altre avantatge. En aquest cas, es tracta d'un extrem que beneficia els mecenes, en particular, i el Periodisme, en general. "El microfinançament posa el periodisme en mans dels ciutadans, que són els que realment estan interessats en la investigació i la qualitat". Els finançadors són els que decideixen quin tema publicar. Actuen com a productors i escullen on invertir els diners. Són els *gatekeepers* d'un ecosistema mediàtic que dona sortida a iniciatives que no tenen cabuda en els mitjans tradicionals.

Per la seva part, Joan Sala, cofundador de la plataforma Verkami, atribueix l'alt nombre de projectes amb èxit -tres

de cada quatre periodistes que busquen finançament a través seu n'obtenen- a la relació que s'estableix entre el professional i el ciutadà. "Es tracta d'una manera proactiva de consumir cultura, en què els creadors poden apropar-se al públic i aconseguir que aquest s'impliqui en el projecte fins al punt de sentir-lo seu", diu.

CONSELLS PER INICIAR-SE EN EL MICROMECEMATGE

UNA LLARGA LLISTA DE GENT INTERESSADA

Les campanyes de finançament col·lectiu tenen èxit si tenen una comunitat al darrere interessada en el projecte. Pensa les persones i institucions que podrien donar suport a la teva iniciativa i estableix-hi contacte. No totes estaran disposades a donar diners al teu projecte, però podran ajudar-te a difondre'l i millorar-lo.

NO PARIS DE COMUNICAR!

Els diners no vénen sols. Has d'estar disposat a invertir molt de temps i molta energia a fer difusió a través de les xarxes socials i el correu electrònic. Al principi i al final de la campanya, és quan més suport es rep. Al mig, es pot entrar en un cercle viciós perquè no reps el suport que esperaves, et desanimes, i no comuniquis. Aleshores la campanya fracassa. No baixis mai la guàrdia.

SIGUES TRANSPARENT

Com més informació sobre el teu projecte donis, més suport rebràs. Comunica amb síntesi i claredat la teva idea, demana els diners necessaris per dur-la a terme, explica les recompenses que rebran els mecenes i informa sempre dels avenços i de les novetats.

Un altre motiu de l'èxit l'apunta Jordi Pérez Colomé, autor del bloc Obamaworld, qui explica que "amb la irrupció d'Internet, els mitjans tradicionals no han sabut posicionar-se i han deixat forats per cobrir". Colomé va iniciar la seva primera campanya de finançament col·lectiu a final de 2012 per cobrir les eleccions als Estats Units. Va ser amb *Lánzanos* i va obtenir poc més de 3.000 euros gràcies a

AMB AQUEST MODEL, EL PERIODISME ESTÀ EN MANS DELS CIUTADANS, QUE DECIDEIXEN ON INVERTIR ELS DINERS

149 mecenes. Recentment, va llançar una altra campanya a Verkami per un viatge a Israel que va cloure satisfactòriament: gairebé va aconseguir 4.700 euros recaptats -inicialment en demanava 2.500- amb el suport de 189 finançadors.

CREAR UN MITJÀ

La llista de contres és escassa, però en destaca una: el microfinançament no és un model amb què els periodistes puguin guanyar-se la vida. Tampoc no és un model de negoci per a un mitjà. Tot i que sí que pot servir per impulsar-lo, com van decidir fer, per exemple, els treballadors de *Público* quan van tancar el diari i es van quedar al carrer. Aleshores, van engegar una campanya a Verkami per comprar la capçalera, que ja comptava amb una mitjana de cinc milions d'usuaris a tot l'Estat. La quantitat de diners demanada va ser molt inferior al preu del diari, però ho van fixar així per tal que fos un objectiu assequible, d'altra manera els possibles finançadors podrien haver-se desmotivats. Així va néixer la cooperativa periodística MASPúblico, que

el desembre passat va llançar la revista mensual *La Marea*.

Gràcies a la campanya de *crowdfunding*, van aconseguir 33.170 euros -uns 3.000 més dels sol·licitats inicialment-, de 417 mecenes, alguns dels quals després van convertir-se en socis cooperativistes. Magda Bandera, extreballadora de l'edició catalana de *Público* i impulsora de MASPúblico, assenyala que la "marca personal" dels periodistes, i el fet que la gent conegués el diari, van ser claus per assolir l'objectiu.

A Catalunya, fer néixer un mitjà a través d'una plataforma de micromecenatge no és, però, gens habitual. Tot i que pot ser una opció, cal tenir en compte que un cop finalitzada la campanya és quan arriba la fase més crítica: iniciar, afinar i consolidar un model de negoci que garanteixi la continuïtat del projecte a llarg termini. MASPúblico compta amb tres

MAPA DE LES PLATAFORMES AMB PROJECTES PERIODÍSTICS

VERKAMI (www.verkami.com)

Com funciona? El creador defineix el projecte, les recompenses dels mecenes i fixa un objectiu de finançament (és a dir, la quantitat de diners que necessitarà per dur a terme la iniciativa). La plataforma assessora el periodista durant aquest recorregut. Un cop el projecte ha estat acceptat, el creador disposa de 40 dies per aconseguir l'objectiu de finançament. Verkami fa una captació de fons a "tot o res", és a dir les aportacions dels mecenes només es fan efectives si el professional aconseguix la totalitat dels diners sol·licitats. En cas contrari, les aportacions "compromeses" queden anul·lades. La quantitat mínima que ha de demanar un projecte per ser publicat a Verkami és de 800 euros. No hi ha, en canvi, una quantitat màxima establerta.

Projectes periodístics Des de la creació, a principi de 2011, Verkami ha acollit 53 projectes periodístics, dels quals 37 van aconseguir els diners sol·licitats, 10 no van tenir èxit, i 6 estaven en campanya en el moment d'escriure aquest reportatge. És a dir, tres de cada quatre iniciatives aconseguixen el seu objectiu. La suma total de diners recaptada pels 37 projectes que han assolit finançament és de 236.000 euros. Cada projecte requereix de mitjana 6.400 euros.

Comissions Verkami només cobra comissions en cas que el creador aconseguixi el finançament. Es tracta d'un 5% de la quantitat total assolida durant la campanya. El banc carrega una comissió d'entre 1,30% i 1,45% de processament de pagament per cada targeta. El periodista ha de tenir en compte aquestes comissions, a més de les despeses que suposaran les recompenses pels mecenes, a l'hora de pensar la quantitat de diners necessària per finançar el projecte.

GOTEO (www.goteo.org)

Com funciona? A Goteo s'estableixen dues campanyes de finançament de 40 dies de durada cadascuna. En la primera, el professional estableix la quantitat de diners mínima per tirar endavant la iniciativa. Aquesta ronda es finança —com en el cas de Verkami— a "tot o res". En la segona campanya, que es posa en marxa només si s'ha assolit la primera, es demana una quantitat "òptima" per realitzar el projecte. S'inclou aquí el fet de traduir el projecte a altres idiomes o oferir-lo en altres suports, per exemple.

En aquesta segona ronda, totes les aportacions que es recaptin es fan efectives al final de la campanya, tant si s'aconsegueix l'objectiu de finançament com si no. Els projectes publicats a Goteo han de pensar-se, produir-se o distribuir-se acollint-se a una llicència lliure o oberta. Llicència que permeten la còpia, distribució, modificació o explotació d'una part o de la totalitat de la creació. La quantitat mínima per impulsar un projecte a la plataforma ronda els 3.000 euros.

Projectes periodístics A diferència de Verkami, Goteo no té una categoria específica per als projectes periodístics, sinó que els engloba sota l'etiqueta de "comunicatius". La plataforma ha publicat 72 iniciatives vinculades a l'àmbit de la comunicació des de l'aparició

a final de 2011. La gran majoria, 38, han aconseguit el finançament sol·licitat, 20 han fracassat i 14 estaven en campanya en el moment d'escriure aquest reportatge. La suma total de diners aconseguida pels 38 projectes que han assolit finançament és de 211.000 euros. Cada projecte requereix de mitjana 5.500 euros.

Comissions Es cobren només si el professional aconseguix els diners. Goteo demana un 8% de la xifra total recaptada (durant les dues campanyes) pels serveis prestats. Cal afegir-hi un 0,8% de comissió per les transaccions bancàries i el 3,4% + 0,35 euros per transacció realitzada a través de Paypal.

ALTRES

Lánzanos (www.lanzanos.com) és la pionera en l'esfera de la cultura a l'Estat. Apareguda el 2010, no té una categoria per a projectes periodístics però sí que n'hi ha de vídeo, fotografia i llibres. Un cop validat el projecte, aquest roman en l'apartat "La Caja" on, en un màxim de tres mesos, ha de recaptar 100 vots per passar a la fase de finançament. El creador estableix la quantitat necessària i el temps per aconseguir la xifra. A diferència d'anteriors plataformes, no hi ha una durada per a les campanyes, tot i que es recomana no sobrepassar els 90 dies. Només es reben els diners si es recapta la quantitat sol·licitada en el temps establert. En aquest cas, la plataforma obté un 5% com a comissió dels projectes creatius i un 1% en els solidaris. Cal sumar-hi les transaccions bancàries i les de Paypal.

Ulule (es.ulule.com) és una de les plataformes europees de micromecenatge més importants. Va néixer a França el 2010, i en pocs mesos ja estava disponible en sis idiomes, entre aquests el castellà. A final de 2012, van obrir la segona oficina a Barcelona (la seu central és a París). Tenen espai específic per a projectes periodístics, i ja n'han finançat més de 70, tot i que la majoria són en francès i anglès. L'impulsor de la iniciativa és qui estableix el temps necessari per recaptar els fons. Si els diners no s'aconsegueixen en el temps establert, no es rep res. Si assoleix l'objectiu, Ulule obté un 5% de comissió.

Potlatch (www.potlatch.es) és una de les plataformes més recents que acull iniciatives periodístiques. Va néixer el setembre de 2012 impulsada per dues gestores culturals de Barcelona. Igual que a la resta, els projectes són finançats a "tot o res". En cas d'èxit, obté un 5% de comissió. El professional determina el temps necessari per recaptar els diners, tot i que no es poden superar els 45 dies.

A Catalunya, no hi ha cap plataforma dedicada a l'esfera periodística. Tot just ara s'està gestant un projecte a l'Estat. S'anomena Informació Sensible (www.informacionsensible.com), un mitjà amb una portada on es poden llegir les notícies i amb un espai reservat al *crowdfunding*, on els periodistes proposen els seus treballs als lectors, que decideixen si financen o no el projecte. El mitjà ja està en funcionament, però falta engagar la plataforma de finançament col·lectiu.

vies d'ingressos: el soci cooperativistes, les subscripcions i el donatiu.

Salvant totes les distàncies, a Holanda, ha aparegut recentment un nou mitjà de comunicació anomenat *De Correspondent* gràcies a una campanya de microfinançament. El seu naixement ha causat sensació, ja que en vuit dies ha recaptat més d'un milió tres cents mil euros gràcies a 15.000

AQUEST SISTEMA HA PERMÈS CREAR NOUS MITJANS COM LA MAREA, DE CORRESPONDENT, MATTER I NARRATIVELY

mecenes. Un gran èxit, si tenim en compte les dimensions reduïdes del país, amb una població d'uns 16 milions d'habitants. El model de negoci se sustentará en les subscripcions i no admetran publicitat.

Altres capçaleres que han vist la llum fa poc gràcies al finançament col·lectiu han estat *Matter* i *Narratively*, dues publicacions dels Estats Units impulsades a Kickstarter, la plataforma capdavantera a escala global.

La primera és una publicació digital mensual sobre ciència i tecnologia que va

aconseguir 140.000 euros per engegar el projecte. La segona, que va obtenir-ne poc més de 50.000, és una publicació digital mensual que fa *slow journalism*: temes en profunditat, llargs i allunyats de la voracitat informativa del model 7/24.

Tornant a casa nostra, hi ha mitjans ja existents que utilitzen les plataformes de micromecenatge per millorar el seu projecte. És el cas,

per exemple, del periòdic quinzenal *Diagonal* que va recórrer a Verkami per transformar la seva pàgina web; o

de www.nbamaniacs.com, que ha garantit la cobertura completa de les temporades NBA 2012-13 i 2013-14 mitjançant el microfinançament.

Els professionals que s'han llançat a l'aventura de recaptar diners a través d'aquest model, però, coincideixen que no tot són flors i violes. Alguns opinen que aquestes plataformes estan sobrevalorades, en el sentit que sembla que per tenir una iniciativa penjada ja es finança tota sola. Fals. "Una plataforma és un aparador, una

galeria, una canonada, ara bé, per fer que hi passi l'aigua, has de fer-ho com tota la vida: bombejant", explica el periodista Joan Salicrú, que ha dut a terme el llibre d'entrevistes *Valors, una via cap a l'èxit* a través del finançament col·lectiu. Les campanyes són esgotadores, asseguren els professionals, i requereixen molt de temps i d'habilitats comunicatives per dinamitzar-les.

En qualsevol cas, el microfinançament periodístic demostra que la gent està disposada a pagar per una informació de qualitat, encara que, de moment, sigui per projectes puntuals. És un model de finançament, complementari amb altres vies d'ingressos, perquè els periodistes puguin continuar fent el que millor saben fer. Al cap i a la fi, això és el més important. Ç

"INFORMEN ELS DE DALT, MAI ELS DE BAIX"

El seu perfil polític com a diputat de la CUP ha deixat en un segon pla la vessant periodística, però David Fernández ja fa anys que treballa en els mitjans alternatius. Té les idees clares i el discurs molt elaborat, tot i així, encaixa amb esportivitat les crítiques cap a un periodisme que va iniciar-se en la contrainformació i que ha acabat entenent-se amb aquells companys de feina amb els quals havien protagonitzat batalles campals dialèctiques.

TEXT JORDI ROVIRA
FOTO SERGIO RUIZ

Et defineixes com un periodista de base. Els altres què són?

Mmm, és una bona pregunta... És una definició de la gent de *La Directa* i d'altres mitjans alternatius perquè entenem que hi ha pràctiques que no són de base sinó d'altura, ja que estan en un altre nivell de realitat, mentre que el nostre periodisme trepitja el carrer i s'oblida de gabinets oficials. Una altra lectura és que potser hi ha més periodistes fora del "periodisme oficial" que a dins. I també hi ha una lectura crítica de les empreses de comunicació perquè s'han convertit en una fàbrica de productes informatius. Per tant, l'expressió és una reivindicació del periodisme.

Amb la que ens està caient, els periodistes no estem prou indignats?

El periodisme està vivint un moment molt complicat. Hem viscut un cicle en el qual ens hem aproximat amb la professió. Nosaltres vam començar la contrainformació als noranta. Fèiem un butlletí informatiu dels moviments socials. Allò era una lluita ideològica. A poc a poc, vam començar a fer periodisme i, al final, ens hem trobat amb la resta de la professió.

Uns perquè estàvem a la base i els altres perquè la crisi, l'ERO o el que sigui els ha portat cap aquí.

Abans us desmarcàveu.

Hem estat molt *outsiders*. Hem fet periodisme des de fora del periodisme. Un periodisme amb tradició pròpia, el de la premsa d'abans de la Guerra Civil, el de la premsa obrera sota el franquisme, el dels *huertamaros*... Una premsa de molta qualitat amb gent com Eugeni Xammar, *Tísner*, Irene Polo... Venim d'aquesta escola i ens hi hem retrobat. Però hem tingut una fase de conflicte obert i en certs moments hem fet —afortunadament en termes dialèctics— autèntiques batalles campals amb la premsa. Hi va haver un moment en què la màxima tensió era amb els periodistes, no pas amb els polítics. Ara bé, com en tota lògica de conflicte, n'aprens, creues el pont i entens les raons de l'altre bàndol.

Els de l'altre bàndol treballen en grans mitjans. Per fer-ho, no són lliures?

Els matisos són molt importants, i més venint del periodisme. No és blanc o ne-

gre. Les cròniques de Rafael Poch o Andy Robinson a *La Vanguardia* són molt lliures. Es podrien publicar a *La Directa*. Els grans emporis de la comunicació han canviat i saben quines són les tendències i preocupacions. La crisi és una preocupació i, per tant, ara hi ha més sensibilitat informativa. Tot i que sempre diem que els grans mitjans són cadenes de producció. Allò és una empresa.

Sovint parles de grans mitjans i et refereixes a manipulacions informatives, interessos ocults i els fas partícips de la cultura de la por. Abans deies que els matisos són importants, però aquest discurs és de blanc o negre.

No, és clar, és molt més complex. Nosaltres ens hem implicat en la construcció de mitjans alternatius perquè a la premsa trobàvem la rèplica dels que tenen capacitat de generar imatge i discurs, com institucions i grans gabinets de comunicació, mentre que, en canvi, costava trobar-hi el moviment veïnal. Afortunadament tot això ha canviat molt. Actualment, per exemple, la Plataforma d'Afectats per la

PERFIL

David Fernández (Barcelona, 1974) és periodista en excedència arran de ser escollit diputat al Parlament per la CUP. Membre de l'assemblea editora de la *Directa* (2006-2013), on coordinava la secció d'Investigació "Estirant del Fil", va ser redactor d'*Ardi Beltza* i *Kale Gorria*, i coguionista del programa "(s)avis" de TV3. Col·labora amb *Media.cat*, *Vilaweb*, *Illacrua*, *Diagonal*, *Cooperació Catalana*, *Berria* i *Gara*. Ha escrit *Foc a la barraca* (Lo Diable Gros, 2013), *Cop de CUP* (L'Arquer, 2012) i *Cròniques del 6* (Virus, 2007) i és coautor de quatre llibres més com *El malson d'Orwell* (Tigre de Paper, 2013).

Hipoteca (PAH) apareix a molts llocs, malgrat que sigui més fàcil trobar-la en alguns mitjans que no pas en d'altres...

A vegades t'has referit al control social i a la "informació unidireccional". Aquest discurs, quinze anys enrere, podia tenir sentit, si bé amb Internet, les xarxes socials i l'actual fragmentació d'audiències no és atrevit mantenir-lo?

És atrevit si parlem de la revolució democratitzadora de la Xarxa, però si parlem de mitjans convencionals continua passant. En l'àmbit de la comunicació el que és vell continua existint, perfeccionant-se i subtilitzant-se, i conviu amb la comunicació en xarxa, multidireccional i democratitzadora. I encara hi ha molt més consum massiu en el sistema vell que en el nou.

Els catalans que consumeixen grans mitjans tampoc són lliures?

Nosaltres diem això, encara que no des de cap supèrbia, sinó des de la nostra realitat. Consumeixen informació parcial. Els falta molta informació del món, del país i dels barris. Cap gran diari diu que cada dia

paguem sis milions d'euros d'interessos del deute als mercats financers. I ho hem dit tres mil vegades!

Estem mediàticament colonitzats?

La major part dels ciutadans s'informen a través dels grans mitjans de comunicació que, tal com expliquen a les escoles liberals dels Estats Units, reproduïxen l'opinió de les elits. És la teoria segons la qual l'elit ha de dirigir l'opinió de la població. I no ho va dir Goebbels, sinó Walter Lippman, degà dels periodistes nord-americans.

Però el seu ecosistema mediàtic era molt diferent. El discurs dels moviments socials sobre els mitjans de comunicació no s'hauria de regenerar?

Sí, segur. És possible que ens quedem aspectes de discursos i realitats antigues. A mitjans dels anys noranta, era molt difícil que els mitjans atenguessin víctimes de

"ELS PROPIETARIS DELS MITJANS COARTEN, CONTROLLEN I SUPERVISEN LA LLIBERTAT DELS PERIODISTES"

violència policial i avui són portades dels diaris! Per tant, alguna cosa ha canviat i alguna cosa hem aportat en la democratització de la informació.

Has escrit que un 90% d'informacions publicades són de gabinets de premsa. Com ho saps?

És una dada antiga, ara s'ha aguditzat més. Ho vam estudiar a principi del 2000. No és una dada científica. Miràvem la procedència de les informacions i la majoria eren de gabinets de premsa governamentals, del de "La Caixa", etc. No sé si un 90% prové dels gabinets, però sí que està precuïnat i sorgeix dels centres de poder. I els mitjans reproduïxen la jerarquia i l'estratificació social. Informen els de dalt, mai els de baix. Com deia el meu avi, "els diaris són els pamflets que els rics reparaixen als barris pobres".

En la campanya electoral, durant una entrevista a RAC1, vas dir el nom i cognom del mossos d'esquadra que et va atonyinar a la plaça de Catalunya. Aquesta és la teva idea de transparència?

No és la meua idea de transparència. Potser ara no ho personalitzaria tant. En aquell moment, vaig fer-ho perquè s'estava justificant la violència i la impunitat policial. Dir-ho era fer un pas més enllà. Va ser un gest democratitzador. Ells sabien el meu nom.

Fem una mirada crítica a mitjans com *La Directa*. Abans de llegir-lo ja sé que els dolents seran els governs, la policia i els bancs. Una mica previsible, no?

(Riu) Sí, i amb raó. Som subjectius perquè estem posicionats cap a un bàndol, però no ho amaguem. Per tant, no és un prejudici. Però això també ha canviat. La con-

trainformació dels noranta era de xocs. Blanc o negre. Ara som mitjans alternatius, tot i que no som premsa alternativa. Ja ho voldríem ser! Som complementaris perquè no disposem

de capacitat, força ni recursos per explicar tot el món. Fem una part de la realitat i, com dius, i tens tota la raó, la sotmetem a una anàlisi profundament...

...maniqueïsta?

No, crítica. Ens diuen maniqueïstes, en canvi, nosaltres diem que allò que està polaritzat, allò que és blanc o negre, és la realitat. Els mitjans oficials ens volen vendre una realitat profundament desigual, com si fos un oasi.

Parleu de sentit crític, però em costa trobar autocrítica.

És clar que hi ha autocrítica. Des del primer número de *La Directa*, el 2006, fins avui hem canviat molt, tot i que queda molt camí per fer. No hi ha res com aprendre dels errors. A mi em criticaven que adjectivava massa, amb una càrrega

ideològica o negativa, condicionant la lectura del relat. Hem tingut una tendència —encara ara— a la retroalimentació. A explicar-nos el món a nosaltres mateixos. No sabem trencar i codificar-ho perquè ho entengui la meua àvia. No és el mateix dir “La reestructuració del capitalisme segueix els dictats de l’escola de Milton Friedman” que “Els rics han guanyat 80.000 milions en els últims cinc anys”. Tenim un problema de codis molt propis i especialitzats.

Dieu que voleu impulsar el debat, si bé em costa trobar veus diferents que sí que trobo, en canvi, en tertúlies dels grans mitjans...

Aquest debat es viu a *La Directa*. Quan van detenir la Núria Pòrtulas vam sospesar la possibilitat d’entrevistar a doble pàgina el director dels Mossos. Però no ho vam fer. El valor afegit de *La Directa* seria fer-li una entrevista a Felip Puig o al president de la Generalitat. Jo no sé què pensa Artur Mas de la insubmissió, de l’okupació, de la PAH o del cooperativisme. Seria molt interessant. El periodisme també és això.

Tinc la sensació que copieu certs defectes dels grans mitjans. Critiqueu

"LA CRÍTICA QUE FÈIEM, EL 1996, ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ EN PART ERA INJUSTA. ENS CRÈIEM QUE ÉREM EL CENTRE DEL MÓN"

que no entrevistin a líders de moviments socials però feu el mateix amb determinats responsables polítics.

M’encanta que em facis aquestes crítiques. Això és veritat i entra dins aquesta dinàmica complementària. No ho fem per una lògica d’exclusió, sinó perquè entenem que els que surten cada dia per la televisió ja donen la seva versió. És la nostra lògica inicial i està justificada. Fora d’aquesta lògica, el valor afegit seria entrevistar-los. Periodisme en estat pur. Estic imaginant-me alguns dels nostres periodistes entrevistant determinats polítics o banquers... Podria ser un duel de titans!

A la vostra redacció ningú cobra. Sense professionalització, un es limita.

Aquest ha estat un debat de *La Directa*. Tenim por a créixer, de perdre una pràctica i una essència. Però torno a dir que han canviat moltes coses, com la relació amb els altres periodistes. El Departament d’Interior és molt conscient de les bones relacions que hi ha entre els periodistes de

"ABANS NO ENS IDENTIFICÀVEM AMB HUERTAS CLAVERIA. AVUI ENS AGRADA DIR QUE SOM HUERTAMAROS DEL SEGLE XXI"

La Directa i els de la resta de diaris. I això és bonic. És fruit d’una lògica de conflicte. En el fons, ha estat una crisi de comunicació. Els ponts estan per creuar-los en les dues direccions. Nosaltres hem anat a l’altra banda i hem entès perquè passaven segons quines coses i, fins i tot, quins eren els nostres problemes. Perquè la crítica que el 1996 fèiem als mitjans de comunicació en part era injusta. Ens creïem que érem el centre del món. Personalment, en aquest procés he après moltíssim. Fa quinze anys, dèiem que fèiem contrainformació. Ara, en canvi, diem que fem periodisme.

Tot un canvi.

El 1986, no ens identificàvem amb

Huertas Claveria, mentre que avui ens agrada dir que som *huertamaros* del segle XXI. Recordo quan va venir a la Festa Major Alternativa de la plaça del Diamant i es va interessar per nosaltres. Després vam descobrir que era el periodista que havia escrit sobre els barris. Com deia en Huertas, nosaltres fem periodisme de la Diagonal en avall. Em pots dir simplista, però el 29 de novembre del 2012, pocs dies després de les eleccions, el director d’un dels cinc diaris més importants de Catalunya ens va convocar i vam anar a fer un cafè. Ens va dir: “Estem oberts a tot el que ens digueu. Ens interessen els

temes de qualitat democràtica i les noves formes de fer política. Tan sols hi ha tres excepcions”.

Quines?

“BBVA, Santander i La Caixa. Són els crèdits ponts que tenim”, ens va dir. I ens va explicar els problemes que havien tingut per una notícia contra una d’aquestes entitats financeres. I ara em diràs que això és una metàfora del blanc o negre...

No. Això és la realitat. Parlem del futur. La revolució es podrà fer sense

els grans mitjans? Si la resposta és “sí” explica’m com, i si és “no”, no hi ha revolució.

(Riu) Molt bona! Una bona notícia d’aquestes temps convulsos és que els grans mitjans ja no tenen el monopoli sobre la realitat. Des de la CUP, creiem que els mitjans públics són fonamentals perquè prestin un servei públic com el dret a la informació, i deixar-lo al mercat privat és pervers. Seria com posar Herodes enmig d’una festa infantil. Però els mitjans públics han d’estar despolititzats. L’actual director d’Informatius de Catalunya Ràdio havia signat un manifest de suport a CIU abans de ser nomenat al càrrec. I també hi ha les portes giratòries. El director de la ACN prové de 8tv, i el de TV3 de RACI. Per a mi, el futur són els projectes de mitjans comunitaris i cooperatius. Tot i així, som en un moment de trànsit...

...en què la professió no sap on va.

Hem de veure cap a on va i reflexionar sobre la qualitat periodística. L’economia de la societat de l’espectacle ho està trinxant tot. En el periodisme passarà com en la crisi econòmica: o en sortim més lliures o més esclaus. Davant dinàmiques que reforcen la desinformació i l’entreteniment, i davant la concentració de poder en estructures profundament antidemocràtiques, el periodisme és una taula de salvació. Per això ara és més imprescindible que mai. Ç

MÉS ENLLÀ DE LA FRONTERA

Quan la internacionalització s'erigeix com una
sortida a la crisi econòmica

TEXT MARIA HORNOS

Marxar a treballar a l'estranger és una opció davant la delicada situació econòmica actual. Cada vegada més periodistes ho veuen així i fan les maletes. Quines són les possibilitats d'internacionalització? Què cal tenir en compte? Compartim les vivències de diversos professionals que ja estan treballant a fora i recollim una sèrie de consells pràctics per als qui tenen a punt el passaport.

Les mirades apunten més enllà dels confins del nostre país amb l'esperança de trobar feina. És l'horitzó que molts periodistes es proposen. Les causes? L'augment d'aturats en el sector i la precarietat laboral cada cop més creixent en la professió. Una circumstància agreujada, a més, per l'increment progressiu d'estudiants d'aquesta especialitat a les facultats catalanes: de 1.245 l'any 2000 a 2.532 l'any 2010, segons l'informe *Nínxols d'ocupació per a periodistes. Crisi, oportunitats en el sector i necessitats de formació*, dirigit per Josep Lluís Micó, encarregat pel Col·legi i presentat recentment.

En general, la població espanyola resident a l'exterior ha crescut un 6,3%, el 2012, i ja supera els 2 milions (INE, gener 2013). En el món de la comunicació, seguint amb l'estudi d'en Micó, les universitats també destaquen que la demanda de graduats per creuar la frontera i establir-se fora ha crescut un 100% en els darrers 4 anys. Quines són les possibilitats d'internacionalització?

Escèptic. Així es mostra l'informe davant la sortida internacional de professionals de la informació. Primer, perquè l'ofici en països veïns es troba immers en un mar abrupte. Per exemple, a França, la situació no és bona però el fet que tan sols hi hagi 13 facultats de Periodisme (només

a Catalunya n'hi ha 9) limita el nombre de llicenciats i manté les xifres d'atur a la superfície. Segon, perquè es perfila la tendència d'un increment dels reporters als quals se'ls paga per peça i, sovint, han de complementar el sou amb subsidis.

Amb tot, la barrera idiomàtica n'és la clau. Eminentment, d'acord amb aquest document, perquè en el marc de la comunicació el grau d'exigència de l'idioma és màxim. Hi trobem alguna excepció, com la feina de corresponsal o el treball en empreses estrangeres amb presència a Espanya. En la mateixa línia, l'estudi de viabilitat per al pla Erasmus realitzat, el 2011, per l'European Journalism Centre i l'Economisti Associati és contundent: "hi

LA CLAU ÉS LA BARRERA IDIOMÀTICA. EN POQUES PROFESSIONS, EL CONTROL DEL LLENGUATGE ÉS TAN INDISPENSABLE

ha poques professions en què el control del llenguatge sigui tan indispensable".

Què succeeix si no es domina l'idioma? Aleshores, el camí que s'ha de recórrer ens condueix a l'Amèrica Llatina. Però, sovint, les condicions que presenten aquests països són més insegures que les nostres. Amb

quins obstacles ensopeguen els periodistes que són lluny de casa?

DIFERÈNCIES CULTURALS

Al desembre de 2012 en Sergi Altadill (vint-i-dos anys) va aterrar a Kabul per unir-se a l'equip de televisió iranià HispanTV. Tot i que, no li desagradava la idea de treballar a l'estranger, no aconseguia feina a Barcelona. Per això va comprar un bitllet d'anada cap a la capital de l'Afganistan. Per assessorar-se, va contactar amb companys que ja eren allà, com la Mònica Bernabé, corresponsal d'*El Mundo*.

Ara bé, les diferències culturals pesen: "El fet d'informar per als iranians en un país on hi ha presència americana fa que no puguis comunicar tot el que vols". Per això, adverteix als qui es desplacin que s'assegurin que un mitjà

els proporcionarà encàrrecs de manera habitual i, sobretot, que siguin cautelosos a l'hora d'establir relacions socials, en especial, en països amb cultura musulmana. De fet, a causa d'aquests desacords, està considerant la possibilitat de tornar. Però, si un cop aquí no el contractessin, prepararia l'equipatge de nou.

ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

Abans de fer les maletes, és indispensable proveir-se de recursos i d'orientació. Informar-se. De cara als estudiants, les universitats potencien els intercanvis, per exemple, amb el programa Erasmus o mitjançant pràctiques en empreses amb beques com l'Eurodysse. També tenen portals d'oportunitat com la Xarxa Eures, que ofereix ocupació a trenta-un països europeus, o el Portal Europeu de la Joventut. Pel que fa als col·legiats, des de l'abril, es poden beneficiar d'un nou servei d'orientació sobre les possibilitats i vies per internacionalitzar-se. Aquesta ajuda s'ha engegat gràcies a l'acord entre l'Associació Intercol·legial de Col·legis Professionals de Catalunya, de la qual el Col·legi de Periodistes

forma part, i la Cambra de Comerç. Durant les dues primeres setmanes de funcionament, el Col·legi va rebre més de cinquanta peticions de professionals que volen marxar.

En aquest sentit, la Intercol·legial explica que ja s'han atès diversos interessats a trobar feina a Xile. En un cas com aquest, la Cambra de Comerç els adreça a les oficines comercials espanyoles i a les associacions del país de destinació de manera gratuïta. També, els ofereix un informe fet a mida amb informació d'empreses de la zona (ràdio, premsa o televisió) amb un cost addicional d'entre 50 i 150 euros.

En acabar d'estudiar portuguès, al setembre de 2012, en Jordi Figueres (vint-i-un anys), va posar els peus a Rio de Janeiro. Per començar, va col·laborar amb Ràdio Marca Barcelona i Ràdio Intereconomia Catalunya informant sobre les novetats esportives. A continuació, va picar a moltes portes i, actualment, treballa a Radio Globo Rio de Janeiro, Radio Globo São Paulo i a la revista de futbol *Placar*.

Tot i això, també ha topat amb dificultats. "Al principi, em sobtava el fet d'anar pel carrer sense mòbil ni cartera i vestir amb roba prestada perquè no em robessin", admet. Per als qui vulguin ocupar-se a Brasil, Figueres insisteix en què s'ha d'aportar un valor afegit i parlar bé l'idioma. Ara, desitjaria tornar encara que, de moment, no ho veu factible.

A Ciutat de Mèxic és on la Marta Pallarès (trenta-tres anys) ha trobat recer. Hi resideix des de fa sis mesos i, de propostes laborals, no n'hi falten. Al contrari, escriu per a la revista catalana *Rockdelux* i en mitjans mexicans com el web Red Bull Panamèrica. També participa al programa

de ràdio Ibero 90.0 i col·labora amb la revista *Rocks!*. La precarietat laboral i les escasses perspectives de millora que regnen aquí la van empènyer a creuar l'oceà a la recerca de noves oportunitats laborals. "Ja coneixia Mèxic i les enormes possibilitats que oferia, en particular, en l'àmbit cultural", afirma.

Quant a la seguretat, manté certes normes, per exemple, no tornar mai a casa sola, no agafar taxis del carrer a la

MOLTS DELS QUE HAN MARXAT DESISTEIXEN DE TORNAR PER CULPA DE LA CRISI

nit o no ensenyar el mòbil. "Cal prendre precaucions, però això no t'ha d'impedir viure. Les guerres del *narco* són internes i si ocorregués res seria qüestió de mala sort", explica. Per als qui somien amb la via internacional, Pallarès els anima, tot i així, adverteix que, actualment, els països llatinoamericans s'estan blindant legalment perquè cada cop més gent sol·licita el visat. El seu retorn? Encara no li ha passat pel cap.

Després de perdre la feina, el 2008, en Ramon Renedo (quaranta-un anys), juntament amb la seva família, es va establir a Noruega. Des d'aleshores, fa fotos per a catàlegs, dissenys de fulletons i cartelleria en un petit museu de Fredrikstad. L'idioma ha estat, sens dubte, un dels inconvenients. "Una altra complicació són els diners que es requereixen per establir-se i, essencial, la paperassa legal", afegeix.

En el camp de les recomanacions, creu que convé tenir present quan el desplaçament es fa amb tota la família. També, suggereix una estada curta abans per conèixer la possible destinació i, sobretot, aprendre l'idioma. Amb la crisi, la tornada és del tot improbable.

Una experiència ben diferent és la d'en Ferran Porta (quaranta-cinc anys). El 2007, es va instal·lar a Berlín (Alemanya) perquè li agradava el país. Va ser corresponsal de COMRÀDIO cobrint temes polítics i econòmics i, més tard, com a emprenedor, va fundar un web turístic.

A la primera pàgina, Sergi Altadill a Kabul. En aquesta pàgina, a dalt, Andreu Oliveras, resident a Mont Blanc (França), sobre aquestes línies Jordi Molina durant la seva estada a l'Argentina i, a la dreta, Ramon Renedo a la seva casa de Noruega.

Porta coincideix en què l'idioma és una competència imprescindible. "L'alemany és complicat i sense uns coneixements

DES DE L'ABRIL, ELS PERIODISTES COL·LEGIATS QUE VOLEN MARXAR DISPOSEN D'UN NOU SERVEI D'ASSESSORAMENT

mínims les portes que s'obren són poques", afirma. Segons el seu parer, abans de marxar a qualsevol lloc és primordial informar-se a fons del territori d'acollida i confiar en l'experiència d'amics que ja viuen a la zona escollida. Al contrari que en altres casos, ell desitja tornar però quan ho comenta amb companys d'aquí el prenen per boig.

Entre les diferents opcions que va remenar l'Andreu Oliveras (vint-i-quatre anys) a l'hora d'emigrar, la de sol·licitar una

beca va ser la que, finalment, va quallar.

El febrer de 2013, després d'una estada a Londres a l'aventura, es va embarcar de nou, "aquest cop,

amb un contracte sota el braç". Actualment, gaudeix d'una beca Eurodysee a tv8 Mont Blanc (França).

Oliveras creu que els entrebancs arribaran quan s'acabi l'estada. A partir d'aquí, voldria tornar. Ara bé, davant la grisor laboral actual, enviarà currículums a fora. El seu consell per a qui estigui rumiant provar

sort a l'exterior és no marxar a la caça d'oportunitats: "Agafar les maletes amb bitllet d'anada i sense res més no sempre dóna resultats".

LA TORNADA

Darrerament, les condicions laborals amb què se les havia de veure en Jordi Molina (vint-i-vuit anys) eren precàries i, al setembre de 2012, va posar rumb a Buenos Aires (Argentina). No obstant això, el projecte tenia data de caducitat: gener de 2013. Allà es va dedicar a buscar històries i, com a autònom, va publicar diverses peces a mitjans com *Nació Digital*, *Notícies de Gipuzkoa* o el setmanari *La Directa*. La vivència li ha servit per reconduir la seva trajectòria cap al reporterisme freelance,

DECÀLEG PER A QUI ES PLANTEJA MARXAR

- 1-** Investigar a fons la destinació a l'exterior abans de marxar i des de diferents perspectives: avisos de seguretat sobre viatges, informes de salut de l'OMS, etc.
- 2-** Consultar informes de drets humans i llibertat de premsa del territori escollit.
- 3-** Buscar consell específic d'un company de confiança que ja estigui treballant a la zona.
- 4-** Dominar l'idioma no només per exercir, sinó també per mostrar respecte envers la població local.
- 5-** Obtenir les credencials de premsa corresponents, principalment, quan es tracta de professionals de la informació que treballen com a freelance. En aquest sentit, la Federació Internacional de Periodistes (IFJ-FIP) disposa de carnets internacionals que tenen reconeixement a 134 països. A Catalunya, els col·legiats poden sol·licitar aquest carnet al Col·legi de Periodistes, que s'encarrega de la seva gestió. Per aconseguir-lo, tan sols cal omplir un formulari i pagar un import de cinquanta-sis euros.
- 6-** Assegurar-se de si el país en qüestió exigeix una visa concreta per a periodistes. En casos en què es vulgui evadir la censura i es viatgi amb visat turístic s'hauran de mesurar els riscos legals que se'n deriven.
- 7-** Considerar els certificats que puguin expedir les autoritats locals de la destinació. Per exemple, les credencials de premsa d'un departament de policia municipal podrien ser molt útils a l'hora de cobrir una manifestació o fer fotografies.
- 8-** Si es viatja a indrets conflictius, caldrà parar atenció a la documentació lliurada pels governs i, fins i tot, per militars i fixar-se en quins papers es mostren en tot moment per tal que no s'interpreti com un símbol de col·laboració amb l'enemic.
- 9-** Convé desplaçar-se amb múltiples fotocòpies de tota la documentació.
- 10-** Els professionals es poden emparar en grups internacionals com el Comitè per a la protecció de Periodistes (CPJ) o Reporters sense Fronteres, que els proporcionaran atenció global i els defensaran en cas d'assetjament o amenaça.

Font: "Manual de Seguretat per a periodistes (2012)." Comitè per a la Protecció de Periodistes (CPJ).

avui, des de Barcelona. La tornada a casa ha estat agredolça. Aquí l'esperaven les persones que més estima però, a l'altra riba de l'Atlàntic, ha quedat una empremta dolorosa. "Alguns dels meus millors amics argentins són persones grans i ignoro si els tornaré a veure mai més", reconeix.

En definitiva, la internacionalització pot ser una via per a l'ocupació si es domina l'idioma i si es prepara el viatge a consciència. Absorbir el màxim d'informació sobre la destinació, assessorar-se a través de companys que hi visquin, a més d'aprofitar els recursos que ofereixen associacions com el Col·legi de Periodistes, poden aplanar-nos el camí més enllà de la frontera. Ç

Marta Pallarès a Ciutat de Mèxic, ciutat on va arribar mig any enrere i on col·labora amb diferents mitjans.

Més informació a:

<http://www.cpj.org/es/2012/04/manual-de-seguridad-para-periodistas-del-cpj.php>

Comitè per a la protecció de periodistes (CPJ). Manual de Seguretat per a periodistes (2012)

<http://www.ifj.org/es>

Federació Internacional de Periodistes (IFJ-FIP)

http://www.cambrabcn.org/internacionalitzacio/mercado/assessorament_internacional

Cambrà de Comerç. Assessorament Internacional

<http://www.foreigncorrespondence.org/?q=node/4>

School of Communication. American University. Washington DC. Llistat de Recursos per a corresponents a l'estranger

+ info

JUGAR AMB LA INFORMACIÓ.

Els *newsgames* a poc a poc
troben el seu lloc
als mitjans d'informació

Es tracta de videojocs creats a partir de l'actualitat informativa amb l'objectiu que el jugador se submergeixi dins de la notícia i pugui tenir una comprensió més profunda del seu rerefons. Tot i que encara no està prou instaurat a nivell mundial com una nova manera de comunicar, els *newsgames* poden convertir-se en una de les sortides d'èxit per a molts emprenedors.

TEXT LAURA SAULA

Dos anys després de l'atemptat de les torres bessones a Nova York, un investigador de la Universitat ORT de l'Uruguai, Gonzalo Frasca, va crear un controvertit videojoc titulat *September 12th* en què el jugador té el control d'un llançamíssils i ha de matar terroristes. Tot i això, s'intenta mostrar al participant com la violència utilitzada per venjar només causa terror i patiment a civils innocents. Aquesta conjunció d'utilitzar el joc per explicar aspectes de l'actualitat és el que a partir d'aleshores coneixem com a *newsgames*. En realitat, el concepte embrionari ja ve d'anys enrere amb l'èxit dels jocs de taula de caràcter estratègics com el *Risk*. Segons Frasca, *September 12th* és la resposta a la seva pregunta inicial: "Com seria l'equivalent de la vinyeta gràfica editorial en el segle XXI?".

Uns anys més tard, tres joves investigadors de la Georgia Institute of Technology als Estats Units van escriure el primer llibre dedicat a aquest nou fenomen, *Newsgames. Journalism at Play* (MIT Press 2010) escrit per Ian Bogost, Simon Ferrari i Bobby Schweizer. Es tracta d'un estudi a fons en

DES DEL 2002, ES CONEIXEN COM A NEWSGAMES ELS DIFERENTS JOCS QUE PERMETEN EXPLICAR ASPECTES DE L'ACTUALITAT

què els autors al·leguen que els *newsgames* són una de les millors maneres perquè les persones puguin entendre més a fons el funcionament intern dels conflictes i les lleis dels governs, mentre a la vegada poden gaudir d'un moment d'oci.

El mateix any de la publicació del llibre, un dels debats més polèmics als Estats Units girava al voltant de la immigració, més concretament a l'obtenció del visat i la nacionalitat. Per això l'investigador de videojocs i *persuasive games* (jocs persuasius), Ian Bogost, va crear el *newsgame* *Points of entry*, que va debutar al web del *The New York Times* i en què es demanava als jugadors que analitzessin hipotètics

immigrants, especificant-ne la roba, el nivell d'educació, el nivell d'anglès, etc., per qualificar-los com a possibles candidats a la ciutadania, i deixar veure alhora les lleis i polítiques socials del país.

Precisament, els autors de *Newsgames. Journalism at Play* es queixaven de la desnaturalització cada vegada més accentuada de la manera en què es comuniquen les notícies, donant pas a una falta de consciència general respecte de la gravetat de la informació. Amb els *newsgames*, opinaven, es dona l'opció al lector d'interactuar amb la notícia i, així, aconseguir un nivell de coneixement més elevat sobre la situació. "Els *newsgames* estan dissenyats perquè cada jugador arribi a les seves pròpies conclusions sobre un determinat tema", afirma Bobby Schweizer.

SUBGÈNERES

Segons els autors, existeixen diferents tipus de *newsgames*. D'una banda, hi ha els *current games*, és a dir, produccions basades en informacions quotidianes i realitzades de manera ràpida amb tecnologia com el Flash per tal de no perdre el ritme de les notícies i així poder arribar a un públic massiu.

Un exemple seria l'anteriorment citat *September 12th* o el *Killer flu*, que tracta sobre l'expansió de la grip porcina.

Un altre subgènere estaria format per les infografies interactives, que permeten a l'usuari canviar les variables per observar

ELS CURRENT GAMES SÓN UN SUBGÈNERE DE JOCS BASATS EN LA INFORMACIÓ ACTUAL, FETS RÀPIDS I QUE BUSQUEN UN PÚBLIC MASSIU

els resultats sobre un sistema o per comparar dades. Un exemple seria el *newsgame* *Darfur is Dying*, en què el jugador s'ha de

posar a la pell d'un refugiat que ha d'anar a buscar aigua intentant no ser abatut o segrestat per un militar durant el camí. En cada cas, el resultat de l'operació tindrà múltiples variables.

Des de la publicació del llibre, han sortit nombrosos exemples de *newsgame* en els mitjans de comunicació digitals, sobretot als països anglosaxons. Aquest fet indica que en l'última dècada l'interès per explorar el potencial periodístic del videojoc ha augmentat considerablement.

LÍMITS DIFUSOS

Però, quins són els límits dels *newsgames*? Quina fina línia separa un *newsgame* d'un videojoc purament sensacionalista? Segons Gonzalo Frasca, els *newsgames* poden semblar sensacionalistes especialment per a la població de més de quaranta anys, a causa dels prejudicis que encara hi ha sobre els videojocs. "Els *newsgames* no només ofereixen diversió, sinó que també són una manera d'entendre a través de l'acció, la participació directa, l'exploració, l'assaig i l'error. Aquesta és la manera natural amb la qual aprenem els nens, i no veig per què no podem seguir fent servir el joc per entendre el món, més enllà de la infància, amb temes seriosos i complexos", afirma Frasca.

Molts dels *newsgames* creats fins a dia d'avui no han estat exempts de polèmiques. No solament per la temàtica violenta que tenen, com el *September 12th*, sinó per altres motius com els que trobem a *The Salubrious Nation*, creat per Nicholas Diakopoulos, investigador de la Rutgers University de Nova Jersey. Aquest *newsgame*, que tracta sobre la sanitat pública i les dades d'obesitat a partir de les taxes de pobresa del país, va generar molta controvèrsia als Estats

Units sobre si era apropiat jugar amb la qüestió de la salut pública. "Complaire a tot el món no és una de les funcions del

PIRATES, CONFLICTES I RECICLATGE

A continuació, mostrem alguns dels *newsgame* que permeten entendre el funcionament i la funció d'aquest fenomen. La majoria dels exemples que mostrem tenen en comú el fet de voler reforçar la funció informativa d'una problemàtica concreta –habitualment amb un rerefons social– mitjançant la força i el poder atractiu dels jocs.

CUTTHROAT CAPITALISM

Un cas curiós i que va tenir molta repercussió va ser el *newsgame* titulat *Cutthroat Capitalism*, creat el 2009 per la revista americana *Wired* a partir d'un reportatge propi que explicava el sistema econòmic dels pirates somalis. En aquest cas, el jugador es posa a la pell d'un segrestador somali que té la missió de capturar un vaixell i negociar-ne el rescat. Durant el procés, se simulen totes les variables que entren en escena a l'hora de negociar, de manera que a través d'aquest joc es poden esquematitzar tots els elements que intervenen a l'hora de comprendre el sistema econòmic que hi ha al voltant de la pirateria.

PEACEMAKER

L'investigador de *newsgame* Asi Burak, copresident de Games for Change a Nova York, va crear *PeaceMaker*, una simulació del conflicte israelià i palestí en què s'avaluen les capacitats de cada jugador per tal de descobrir si s'està capacitat i si es té un coneixement prou alt sobre els problemes del territori com per aconseguir portar la pau en aquesta zona del planeta.

RESCAT DE MINERS

També conegut com *Los 33*, aquest *newsgame*, creat el 2010, pel xilè Felipe León és una espècie d'homenatge als 33 miners rescatats a Atacama. Mentre el jugador ajuda cadascun d'ells,

va descobrint el seu nom, edat i funció a la mina, així com també pot comprendre i visualitzar la profunditat on es trobaven i les dificultats que hi van haver durant el rescat.

CORRESPONSALS ESTRANGERS

El periodista i exreporter de guerra holandès Thomas Loudon, fundador i director executiu de VJ Movement, està creant un *newsgame* per a Facebook en què els jugadors prendran el rol de corresponsals estrangers i s'hauran d'enfrontar amb petits desafiaments, com creuar la frontera i entrar a l'Iran, salvar nens soldats, cobrir una guerra al Pakistan o presenciar batalles de narcotraficants a Colòmbia. El joc obliga el jugador a crear una personalitat i unes habilitats periodístiques i a competir o col·laborar amb altres jugadors que s'hi poden trobar. Loudon està treballant amb una xarxa de 300 periodistes en més de 100 països que ofereixen històries reals que poden servir per desenvolupar el joc. Aquest *newsgame* serà gratuït a Facebook, tot i que els jugadors podran comprar eines útils a l'estil de *Farmville*.

MADE IN SPAIN

A l'estat espanyol, els *newsgames* encara és molt iniciàtic, però ja s'hi poden començar a trobar petits exemples com el realitzat per David Alameday 'Què es pot fer amb 25 m2'. Un *newsgame* publicat al diari *El Mundo*, el 2005, arran de la polèmica dels minipisos a Espanya, en què el repte era moblar un espai molt petit amb tots els objectes necessaris per a una llar. Un altre cas seria l'anomenat 'En quin contenidor es recicla cada cosa?' publicat a *La Información* el 2010, on l'objectiu era arrossegar les deixalles al contenidor respectiu, i donar a entendre que el reciclatge responsable requereix entrenament.

periodisme, per tant, tampoc no ho hauria de ser dels *newsgames*", emfatitza Frasca al respecte.

Fins i tot la censura ha fet acte de presència en alguns *newsgames*, com va passar el passat mes de gener, quan Apple va censurar en els seus dispositius el joc nord-americà *Endgame: Syria*, que tracta sobre el conflicte actual en aquest país de l'Orient Mitjà.

"Fins que l'audiència no estigui preparada per prendre's aquest tema seriosament, els creadors de *newsgames* hauran de tenir molta cura a l'hora de fer jocs sobre violència i recordar que no estan creant videojocs per a XBOX", explica Bobby Schweizer. Per aquest motiu, l'investigador aposta perquè els periodistes tinguin una formació específica al respecte i un control editorial més estricte sobre la producció de *newsgames*, fent

servir el mateix criteri que fan a l'hora d'escriure articles i reportatges.

HI HA FUTUR?

Tot i que van apareixent *newsgames* arreu del món gradualment, –a Espanya estan molt poc instaurats– encara no existeix cap empresa que s'hi dediqui de manera sistemàtica. I és que la creació dels *newsgames* té dos problemes principals:

Els *newsgames*, com aquest de *Cutthroat Capitalism*, combinen el fet noticiable amb el desenvolupament gràfic i lúdic de la història.

el temps i el finançament. “Es difícil fer bons jocs en poc temps i pocs diners”, reconeix Gonzalo Frasca. La complicació s’accentua quan queda patent que la majoria dels *newsgames* neixen a partir d’un esdeveniment actual i necessiten ser creats ràpidament perquè no en perdin la vigència. Per aquest motiu, la Knight Foundation ha finançat una col·laboració entre la Georgia Institute of Technology i la Universitat de Califòrnia-Santa Cruz, creant una plataforma en línia anomenada

Game-O-Matic, amb l’objectiu d’ajudar els periodistes, de manera gratuïta, a crear *newsgames* simples sense tenir la necessitat de saber com programar o dissenyar videojocs.

Actualment, *The New York Times* i *The Guardian* són alguns dels mitjans que aposten més per la introducció dels *newsgames* als seus portals. Segons Nicholas Diakopoulos, “actualment només estem a la punta de l’iceberg del potencial

que té aquest sector”. Un sector, d’altra banda, que és presentat com un possible camp d’oportunitats per als emprenedors, sobretot els que li sàpiguen “donar la volta al problema del finançament”, aclareix Frasca. Per a l’equip de Bobby Schweizer és evident que, si es parteix de la base que una de les maneres en què un mitjà de comunicació pot guanyar l’atenció cara al públic és provant alguna cosa nova, “el *newsgames* podria ser una bona manera d’aconseguir-ho”. Ç

Més informació a:

www.newsgaming.com → Informació sobre *newsgames* i joc September 12th

www.persuasivegames.com → Web d'Ian Bogost sobre *Persuasive Games*

www.wired.com/special/multimedia/2009/cutthroatCapitalismTheGame → Joc de *Cutthroat Capitalism*

www.peacemakergame.com → Joc de *PeaceMaker*

www.ludology.org → Web de Gonzalo Frasca

www.game-o-matic.com → Web per crear *newsgames* fàcilment

www.darfurisdying.com → Joc sobre Darfur

www.molleindustria.it → Selecció de *newsgames* recomanats per Gonzalo Frasca

www.knightfoundation.org → Fundació que finança projectes com els *newsgames*

newsgames.gatech.edu → Selecció de *newsgames*

www.bogost.com → Web personal d'Ian Bogost

gamthenews.net → Selecció de *newsgames*

+ info

AIXÒ NO ÉS ESTATS UNITS

Llums i ombres de la comunicació política a casa nostra

TEXT MAR CALPENA
FOTOS ORIOL CLAVERA

La comunicació política dóna feina a periodistes que no sempre militen en les formacions per a les quals treballen. Esclavitzats per l'actualitat, han de lidiar amb els mitjans mentre sovint pateixen la incomprensió dels seus. En un moment que la classe política pateix un greu desprestigi, aquests professionals de la comunicació reclamen repensar la manera actual de funcionar i aposten per idees renovades.

La imatge que ens sol arribar dels comunicadors polítics a través del cinema i les sèries de televisió és la d'*spin doctors* que dosifiquen la informació de manera subtil entre ombres per tal de conformar i modelar l'opinió pública com si fossin titel·laires. Però el perfil dels que es dediquen a això sovint és més tècnic i no sempre tan militant com imaginem, i implica dosis ingents de paciència i mà esquerra.

S'han triat tres partits de diferent color i perspectiva política, per tal d'il·lustrar els mètodes de funcionament i els reptes de estructures de departaments de Comunicació política. S'ha escollit un d'escala nacional (PP), un d'àmbit català (ERC) —tots dos amb departaments de comunicació integrats en la seva estructura— i un tercer, (Solidaritat Catalana), actualment fora de l'arc parlamentari i que va contractar la comunicació a una professional externa durant les eleccions autonòmiques. També s'ha parlat amb una experta en el tema, —prefereix no ser esmentada pel seu nom— que ha treballat en una institució pública i en diversos projectes independents relacionats amb la comunicació política.

És ella qui, un matí, ens rep amb una frase contundent: “Un comunicador polític no pot ser un comissari polític”. Aquesta font, que en l'actualitat no treballa en el sector, en guarda un record una mica agre. “En aquest país es confon una cosa amb l'altra. Un bon comunicador polític ha de saber trobar la manera de persuadir els mitjans, i no d'enfrontar-s'hi.” Però Sergi Sol, cap de Premsa i comunicació d'ERC, afegeix altres elements per al debat: “No em poden fer creure que en certs mitjans no hi ha un biaix ideològic més marcat que el que jo pugui tenir. De vegades rebats dades fredes, que no són opinables, i no les corregeixen. Aprens a callar, a tenir paciència, ara bé, és normal que t'empipi”.

A MOLTS PARTITS POLÍTICS ELS COSTA POSAR-SE EN MANS DE GENT QUE NO ESTÀ EN LA MATEIXA ESFERA IDEOLÒGICA

Eladio Jareño, a càrrec de la comunicació del Partit Popular de Catalunya, coincideix en el diagnòstic però no en la solució. “De vegades, et sents maltractat per certs

mitjans, encara que no pots viure empipat sempre. Nosaltres partim sempre amb la premissa que el periodista ha d'estar ben atès, de manera que dialogar-hi sigui més fàcil perquè d'entrada li facilites el dia a dia”, afirma. Ni Sol ni Jareño són militants dels respectius partits per als quals treballen. El primer, però, admet que el seu compromís amb l'esquerra independentista és “gran” i apunta que “per molt que es parli de ‘professionalitat asèptica’ és tan intens el que ens toca viure que és impossible no implicar-s'hi”.

En canvi, Jareño matisa que ha treballat diverses vegades per a institucions, com el Govern Civil, quan estaven governades per socialistes, i que en algunes d'aquestes fins i tot ha estat confirmat al càrrec quan s'ha donat un canvi de signe polític. Sandra

Bravo, que va gestionar la comunicació de campanya de Solidaritat Catalana durant les darreres autonòmiques, tampoc no milita en aquesta formació. Bravo, que va

REGLES ANTIGUES

La primera consultoria política independent va néixer als Estats Units, l'any 1933, fundada per una parella (Clem Whitaker i Leone Baxter) que van crear amb la seva empresa, Campaigns Inc., moltes de les regles del joc encara vigents en comunicació política. "Com més t'hagis d'explicar, més difícil et serà aconseguir suport", va dir Whitaker. "He après que cal sintetitzar", explica Sol en un moment donat. "És important tenir els missatges definits", comenta Jareño. Altres aportacions de Campaigns Inc. van ser la creació d'un tema de campanya, el fet de pensar en campanyes oposades per anticipar els moviments dels competidors, així com enviar, en la mesura que sigui possible, notícies reals i no material publicitari, o no plantejar mai campanyes a la defensiva.

afrontar el projecte en solitari –tot i que és cofundadora de l'assessoria en màrqueting polític i comunicació estratègica Brave Spin Doctors– diu que a molts partits els suposa encara un obstacle intel·lectual posar-se en mans de gent que potser no està en la mateixa esfera ideològica. "Hi ha tendència a pensar que si un no està amb ells, està contra ells. Encara no s'entén que s'externalitzi una funció tan delicada com la comunicativa. I si ens fixem en les pàgines de les consultories, ningú sol citar-ne els clients, perquè és fàcil quedar 'marcat'", diu Bravo. "Tots els partits fan servir consultories externes, i qui et digui que no, menteix. A més, en plena deslegitimació dels partits polítics, cal que els assessors de comunicació treballin amb més honradesa i professionalitat que mai.", afegeix l'excomunicadora política que prefereix mantenir-se en l'anonimat.

"És cert –corroborava Jareño– el que passa és que no sempre és útil fer servir aquests assessors. Per qüestions puntuals, vam tenir gent d'una consultoria de Madrid, i tot i que van posar una persona exclusivament per a nosaltres, qui coneix la realitat és el que està sobre el terreny en el dia a dia".

Jareño posa com a exemple l'eslògan de campanya de l'any passat "Catalunya, sí. Espanya, també", que va sorgir d'una persona d'un equip de premsa. "Amb tot –matisa Jareño– és important prendre

"ÉS CANSAT HAVER D'ESTAR TOT EL DIA EN LA DINÀMICA DECLARACIÓ-CONTRADECLARACIÓ"

ELADIO JAREÑO

certa distància respecte al teu candidat o secretari. En els aparells de partit passa que, per qüestions de política interna i lleialtats, alguns cops hi ha por a ser massa franc amb la persona que és al davant per no caure en desgràcia. A més, amb la comunicació passa com en el futbol, que tothom es pensa que el domina a la perfecció, i per tant, és absolutament opi-

"MOLTS PARTITS ENCARA NO HAN ENTÈS COM FER SERVIR LES XARXES SOCIALS"

SANDRA BRAVO

nable". Bravo té una queixa similar: "Oi que si tens una malaltia vas a l'especialista? En canvi, en la comunicació, això no passa quasi mai."

CAMÍ PROFESSIONAL

Com acaba un, doncs, fent comunicació política? Si no es vol apostar, per les raons que siguin, per la via de la militància, els camins no són senzills. "Cal formar-se, però posar un peu a dins no és fàcil", assegura Bravo (que va fer el màster en Màrqueting Polític de la UAB). "Per exemple –prosegueix– jo tinc claríssim que ser dona i jove no m'ajuda gens ni mica. És un camp molt masculí i amb una mitjana d'edat bastant alta. No és senzill".

Per la seva part, Sergi Sol és advocat de formació, tot i que abans d'implicar-se en la feina actual havia exercit durant un bon temps com a periodista. "És obvi que haver treballat en mitjans de comunicació és un plus. Amb tot, no cal oblidar que sovint disposem de menys possibilitats, en termes fins i tot de diners i recursos humans, que tenen els diaris i televisions per fer-nos el seguiment a nosaltres". A ERC, a part de Sol, tenen dues persones al Parlament, una altra a mitja jornada i dues que els donen suport pels temes de disseny.

"No té res a veure amb el que la gent coneix per les sèries nord-americanes. Entre altres coses, perquè a Estats Units la política té una di-

mensió d'espectacle molt més important que a Europa", explica el cap de Premsa i comunicació de la formació republicana.

Quan es pregunta als dos assessors interns per les queixes i dificultats del seu lloc de feina, emergeix una idea recurrent. "És cansat –comenta Jareño– haver d'estar tot el dia en la dinàmica declaració-contra-

declaració. Més que debat, de vegades sembla que vivim instal·lats en el soroll. Estàs pendent de la

comunicació i entenem que els missatges de govern o dels seus socis sempre tindran més ressò, però cal intentar centrar-se en els propis". Sol pensa el mateix: "Posar els teus missatges al carrer és una manera de fer política. Amb tot, al final, acaba succeint que perdem el dia en passar-nos la pilota uns partits a uns altres".

Sol reconeix que la gestió de la comunicació política té costos personals. "No pots estar ni un dia amb el mòbil apagat. Ja no és una qüestió de declaracions, és que molts cops has de reaccionar davant de temes d'actualitat quan passa alguna cosa, fins i tot de fora de l'àmbit de la política. M'ha passat d'arribar a pensar de deixar-ho", admet.

A la segona pàgina del reportatge, Sergi Sol, cap de Premsa i comunicació d'ERC, i sobre aquestes línies, Eladio Jareño, cap de Comunicació del PP a Catalunya.

“Nosaltres tenim prou gent per fer torns, perquè som cinc, i de vegades els companys s’ajuden solidàriament. Ara bé, la tasca del comunicador en general està poc valorada”, assegura Jareño. “Si em comparo amb un treballador de tv3, segurament estic mal pagat, cobro bastant menys”, afirma Sol. “En canvi, poca gent –prosegueix– pot dir que va a la feina cada dia i s’ho passa bé. I jo m’ho passo bé. El que no pots fer és buscar-hi la satisfacció en els diners, perquè no la trobaràs. Per a mi, està en tirar endavant un projecte en el qual creus, i en el fet de tenir contacte directe amb la persona que l’encapçala”.

Aquest contacte també implica aspectes negatius, com haver de viure les guerres

internes de les formacions des de primera línia. “Vaig arribar a ERC quan hi havia una lluita fratricida i he viscut mítings duríssims en què es detectava el desànim dels simpatitzants, de la mateixa manera que més recentment he viscut l’eufòria. I això era més indicatiu que el que ens deien enquestes o mitjans”, recorda Sol. “Perquè, a més, –prosegueix– aquest és un altre tema: no és el mateix l’*opinió pública* que l’*opinió publicada*, i el termòmetre més fiable segueix estant a prendre-li el pols al carrer. Nosaltres, per exemple, parlem molt amb el conductor que s’encarrega dels desplaçaments de l’Oriol (Junqueras) i ens dóna una perspectiva que és fàcil de perdre quan estàs tan ficat en la teva bombolla.”

Des de fora, la visió també és complicada. “És difícil”, diu Bravo. “Cal anar fent coses per on es pot. A més, no sempre és convenient dir sí o per a qui estàs treballant. La discreció entra en el sou”, explica.

I en què pot millorar la comunicació política? “Calen idees renovades. Encara estem fent cas de models de comunicació política propis del segle XIX. Molts partits encara no han entès, per exemple, com fer servir les xarxes socials”, assegura Bravo. I se segueix sent esclau de les coses a curt termini, no hi ha paciència”. I el futur de la professió? “No sé on seré d’aquí a deu anys, però sé que per fer guanyar eleccions caldrà que n’hagi perdut unes quantes”, conclou. Ç

Dossier
Periodisme i corrupció

NOUS RECURSOS ENFRONT LA NOVA CORRUPCIÓ

El periodisme d'investigació es globalitza i fa ús
de les noves eines digitals

En un món global i amb eines tecnològiques digitals molt avançades, el periodisme, per un costat, i les trames corruptes, per l'altre, han avançat molt en la manera de treballar. En l'àmbit de la professió, la irrupció i consolidació del periodisme de dades, per exemple, permet als professionals treballar d'una manera més eficient a l'hora denunciar la corrupció a petita i gran escala, una tasca en què han involucrat nombrosos ciutadans des de plataformes diverses.

TEXT **LINA MARÍA AGUIRRE-JARAMILLO**
FOTO **DANI CODINA**

En la primera setmana d'abril, el Consorci Internacional de Periodistes d'Investigació (ICIJ en anglès) va fer un anunci sense precedents: la presentació d'una sèrie d'històries periodístiques elaborades amb la informació obtinguda de 2.5 milions de documents que revelen l'enorme escala de la coneguda com *economia offshore*: el diner que individus, companyies privades i entitats públiques canalitzen cap a comptes bancaris fora de la jurisdicció del seu país d'origen amb fins lucratiu.

L'*Offshore Leaks* és, certament, més gran que el *cablegate* de WikiLeaks, no tan sols per la quantitat de documents sinó perquè ha aplegat un treball professional de periodisme d'investigació, a diferència del *cablegate*, que havia tingut lloc a partir de cables diplomàtics. Aquest nou treball incentiva una nova via de periodisme d'investigació mentre augmenta, a nivell internacional, l'impacte de la corrupció en diversos sectors amb mitjans més sofisticats de secretisme, evasió i obstaculització de l'accés lliure a la informació.

L'ICIJ és un consorci fundat el 1997 com un projecte del Center for Public Integrity (CPI), organització de periodisme sense ànim de lucre i independent creada el 1989 per iniciativa de Charles Lewis, un

EL RECENT TREBALL EN XARXA ELABORAT PER 86 PERIODISTES DE 46 PAÏSOS MARCA LA PAUTA DE FUTURS I AMBICIOSOS PROJECTES D'INVESTIGACIÓ

veterà periodista nord-americà. Amb seu a Washington, l'ICIJ integra una xarxa de 160 periodistes en una seixantena de països que, principalment, treballen en temes sobre el crim organitzat internacional, la corrupció i la responsabilitat dels funcionaris i institucions públiques.

El material de l'*Offshore* va ser obtingut en primera instància per l'actual director del consorci, Gerald Ryle, reconegut professional que va treballar vint-i-sis anys

com a periodista d'investigació a Austràlia i Irlanda. Durant 16 mesos, 86 periodistes de 46 països han estat immersos en l'estudi de l'enorme arxiu, amb un equip de personal i tècnic subministrat pel ICIJ que ha inclòs especialistes en un software segur –i gratuït– per a la recuperació de documents i programadors informàtics que van dissenyar un sofisticat sistema de neteja per refinar la recerca i processament de dades, i un altre software per a l'ampli-

LA INVESTIGACIÓ DEL CONSORCI INTERNACIONAL DE PERIODISTES D'INVESTIGACIÓ HA POSAT EN RELLEU EL ROL CLAU DEL PERIODISME DE DADES

acció i confirmació de troballes. Es va crear, també, una central de missatges segurs per a la comunicació i recerques electròniques allotjades a Europa i als Estats Units. Prèviament, des de Nova Zelanda un equip de periodistes havia fet una anàlisi manual identificant nom per nom, país per país, els diferents casos, proveint, així, un informe inicial que va permetre convocar periodistes membres del consorci per a la següent fase del projecte.

És important aclarir que una companyia *offshore* de baixa fiscalitat no és necessàriament il·legal, però el fet que funcioni amb la premissa de garantir el secret bancari als seus clients pot convertir-la en un paradís fiscal per a la corrupció, el crim organitzat, el

blaqueig de divises i l'evasió d'impostos. Aquestes activitats s'han incrementat mitjançant mecanismes cada cop més sofisticats d'intermediació, transaccions físiques i electròniques, a més de xarxes de comunicació il·legal. El periodisme d'investigació, en aquest cas, ha respost amb un treball col·laboratiu que marca la pauta per a ambiciosos projectes futurs d'investigació, ja sigui en aquest o en altres àmbits. Actualment, l'ICIJ està considerant fer públic –parcialment o totalment–

l'arxiu. Això hi permetria l'accés als altres mitjans de comunicació que volguessin iniciar les seves pròpies investigacions.

ESCÀNDOL MAJÚSCUL

El projecte està tenint gran impacte. El comissari europeu de Fiscalitat, Algirdas Semeta, i el ministre irlandès de Finances, Michael Noonan, han enviat una carta als ministres d'Hisenda de la UE urgint-los a prendre accions immediates de control del frau fiscal, i ha demanat al ICIJ el llistat dels europeus de la seva base de dades. L'ICIJ ha dit que no entregará

la informació a agències governamentals però es planteja publicar-ne algunes. El 14 de maig el Consell de la UE va fer una declaració fent una crida per combatre delictes i apostar per una política tributària agressiva, que aplanaria el camí a l'eradicació de paradisos fiscals. El 22 de maig el president del Consell, Herman Van Rompuy, va dir que la força del debat i la decisió de prendre mesures "no té precedents, no hauríem pogut parlar en aquests termes fa un o dos mesos".

Després dels escàndols dels *offshore* de Jérôme Cahuzac (exministre francès de Pressupostos que va mentir sobre un compte secret a l'estranger i que va dimetir el març passat), el president François Hollande ha publicat un informe detallat de la seva declaració de renda, així com la dels seus ministres.

D'altra banda, els governs de Suïssa i dels Estats Units estan discutint una possible solució a la disputa sobre casos de milionaris nord-americans que utilitzen bancs suïssos per amagar les fortunes. Per no parlar del viceprimer ministre rus, Igor Shuvalov, que ha hagut de treure els diners del compte *offshore* a partir de la seva revelació o del primer ministre de Luxemburg, Jean-Claude Juncker, que ha anunciat plans per aixecar el secret bancari per a ciutadans europeus, un moviment

que es pot estendre a Àustria. Finalment, la ministra finlandesa d'Hisenda s'ha trobat que la companyia estatal de Correus té connexions amb firmes *offshore* que van en contra de la normativa vigent.

EL ROL DE LES DADES

Des del punt de vista de l'exercici professional, el projecte ha posat en relleu el rol fonamental del "periodisme de dades" (*data journalism*) com un camp d'important desenvolupament present i de futur. Per mitjans de comunicació, personal en actiu i aspirants, les eines de classificació,

A FINALS D'ABRIL ES VA PUBLICAR LA VERSIÓ ESPANYOLA I GRATUÏTA DEL *DATA JOURNALISM HANDBOOK* AMB TÈCNiques I CONSELLS

arxiu i anàlisi de grans quantitats d'informació exigeixen coneixement i desenvolupament de destreses en les noves formes de fer el periodisme d'investigació.

Precisament, el passat 26 d'abril, es va publicar la versió espanyola del *Data Journalism Handbook*, un llibre gratuït i en codi obert que inclou tècniques, consells i exemples internacionals amb testimonis de periodistes reconeguts, acadèmics, experts de software i analistes. El llibre té una llicència Creative Commons d'Attribution-ShareAlike que permet no tan sols descarregar-lo sinó també compartir-lo i ampliar-lo amb continguts propis.

Per la seva part, Dave Stanton, un conegut desenvolupador web, va llançar una campanya de microfinançament titulada "For Journalism" amb la finalitat de recaptar diners per oferir un màster sota el lema "Data Journalism per a tots" que ensenyi a utilitzar els diferents recursos informàtics amb els programes Ruby on Rails o Django, visualitzacions interactives, i a desenvolupar aplicatius específics per a la investigació periodística. Al març va superar el seu objectiu inicial que havia situat en 32.000 dòlars.

La tecnologia també s'està fent servir per rastrejar i denunciar els atacs a periodistes i blocaires que estan investigant, com és el cas de Mèxic, on més de 80 professionals han estat assassinats des de 2005, mentre un número indeterminat d'informadors han estat víctimes d'atacs físics, amenaces, segrests i desaparicions que no són denunciades per les famílies per por a represàlies.

Així, el passat 25 d'abril el Centre d'Investigació i Docència de Mèxic, Hacks/Hackers Mexico, i la institució Freedom House, amb el suport de l'International Center for Journalists, van posar en marxa el mapa Periodistas en Riesgo, la primera plataforma digital latinoamericana que

rep de manera secreta i segura informació sobre casos que mostren atemptats contra la llibertat d'informació. Un mapa similar, creat pel periodista Jorge Luis Sierra (coordinador de la plataforma), anomenat Mi Panamá Transparente, funciona com a eina de seguiment a casos de crim i corrupció en aquest país centreamericà.

Des del juliol de l'any passat, també funciona a Colòmbia el Monitor de la Corrupción, un mapa digital d'informes de corrupció accessible a periodistes i ciutadans. En la primera setmana de

LA TECNOLOGIA ACTUAL TAMBÉ PERMET RASTREJAR I DENUNCIAR ELS ATACS A PERIODISTES I BLOCAIRES QUE ESTAN INVESTIGANT

funcionament, els seus responsables van rebre 60 informes periodístics i a poc a poc està guanyant terreny com a referent d'un major interès i compromís per part d'organitzacions socials en la informació fiable, així com de mitjans de comunicació per reforçar les unitats d'investigació en casos relacionats amb un dels flagells del país sud-americà.

La corrupció no tan sols es fa a gran escala, també té lloc a escala més petita, però acaba afectant les economies dels respectius països. Xifres del govern del Pakistan han estimat en 94.000 milions de dòlars la quantitat de diner perdut entre 2008 i 2012 per culpa de la corrupció, evasió d'impostos i d'un govern debilitat.

IMPACTE CIUTADÀ

A l'Índia, funciona des de 2010 la iniciativa "I Paid A Bride" (IPAB, "Jo he pagat un suborn"), creada per T. R. Raghunandan, de l'organització Janaagraha amb base a Bangalore. Amb vint-i-sis anys d'experiència en temes de govern, Raghunandan va crear aquesta plataforma perquè qualsevol persona tingués l'ocasió de subministrar, anònimament, informació sobre si havia pagat, ofert, acceptat o declinat un suborn en qualsevol àmbit. Ràpidament, van començar a sumar-s'hi testimonis sobre el cost extra de gestions com l'obtenció del carnet de conduir després d'haver passat correctament l'examen (3.000 rupies) o d'un certificat de naixement (120 rupies) i d'altres despeses per les quals, oficialment, no s'hi contempla cap mena de taxa oficial.

L'impacte d'aquesta iniciativa ha incentivat investigacions tant periodístiques com d'alguns governs. Així, el regne de Bhutan va crear una comissió anticorrupció i ha muntat un sistema similar de denúncies.

S'ha posat en marxa un altre IPAB a Kènia gràcies al qual s'ha conegut, per exemple, el cobrament il·legal de diners que de manera freqüent

ha de fer-se per tràmits com la matrícula d'estudiants de secundària quan aquests ja han estat admesos a l'escola.

En aquest context, la pregunta és obligada: el periodisme d'investigació és un fre per a la corrupció? Al març, a partir d'un recent estudi de "transparència internacional" amb la participació de 3.000 em-

Participants de la trobada de programadors amb finalitats col·laboratives que va tenir lloc durant el primer congrés de Periodisme de Dades celebrat simultàniament a Barcelona, Madrid i Sevilla a final de maig.

presaris de 30 països, el director de Global Investigative Journalism, David Kaplan, va explicar com la percepció és que, en efecte, és així. I que fins i tot és més dissuasiu que les mateixes lleis anticorrupció.

Una premsa lliure, cambres governamentals independents i societats més educades sobre les responsabilitats del Govern, permeten correlacionar proporcionalment la investigació periodística amb l'impacte anticorrupció. Això explica perquè malgrat els esforços per treure a la llum males pràctiques en altes instàncies a Rússia o la Xina, ni els individus ni les entitats oficials qüestionats han estat sacsejats. La investigació periodística exigeix formació, temps i recursos, que en temps de crisi alguns

grans mitjans estan retallant de manera dràstica. Però estan sorgint iniciatives estimulants a diferents països. Així, les dades de gener mostren l'existència de 106 organitzacions independents que porten a terme aquest periodisme en 47 països (per 39 el 2008). A Europa, hi ha 7 associacions i 20 fundacions, incloent-hi el Centre Eslovè per al Periodisme d'Investigació que va començar a funcionar al febrer. Per tot plegat, es pot concloure que les redaccions no necessàriament canvien la cultura de tot un país, en canvi, sí que poden convertir-se en forces catalitzadores d'una millor comprensió del cost social i econòmic de la corrupció que, segons l'informe del Banc Mundial 2012–2013, implica un 5% del PIB del planeta. Ç

Més informació a:
www.icij.org → Web de l'International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ)

<http://datajournalismhandbook.org>
 → Web del Data Journalism Handbook (que inclou la versió en castellà)

<http://www.ipaidabribe.com> → Web de la plataforma índia IPAB

+ info

Dossier
Periodisme i corrupció

EL SECRET ÉS LA TRANSPARÈNCIA

La futura llei de l'accés a la informació pública i el nou periodisme de dades, dues vies per acabar amb la tradicional opacitat espanyola

El periodisme potser és a punt de viure un canvi important. L'aprovació de la Llei de Transparència pot provocar, tal com ha passat en països on han estrenat lleis d'accés a la informació pública, un nou impuls a l'hora d'investigar.

Aquest fet, juntament amb el creixement del periodisme de dades, es presenta com el millor antídoto per a una professió que sovint topa contra l'opacitat administrativa.

TEXT **JORDI ROVIRA**
FOTO **DANI CODINA**

La Mar Cabra era una jove periodista que treballava a CNN+ i a la Sexta Noticias, però que estava cansada d'haver de fer temes sense cap profunditat. Així que va decidir fer un canvi i gràcies a una beca Fulbright va anar-se'n a estudiar un màster en Periodisme d'investigació a la Universitat de Columbia, a Nova York. Cabra es pensava que li ensenyarien a gestionar les fonts d'informació i les filtracions però quina sorpresa s'hi va endur quan van començar a donar-li les claus per interpretar dades, per aprendre a buscar en registres, per rastrejar a nivell electrònic. Cabra no hi estava avesada, sobretot perquè a Espa-

Madrid (APM) al millor periodista menor de trenta anys, ha participat en el projecte com a *data research manager*, és a dir, responsable de servir les dades als periodistes perquè expliquessin les històries relatives als països respectius.

"La meua manera d'investigar no depèn tant de fonts, sinó de rascar la informació", explica. "Ara hi ha molta més informació a Internet, per això gran part de la meua feina té lloc davant d'un ordinador, rastrejant-hi dades. Actualment, el periodisme d'investigació és més electrònic. El poder de les dades és brutal. I ara mateix

l'ús de l'ordinador i el desenvolupament d'eines gratuïtes per visualitzar dades ajuda molt", explica aquesta periodista, que s'ha convertit en

un referent en la investigació especialitzada en l'anàlisi de dades.

Malgrat que a l'estat espanyol aquest tipus de periodisme tot just es troba a les beceroles ("és com una criatura que encara va amb bolquers", descriu Cabra), es tracta d'una disciplina amb força anys d'història, sobretot als Estats Units, on està molt arrelat. Des que el periodista

protestes ciutadanes a Detroit a final dels seixanta, —investigació per la qual va rebre un Pulitzer— el periodisme de dades no ha parat de créixer.

Actualment, fins i tot hi ha uns guardons com els Data Journalism Awards que premien els millors treballs d'aquesta disciplina. Avui en dia, el periodisme de dades és tota una realitat, no tan sols en alguns països europeus, sinó també a l'Amèrica Llatina. "A Espanya, en canvi, ens estem quedant enrere perquè tradicionalment hem basat el periodisme d'investigació en fonts i filtracions", assegura Cabra.

L'extens treball sobre els paradisos fiscals de l'ICIJ és l'exemple ideal sobre cap on va aquest periodisme d'investigació basat en l'anàlisi de dades i en la col·laboració entre professionals. Prova d'això és l'Investigative Reporters and Editors (IRE), una associació sense afany de lucre nord-americana que busca l'excel·lència en el periodisme d'investigació. Quasi un miler de professionals de la informació van anualment a l'IRE per aprendre els uns dels altres.

A Espanya, en canvi, aquesta filosofia col·laborativa encara és molt pobra, tot i que ja s'està aplicant al MediaLab Prado

de Madrid, una plataforma amb un programa d'activitats concebut com a laboratori ciutadà d'experimentació i aprenentatge col·laboratiu. Un dels grups de treball del

Medialab és sobre periodisme de dades i ha despertat l'interès d'unes tres-centes

"LA MAJORIA DE PERIODISTES S'ESPANTEN DAVANT D'UNA BASE DE DADES I DE LES ESTADÍSTIQUES"

MARCOS GARCÍA DEL REY

nya —a diferència dels Estats Units on les dades són més accessibles— no es treballava d'aquella manera i, a més, l'obtenció de la informació pública és molt més difícil.

Després d'aquell màster, Cabra va treballar al *Miami Herald* fins que, el 2011, va començar a fer-ho per al Consorci Internacional de Periodistes d'Investigació (ICIJ, en anglès), institució que darrerament ha sortit als mitjans arran de l'*OffShore Leaks*, una macroinvestigació internacional que afecta 170 països i que ha posat al descobert empreses, polítics, recaptadors i celebritats que tenen societats en paradisos fiscals. No hi ha precedents d'una investigació d'aquesta magnitud.

Cabra, que al gener havia rebut el premi Larra de l'Associació de la Premsa de

"LES INVESTIGACIONS SOBRE CORRUPCIÓ AUGMENTARAN GRÀCIES A LA LLEI DE TRANSPARÈNCIA"

MAR CABRA

Philip Meyer, valedor del periodisme de precisió, analitzés tota una sèrie de dades amb experts per explicar l'origen de les

L'ANTÍDOT

El prestigiós i veterà periodista Gay Talese va dir fa poc: “El periodisme és una professió honorable i no estic d’acord amb qui li pronostica un futur tenebrós. No hi ha res més important que explicar la veritat. Si no l’expliquem nosaltres, qui ho farà?”.

La situació de crisi econòmica per la qual estan passant els mitjans de comunicació fa, sovint, inviable el periodisme d’investigació. I això repercuteix en la qualitat de la informació que arriba als ciutadans, els quals necessiten arguments suficients per actuar a partir de les decisions que prenen els poders públics.

Cercar i explicar la veritat és una raó de pes per introduir-se en el periodisme de dades. Fa anys que els periodistes de mitjans de comunicació de referència com *The New York Times* o *The Guardian*, entre altres, investiguen i segueixen el rastre d’un cas a través de les dades que corren en pàgines web en diferents formats. Són números que, visualitzats amb les actuals eines digitals, permeten entendre millor l’actualitat del que està passant.

Per tot això, el periodisme de dades pot actuar com un antídot en aquests moments difícils de la professió, si no volem que finalment caigui en el futur lúgubre que molts li auguren.

Karma Peiró

Periodista, periodista experta en periodisme de dades.

persones, sobretot de periodistes a l’atur i freelance. “Allà estem començant a trencar aquesta idea de trinxeres”, afirma Cabra, responsable del taller.

Una altra plataforma des d’on s’està apostant pel periodisme de dades és al màster de Periodisme d’Investigació, Dades i Visualització organitzat pel diari *El Mundo* i la Universitat rei Joan Carles, que enguany prepara la segona edició sota la direcció del periodista Antonio Rubio. El màster és el primer d’aquestes característiques al món.

Catalunya va un pas enrere respecte a Madrid en iniciatives d’aquesta disciplina. Les més destacades són els diferents cursos oferts pel Centre de Formació i Desenvolupament del Col·legi de Periodistes i, sobretot, la recent celebració de les pri-

ESPANYA, XIPRE I LUXEMBURG, ELS ÚNICS PAÏSOS D'EUROPA AMB MÉS D'UN MILIÓ D'HABITANTS SENSE LLEI D'ACCÉS A LA INFORMACIÓ PÚBLICA

meres Jornades de Periodisme de Dades i Open Data, que van tenir lloc a Barcelona —a més de Madrid i Sevilla— entre el 24 i el 26 de maig.

Per ara, aquest conjunt d’iniciatives desperten l’interès dels freelance i dels professionals de la informació que són a l’atur. “El poc que es mou està passant fora dels mitjans de comunicació tradicionals”, adverteix Marcos García del Rey, coordinador del màster i membre de l’ICIJ. L’interès creixent entorn a aquesta disciplina per part dels dos col·lectius s’entén encara més si es té en compte, per exemple, el que ha passat als Estats Units, on gràcies al periodisme de dades estan ressorgint les unitats d’investigació dels grans mitjans, amb unitats especialitzades en anàlisi de dades. “En els propers anys, a Espanya es

donarà un ressorgiment similar”, pronostica Cabra.

Encara, però, queda molt per fer. Sobretot a les redaccions de referència. “Els mitjans de comunicació no aposten per la formació dels seus periodistes i molts d’ells tenen una cultura de ser gent de lletres”, critica García del Rey. “Ens queda molt per arribar al nivell dels Estats Units i el Regne Unit, els pioners en aquest camp. A l’Amèrica Llatina s’estan posant les piles i ens estan agafant avantatge. A les redaccions ens falta l’educació i la cultura de les dades. La majoria de periodistes s’espanten davant una base de dades i de les estadístiques”, critica.

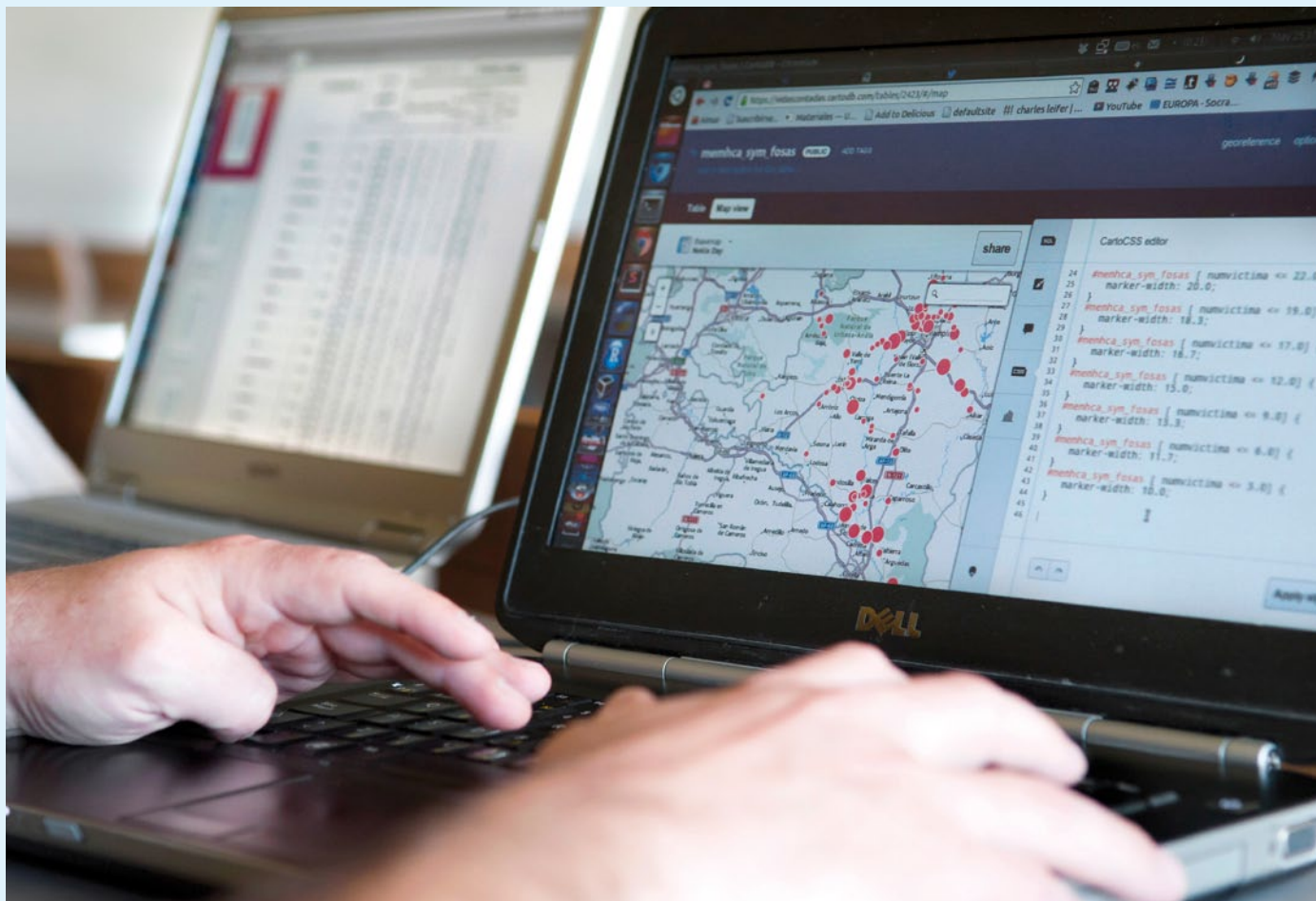
Si, finalment, els grans mitjans de l’estat espanyol aposten per aquesta via, hauran de canviar de xip, segons Cabra. “Tot això ha d’anar acompanyat per una aposta informativa dels mitjans. No podem oferir tots el mateix contingut. Això és la mort del periodisme.

Cal donar-hi un valor afegit. I dins del periodisme d’investigació això ho podrà aportar l’anàlisi de dades, que ens revela patrons amb un simple full de càlcul d’Excel”, afirma.

CULTURA DE L'OPACITAT

Aquest ressorgiment del periodisme d’investigació també es pot veure impulsat per un altre factor que coincideix en el temps amb l’interès creixent pel periodisme de dades, com és el projecte de la Llei de Transparència, Accés a la Informació Pública i Bon Govern que des de fa més d’un any està preparant l’executiu espanyol.

“La llum del sol és el millor desinfectant”, recorden els activistes protransparència.

Gràcies a la Llei de Transparència els periodistes podran accedir a nombroses dades que fins ara no són accessibles.

I cada cop més polítics, almenys de cara a la galeria, aposten per aquesta obertura. La mateixa Hillary Clinton, quan l'any passat va assistir a Brasília a la trobada anual de l'Open Government Partnership, —entitat que busca reforçar la transparència informativa— va recordar que en el futur els governs no es diferenciarien per si són més o menys desenvolupats, sinó per si són més o menys transparents.

Si hem de fer cas a Clinton, el futur d'Espanya —crisi econòmica a part— és ben negre, ja que és l'únic país d'Europa, juntament amb Luxemburg i Xipre, amb més d'un milió d'habitants que no disposa d'una llei d'accés a la informació pública.

Les comparacions poden arribar a ser odioses. Suècia va ser el primer país del món a tenir una llei de transparència, concretament el 1766. Des de llavors, 94 països del planeta han aprovat una llei d'accés a la informació pública.

Degut, entre altres raons, a la manca d'una llei d'aquest tipus, a l'estat espanyol es pateix un gran nivell d'opacitat. A més dels Estats Units, Mar Cabra també ha treballat a Bèlgica i al Regne Unit, i per això parla amb coneixement de causa quan assegura que “Espanya és dels països més difícils per fer periodisme d'investigació. El principal problema és la cultura de l'opacitat regnant”.

Prova d'això s'observa en la terminologia. Molts països tenen paraules que expliquen el que en la cultura anglosaxona es coneix com a *accountability* (sinònim de responsabilitat i transparència en el compliment de la gestió pública), però la llengua espanyola fins fa poc no ha trobat una expressió (*rendició de comptes*) per referir-se a aquest concepte.

Terminologia a banda, les dades també apunten en el mateix sentit. Un informe de www.tuderechoasaber.es (un web espanyol que facilita la possibilitat de sol·licitar informació a qualsevol institució pública) xifra en un 54% les sol·licituds d'accés a la informació que han estat víctimes

del silenci administratiu al llarg del 2012. La manca de resposta augmenta substancialment fins a un 70% quan es tracta d'entitats locals.

La manca d'una llei de transparència també suposa un problema per als periodistes que investiguen a Espanya. “La cultura de l'opacitat i la manca d'eines legals fa que sigui molt més difícil demanar informació quan resulta incòmoda”, afirma Cabra, tota una activista protransparència que confia que la futura llei –que, en principi, s'hauria d'aprovar aquest estiu i entraria en vigor un any més tard– canviï aquest panorama. “Per primer cop, tindrem reco-

L'ENTRADA EN VIGOR DE LA LLEI AL REGNE UNIT, EL 2005, VA SUPOSAR UN IMPULS DE LES INVESTIGACIONS EN ELS MITJANS

negut el dret a demanar el que vulguem, sempre que sigui informació pública. Així doncs, a partir d'ara les coses començaran a canviar, per al periodisme i per al conjunt de la ciutadania”, augura.

“Les investigacions periodístiques sobre corrupció augmentaran gràcies a aquesta llei, que ajudarà a combatre-la, entre altres coses perquè tindrem molt més accés a les dades. Això és un fet provat ja que ha passat en altres països. Podrem investigar més i millor, això és indubtable. Però es necessitarà temps, aquest canvi no tindrà lloc d'avui per a demà”, admet Cabra. “Es necessitarà –prosegueix aquesta experta en periodisme de dades– un canvi de mentalitat brutal. Perquè podrem veure factures i analitzar-les de manera sistemàtica! Així que els periodistes podran publicar nous temes i donar més exclusives que abans. Ja no estarem pendents tan sols de dilacions o filtracions”.

Un argument que alimenta l'optimisme de Cabra és el que va passar al Regne Unit. Helen Darbshire ho sap bé, ja que no tan sols és britànica sinó també directora executiva d'Acces Info Europe, organització amb seu a Madrid que defensa la transparència informativa. Aquesta professional dels drets humans especialitzada en llibertat d'expressió, llibertat de premsa i accés a la informació, recorda que l'aprovació legislativa del 2005 va suposar al seu país “un canvi real i molts periodistes van aconseguir molta informació”.

“Les lleis de transparència canvien moltes coses i a molts periodistes d'investigació els ha permès elaborar reportatges”, assegura Darbshire, que és conscient que una sola llei no acabarà amb els problemes actuals.

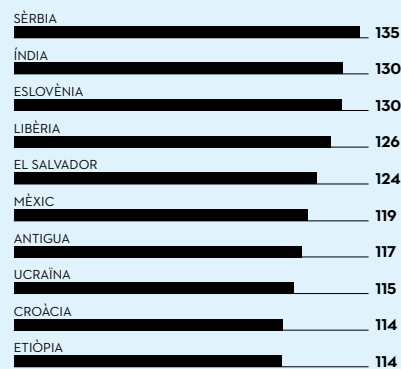
“La transparència no és una vareta màgica, si bé pot reduir els casos de corrupció. On no hi ha llum, hi ha problemes”, afirma.

Molt més escèptica i prudent que Cabra i Darbshire és Victoria Anderica, coordinadora de projectes de monitoreig internacional sobre transparència per a Acces Info Europe. Anderica també admet que “en els països on aquestes lleis funcionen estan fent-se moltes noves investigacions”, però com que coneix bé el projecte de la Llei de Transparència espanyola prefereix ser cautelosa. “Vull ser optimista, tot i així, el text actual no dóna molt de peu per ser-ho”, admet. “La llei serà un pas molt important per aconseguir un major control dels comptes públics, però encara té molts buits. És una llei amb molts problemes que ha de millorar. No té, per exemple, uns mecanismes de revisió independents. Per això, crec que no acabarà canviant gaires coses. Estem intentant

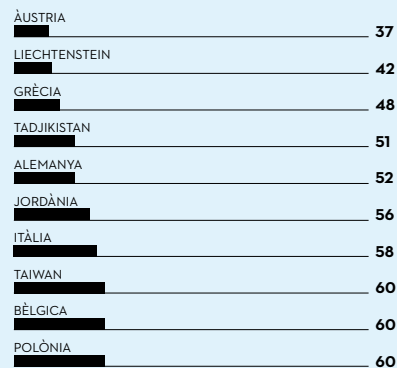
RÀNQUING DE TRANSPARÈNCIA

L'ONG Centre for Law and Democracy realitza un informe anual en què, a partir de set paràmetres, puntua (amb un màxim de 150 punts) els diferents països que disposen d'una llei d'accés a la informació pública per valorar les que funcionen millor i les que ho fan pitjor. Lluny de confirmar els tòpics, les lleis amb més bons resultats són la sèrbia, l'Índia i l'eslovena, mentre que Alemanya –país de fama solvent– és la cinquena amb pitjors resultats.

ELS MÉS TRANSPARENTS

ELS MÉS OPACS

Font: Centre for Law and Democracy

OPACITAT EN L'ÀMBIT LOCAL

El Mapa de Bones Pràctiques de la Comunicació Pública Local revela la manca de transparència dels ajuntaments catalans.

L'equip del Laboratori de Periodisme i Comunicació per a la Ciutadania Plural de la Universitat Autònoma de Barcelona va donar a conèixer, al mes de març, les darreres dades del Mapa de Bones Pràctiques de Comunicació Pública Local a Catalunya.

El mapa, basat en el Decàleg de Bones Pràctiques de la Comunicació Local Pública, que es va elaborar el 2003, té per objectiu que representants polítics i tècnics tinguin una guia de les actuacions que poden incorporar o millorar, així com promoure la cultura del treball cooperatiu per a la construcció de coneixement col·lectiu.

L'estudi ha analitzat a fons un total de quaranta dos webs dels municipis capitals de comarca a Catalunya i per fer-ho ha tingut en compte qüestions com la informació sobre els representants polítics i la seva tasca, les ordenances municipals i els acords, els plans urbanístics o els pressupostos, entre altres aspectes. El mapa proporciona una fitxa de cada web municipal amb els quaranta-un indicadors bàsics en relació amb qui són els representants polítics, com gestionen els recursos col·lectius i quina informació i eines de participació ciutadana ofereixen.

"Per compensar la manca d'una llei de transparència, hem desenvolupat una eina per obligar els ajuntaments a proporcionar als seus webs informacions bàsiques sobre qui són els representants polítics i com gestionen els recursos col·lectius", assegura Amparo Moreno Sardà, catedràtica emèrita del Departament de Periodisme de la UAB i directora del Laboratori de Periodisme i Comunicació per a la Ciutadania Plural (LPCCP).

Fruit d'aquest treball, es conclou que Sabadell i Sant Feliu de Llobregat encapçalen la classificació de bones pràctiques en comunicació local, ja que compleixen tots els indicadors que es consideren bàsics perquè els ciutadans puguin fer el seguiment de l'actuació dels responsables polítics.

MANCANCES IMPORTANTS

El Mapa de Bones Pràctiques deixa clar que a nivell local encara hi ha moltes mancances pel que fa a la transparència. I és que mostra com més d'un 90% dels webs municipals ofereix una informació insuficient o que només un 56% publiquen el calendari de treball dels òrgans del govern.

D'altra banda, el pressupost municipal només es publica en una mica menys de la quarta part dels webs (24%). Altres

ELS MILLORS I PITJORS DE LA TRANSPARÈNCIA LOCAL

EL MÉS TRANSPARENTS		EL MÉS OPACS	
SABADELL	100%	GAVÀ	51%
SANT FELIU DE LLOBREGAT	100%	SITGES	51%
SANT CUGAT DEL VALLÈS	93%	SANT SADURNÍ D'ANOIA	51%
BARCELONA	83%	SANTA COLOMA DE FARNERS	51%
TERRASSA	83%	SANT FELIU DE CODINES	51%
SANT BOI DE LLOBREGAT	83%	ABRERA	51%
SANTA COLOMA DE GRAMENET	80%	ALELLA	51%

informacions clarament insuficients són les retribucions dels càrrecs electes que tan sols es publiquen en un 4% dels casos, mentre que la relació de llocs de treball i les retribucions segons les categories només ho fan en un 2%. Un altre punt feble són les ordenances municipals, malgrat ser la normativa que la ciutadania ha de complir: només es publiquen en un 45%. A més, un 90% dels webs no informen de l'elaboració d'un Pla de Govern.

La majoria dels webs publiquen notícies i aquest indicador ha pujat dos punts respecte a la primera edició de l'estudi —d'un 60% a un 62%— però només un 4% d'aquestes notícies parlen d'actuacions dels membres del govern relacionades amb el rendiment de comptes. L'estudi també ha posat de manifest la necessitat que les Diputacions prenguin mesures per millorar la informació dels webs dels municipis amb menys de 10.000 habitants.

Una dada positiva és que el Mapa ha provocat millores en els webs, ja que arran de la publicació ha augmentat el nombre de webs amb una puntuació superior a un 50% d'indicadors positius.

Els impulsors d'aquesta iniciativa asseguren que han construït el Mapa "com una eina de periodisme polític, que ha de facilitar l'avaluació dels recursos que els ajuntaments ofereixen als seus webs per fer efectius aquests drets, i la participació ciutadana en el control democràtic".

Més informació a:

infoparticipa.cat/bones-practiques/estudi.html → Mapa de les Bones Pràctiques de la Comunicació Local a Catalunya

labcompública.info → Laboratori de Periodisme i Comunicació per a la Ciutadania Plural

REFERENTS DE LA INVESTIGACIÓ

Malgrat la crisi i els problemes dels mitjans de comunicació, el periodisme d'investigació es manté actiu gràcies a centenars de projectes petits i grans, locals o internacionals. Aquests són alguns dels referents més interessants:

BUREAU OF INVESTIGATIVE JOURNALISM: LA GUERRA DELS DRONES

www.thebureauinvestigates.com

Creat l'any 2010 a Anglaterra, el Bureau of Investigative Journalism ha col·laborat amb mitjans com BBC, Channel 4, Al-Jazira, *The Independent*, *Financial Times* o *Le Monde*. El seu treball més important és sobre com els Estats Units utilitzen els avions de bombardeig sense tripulació a diferents països. Segons les seves dades, només al Pakistan, i des de l'any 2004, els *drones* han protagonitzat quasi 400 atacs amb centenars de civils morts.

PROJECT K, MÉS WIKILEAKS

<http://wikileaks.org/plusd/about/#tkc>

WikiLeaks incorpora al seu fons el Project K Leak, que aporta 1,7 milions de cables del període de temps entre 1973 i 1976, quan Henry Kissinger estava al capdavant del Departament d'Estat dels Estats Units, sota la direcció dels presidents Nixon i Ford, i amb escenaris com la Guerra Freda, la guerra del Vietnam o el cop d'estat de Pinochet a Xile.

NEW YORK TIMES: COLLITA DE PULITZER

www.nytimes.com/interactive/business/walmart-bribery-abroad-series.html?_r=1&

Aquest 2013, el *New York Times* ha aconseguit quatre premis Pulitzer, inclòs el d'Investigative Reporting, per aquest article de David Barstow i Alejandra Xanic von Bertrab sobre les accions il·legals comeses per la cadena Wal-Mart quan s'implantava a Mèxic.

WASHINGTON POST: TOP SECRET AMÈRICA

<http://projects.washingtonpost.com/top-secret-america>

A més del prestigi pel seguiment del famós cas Watergate, als anys setanta, el *Washington Post* té dotzenes de premis periodístics. Una de les últimes grans investigacions seves ha estat Top Secret America. Els reporters, Dana Priest i William M. Arkin, van invertir quasi dos anys de feina a esbrinar l'entramat dels serveis secrets creats als Estats Units després de l'atac terrorista de l'any 2001.

PROPUBLICA: INTERÈS PÚBLIC

www.propublica.org/investigations

Una organització sense ànim de lucre, amb seu a New York, que es dedica al periodisme d'investigació amb interès públic. Barreja periodisme clàssic i noves fórmules i eines digitals. Ha treballat amb un centenar de mitjans i ha estat el primer lloc en línia a guanyar el Pulitzer (2010).

IPYS: AMÈRICA LLATINA

<http://premio.ipys.org/investigaciones-premiadas.html>

L'Institut de Prensa y Sociedad, centrat en l'àmbit de l'Amèrica Llatina, té un banc de reportatges que abasta trenta-cinc anys i es nodreix amb els centenars de reportatges que cada any es presenten als seus premis. Els guanyadors de les dues darreres edicions han estat dos treballs conjunts del diari *Gazeta do Povo* i la televisió RPC, ambdós del Brasil.

L'ÀFRICA: UN CAMP DE MINES A MITJANIT

<http://fairreporters.net/>

www.investigative-journalism-africa.info

Dos llocs amb base a Sud-àfrica, interessants per a conèixer el periodisme d'investigació que es fa a l'Àfrica. El primer lloc apadrina treballs i concedeix premis. El segon lloc, que ofereix manuals i consells a manera de guia, fa una advertència rotunda: "El periodisme d'investigació a l'Àfrica és com caminar a mitjanit per un camp de mines".

CIR + KNIGHT FOUNDATION + YOUTUBE: ELS VÍDEOS

<http://www.youtube.com/user/theifilestv>

Lloc que funciona amb la col·laboració del Center for Investigative Reporting (CIR), la Knight Foundation i Youtube. The I Files (I de Investigative) ofereix vídeos de tot el món amb treballs de mitjans com *New York Times*, ABC, BBC, Al-Jazira o la Investigative News Network, entre altres.

Àlex Barnet

pressionar perquè es canviïn les parts fonamentals, perquè si no ho fan, serà una llei força inútil”, critica. Per il·lustrar les mancances de la llei, Anderica compara el projecte de l’executiu de Rajoy amb la darrera llei de transparència aprovada al món, la de Rwanda que, segons aquesta experta “supera amb escreix l’espanyola”.

DEURES PENDENTS

Helen Darbshire ha ajudat en la redacció i promoció de la implementació de lleis d’accés a la informació a Europa, Amèrica Llatina i Àfrica. Per això coneix bé els periodistes, els que ha format sobre el tema. “He treballat en el desenvolupament de lleis en molts països i és habitual que existeixi un cert escepticisme entre els

ELS PERIODISTES QUE ESTIGUIN FORMATS QUAN ARRIBI LA LLEI TINDRAN MOLTS AVANTATGES RESPECTE A LA RESTA DE LA PROFESSIONI

periodistes, perquè habitualment creuen que la llei no canvia res i sovint se’ls ha de convèncer per aconseguir el seu suport en les campanyes de transparència”, explica.

“Per a molts d’ells, ha estat una sorpresa i han començat a entendre que, malgrat que l’administració tardi diversos dies hàbils a respondre, val la pena esperar”, afegeix la presidenta executiva d’Acces Info Europe. A Espanya, segons el redactat actual, el màxim temps d’espera per donar resposta a les peticions és d’un mes, molt per sobre de la majoria de lleis ja existents.

Anderica assegura que “el tema de la transparència s’ha inoculat en la societat espanyola en els darrers dos anys. Avui en dia, és un tema recurrent i ja se sap que tenim un problema en aquest sentit”, fet que explica que, segons el seu parer, els periodistes espanyols en siguin cada cop més conscients. Però no se sabrà el

grau d’implicació dels professionals de la informació fins a l’entrada en vigor de la llei. “Caldrà esperar per veure si es creuen o no això de la transparència”, afirma Anderica, que convida els periodistes a sumar-se a la causa.

Malgrat les crítiques al redactat actual, aquesta experta creu que la futura llei farà “que tant nous mitjans com molts freelance tinguin una manera de treure-hi notícies. Podran exercir la funció de vigilants que sembla que ha desaparegut en la premsa. És una oportunitat per a tots aquests periodistes”.

“La llei de transparència és collonuda perquè ens facilitarà molt la feina, —conclou García del Rey— però després s’ha de formar i educar els periodistes. Han de saber analitzar aquestes dades i xifres i donar-los-hi context i per això hem de treure’ns la por a les xifres. I no es pot fer d’un dia per a l’endemà. I qui sigui capaç d’estar format quan arribi la llei tindrà molts avantatges respecte a la resta”. Ç

Més informació a:

icij.org/offshore → Web de l’OffShore Leaks, del Consorci Internacional de Periodistes d’Investigació

access-info.org → Accés Info Europe

foiadvocates.net → Freedom of Information Advocates Network

www.rti-rating.org → Web que analitza les lleis d’accés a la informació del món

legalleaks.info → Guia d’accés a la informació per a periodistes

okfn.org → Web de l’Open Knowledge Foundation

tuderechoasaber.es → Web que facilita sol·licitar informació a institucions públiques espanyoles

medialab-prado.es → Web de Media Lab Prado

escuelaunidadeditorial.es/master-periodismo-de-investigacion.html → Màster de Periodisme d’Investigació, Dades i Visualització

ire.org → Web de l’Investigative Reporters and Editors

leydetransparencia.gob.es/index.htm → Web de la Llei de Transparència

periodismodatos.okfn.es → Web de les primeres Jornades de Periodisme de Dades i Open Data

+ info

Dossier
Periodisme i corrupció

EL COLOR DE LA CORRUPCIÓ

Anàlisi de la cobertura dels escàndols polítics
i econòmics a Espanya a través de les
portades dels diaris

Pablo Rey Mazón treballa en el col·lectiu Montera 34, que promou noves eines per a l'autonomia tecnològica, i és científic visitant del MIT Center for Civic Media de Boston, on es desenvolupen noves tecnologies per ajudar als mitjans de comunicació social i a l'activisme ciutadà. Allà, aquest expert ha analitzat les portades dels principals diaris espanyols per valorar si, en funció de la tendència ideològica de cadascun d'ells, la informació sobre corrupció destaca més uns casos que altres. En aquest article, Rey explica el procés de treball i les conclusions a les quals ha arribat.

TEXT **PABLO REY MAZÓN**

El 15 de maig del 2011 estava vivint a Boston. Enganxat a les notícies que venien de Twitter i als vídeos en temps real que arribaven des de la Puerta del Sol de Madrid, anava seguint mig absorbt tot el que s'esdevenia. Llavors vaig començar el meu propi arxiu personal d'imatges, documents i premsa (en línia, televisió, paper); volia capturar tot el que estava succeint.

Després de llegir diversos comentaris sobre la pobra cobertura que tenien les mobilitzacions, vaig pensar que es podia enfocar la resposta com una visualització de dades. Vaig descarregar “a mà” les diferents portades dels diaris més importants, les vaig ordenar en una matriu i vaig dibuixar unes àrees taronges on hi havia notícies relacionades amb el 15-M. Vaig piular el gràfic i me'n vaig anar a dormir. Quan em vaig llevar divendres al matí aquell gràfic s'havia difós i republicat moltes vegades, sobretot des que *Menéame* ho va publicar. Segurament, l'origen de l'àmplia difusió va ser la rapidesa amb què es llegia el gràfic: fins al dijous 19 de maig, els diaris no s'havien dedicat plenament a cobrir les mobilitzacions.

Des de fa gairebé un segle, els investigadors i acadèmics han mesurat la quantitat d'informació dels diaris en *column-inches* (polzades de columnes del rotatiu dedicades a un tema), nombre de notícies o editorials, com un important indicador d'atenció dels diaris a determinades històries. Abans calia obtenir la còpia en paper dels rotatius i mesurar-les a mà amb un regle. Ara, PageOneX.com, l'eina de programari lliure que estic desenvolupant, automatitza i simplifica el procés de codificació, anàlisi i visualització de notícies a les portades dels diaris mesurant la superfície que ocupen.

Segons un estudi que vaig realitzar l'any passat (en què s'inclouia *El País*, *El Mundo*, *ABC*, *La Vanguardia*, *La Razón* i *Público*), la mitjana de notícies a la portada d'un diari a Espanya és de 5,7, de les quals només 3 o

4 ocupen un lloc prominent. De la totalitat de les notícies que hi ha en un diari, només unes poques tenen tanta visibilitat com els titulars del telenotícies.

Les portades de la premsa de paper són el lloc on els diaris condensen la informació més important del dia. L'ús cada vegada més estès d'Internet, ja sigui en els mitjans de comunicació clàssics (diaris) o mitjançant les xarxes socials a Internet (Twitter i Facebook), podria portar a pensar que han perdut notorietat. En canvi, les portades dels diaris continuen sent un element molt important dins l'ecosistema dels mitjans a l'hora de definir l'agenda mediàtica. Prova d'això és que les portades de l'endemà estan presents als informatius de notícies nocturns de televisió i ràdio i a les converses de Twitter de matinada. Així doncs, les portades dels principals diaris marquen l'agenda del que serà «important» l'endemà en altres mitjans, com ara ràdios i diaris més petits i programes de televisió. La selecció de notícies i el seu

L'ANÀLISI MOSTRA CASOS COM EL D'EL PAÍS, QUE SILENCIA ELS CASOS DEL PSOE, MENTRE QUE L'ABC DEFENSA EL PP

enfocament a la portada en configuren la línia editorial, gairebé més que la línia editorial oficial, tal i com afirma Miguel Álvarez-Peralta, professor de la facultat de Periodisme de la Universitat de Castilla-La Mancha. D'un temps ençà, han tornat a guanyar importància i hi ha hagut fins i tot «segrestos de portada» per no donar pistes als competidors de les notícies que eren a punt de publicar-se.

A final de gener, necessitava un cas d'estudi per posar a prova el programari i eina d'estudi PageOneX. Aquell mes *El Mundo* i *El País* havien publicat les respectives exclusives sobre el cas Bárcenas, fet que va arrossegar tots els diaris a tractar un cas de corrupció que afectava el Partit Popular.

Aquestes notícies podrien haver causat l'augment de la percepció pública de la corrupció com a problema generalitzat, i els diaris, els facilitadors a l'hora de configurar l'opinió pública/dirigir la mirada cap a aquest tema. Segons el baròmetre del CIS al març els espanyols van situar com a segon i quart problemes, després de l'atur, la corrupció i el frau, i els polítics.

D'altra banda, la hipòtesi i el saber popular és que els diaris a Espanya estan en general ideològicament alineats amb un determinat partit polític, la qual cosa implica que acostumen a silenciar els casos de corrupció i les notícies negatives del partit al qual són afins i a informar dels casos de corrupció del partit de signe polític contrari. El lector normalment coneix la polarització dels mitjans espanyols i escull la premsa més afí a la seva ideologia.

El primer pas era seleccionar tots els articles sobre corrupció a Espanya. S'aprecien dues grans zones més denses després que

El Mundo i *El País* publiquin les respectives exclusives. Tots els diaris retrataven gairebé a l'uníson la corrupció del país. Aquesta anàlisi

binària, sí o no corrupció, ens dóna una idea de la prominència del tema, però necessitàvem tenir més dades per saber quins casos i com s'estaven tractant. El llistat de casos de corrupció actius és molt gran, si bé principalment afecta els tres partits amb major representativitat parlamentària: PP (blau), PSOE (vermell) i CIU (taronja). Vaig crear una altra categoria per a la Casa Reial pel cas Nóos i Urdangarín (verd) i un cinquè grup per agrupar altres casos de corrupció, com els problemes de control de les caixes d'estalvi pel Banc d'Espanya, que integrava també altres notícies generals sobre l'estat generalitzat de corrupció.

Cada notícia es classificava en funció del cas de corrupció, assignant-lo a la

institució/partit principalment implicat. D'aquesta manera podíem visualitzar l'atenció que cada mitjà dedicava a la corrupció de cada partit; no obstant això, no n'hi havia prou per entendre si la informació era presentada favorablement o desfavorablement. És per això que es va afegir una capa qualitativa a l'anàlisi: eren les notícies neutres o desfavorables o, al contrari, favorables o defensives?

El cas dels papers de Bárcenas i el possible finançament il·legal del Partit Popular eren un tema massa important en aquell moment per ser ignorat. Va marcar la cobertura i el color en tots els mitjans, fins i tot en els diaris conservadors, habitualment afins al PP. Per esmoreir el «dany» que una notícia així podia causar van emprar altres tàctiques diferents de silenciar el cas. *ABC* (tot i que també *La Razón* i *La Gaceta*, que queden fora d'aquest estudi) va defensar l'actuació dels populars utilitzant diversos mètodes: donar raons per

ELS DIARIS ESPANYOLS DEDIQUEN MÉS ESPAI A LA CORRUPCIÓ EN LES RESPECTIVES PORTADES QUE ELS DIARIS CATALANS

situar Bárcenas fora del PP, declarar falsos els «papers de Bárcenas» o donar suport als projectes protransparència de Mariano Rajoy i altres membres del partit. Els dies posteriors a la notícia dels comptes suïssos de Bárcenas, aquests mateixos diaris van coincidir també a dedicar almenys una portada a la corrupció en genèric, la corrupció com un mal generalitzat que afecta tots els partits. Una cosa semblant va fer també *El Periódico*, mostrant la indignació dels seus lectors davant la corrupció generalitzada.

EL PAÍS «BLAU»

El País dedica la seva cobertura de la corrupció fonamentalment al blau PP (80% del total) amb alguns petits tocs verds

Urdangarín i Revenga, CIU i la supervisió dels inspectors del Banc d'Espanya. El vermell PSOE no apareix enlloc, congruent amb la seva alineació política de centre-esquerra i afinitat socialista. La cobertura de casos de corrupció és constant, al voltant d'un 10 a 20% cada dia. Després de publicar l'exclusiva sobre els papers de Bárcenas, dedica entre un 40 i un 70% de la portada al cas els dies següents.

EL MUNDO «MULTICOLOR»

Comencen amb taronja CIU (20% del total), després arriba el període blau PP (50%) amb els comptes de Bárcenas a Suïssa que ells mateixos destapen, tot això combinat amb tocs de vermell PSOE (13%) pel cas Amy-Mules i verds Urdangarín (15%). Al final torna als papers de Bárcenas empès per l'exclusiva d'*El País*. D'ençà del 6 de gener, no hi ha dia que no parli d'algun cas de corrupció, dedicant-hi habitualment entre un 20 i un 30%, i superant moltes vegades un 60%. És el diari que més espai dedica a la corrupció, amb un 43% de totes les portades.

ABC «BLAU»

Per les característiques de maquetació de la seva portada, amb una imatge que ocupa gairebé tot l'espai, té sempre percentatges més elevats que la resta de diaris i sovint supera un 50% de cobertura, parli del tema que parli. Després de l'aparició dels comptes a Suïssa de Bárcenas dedica al cas dues portades senceres seguides: «El PP ha d'aclarir la veritat del cas Bárcenas» i, l'endemà, «Al PP, qui la fa la paga», la qual cosa indica l'estratègia de defensa del PP que seguirà els dies posteriors. L'endemà «ataca» el PSOE parlant de Griñán (PSOE) i els seus ERO. Dies més tard, el 22 de gener, titula «Llum i taquígrafs» per anunciar que Rajoy realitzarà una auditoria externa i interna per «resoldre especulacions». Així,

ABC ha seguit totes les modalitats possibles de defensa: atacar l'enemic i defensar el partit afí. Tanca el període amb unes fotocòpies fetes miques amb el titular: «Les fotocòpies que van amenaçar Espanya s'enfonsen».

LA VANGUARDIA «BLAU»

De totes les notícies que dedica a la corrupció, *La Vanguardia* dedica un 75% de la cobertura al PP. Puntualment, cobreix la imputació del secretari de les infantes o els tràmits per acusar Crespo (CIU) de suborn, totes aquestes basades en notícies judicials. Cal destacar-ne que dels 36 dies estudiats, gairebé la meitat (17 dies - 47%) no van tenir cap notícia sobre corrupció. El segueixen de prop *El Periódico* (14 dies - 38%) i *ABC* (12 dies - 33%).

EL PERIÓDICO «BLAU» I «TARONJA»

El Periódico dedica majoritàriament la seva cobertura de la corrupció al PP (50%) i a CIU (30%). És significatiu que dediqui una quarta part de les notícies de corrupció a parlar d'aquest tema en general, amb titulars com: «Els jutges reclamen més mitjans contra la corrupció», «Els partits estan obligats a moure fitxa amb la transparència» o «#MásDemocracia». També és rellevant la gairebé absència del PSOE amb un 5% del total de superfície.

ALINEAMENT ESPERAT

L'anàlisi d'aquest mes de gener permet comprovar l'alineament dels diaris esperat, com el fet de silenciar els casos del PSOE per part d'*El País* o la defensa del PP per l'*ABC*. D'altra banda, també mostra com els diaris generalistes d'àmbit espanyol dediquen més espai en les respectives portades a la corrupció que els catalans: així, *El Mundo* hi dedica un 43% de les portades (*El País* 23%, *ABC* 33%), davant d'un 22% d'*El Periódico* i d'un 18% de *La Vanguardia*. En qualsevol cas, tots reflecteixen els vells i nous casos de corrupció d'una

Gràfica elaborada per l'autor de l'estudi, que acoloreix les portades dels diferents diaris a partir dels diferents casos de corrupció que aquests destaquen.

classe política que és al poder des de fa molt de temps.

Hi ha mitjans de comunicació que actualment estan exercint un paper

Per tot això, cal concloure que només un ciutadà ben informat, amb una dieta informativa que inclogui tots els colors, podrà escapar de la visió partidista d'un sol diari.

ajudaria també a reduir els casos de corrupció. Mentrestant, només ens queda continuar bussejant entre diaris i mantenir els ulls ben oberts. Ç

NOMÉS UN CIUTADÀ BEN INFORMAT, AMB UNA DIETA INFORMATIVA DE TOTS COLORS, POT ESCAPAR DE LA VISIÓ PARTIDISTA D'UN SOL DIARI

molt important a l'hora de destapar els diferents casos de corrupció que s'estan donant, mentre que altres es dediquen a informar sobre aquells casos que ja estan judicialitzats. En qualsevol cas, gairebé tots ells deixen de cobrir, o ho fan però dedicant-los menys espai, els casos dels partits «amics» o més afins.

o els agregadors de notícies, en què els usuaris voten quines passen a la portada (*reddit*, *menéame*), podrien trencar aquesta visió predominantment monocolor dels mitjans tradicionals lligats estretament a partits i empreses. La llei de transparència, que no acaba d'arribar, i de la qual es desconeix si tindrà un abast real i efectiu,

Els nous mitjans de comunicació digitals a Espanya (entre altres *El Confidencial*, *lainformación*, *el diario*, *La Marea* o *InfoLibre*)

Més informació a:

<http://civic.mit.edu/> → Web del MIT Center for Civic Media

<http://pageonex.com/numeroteca/corrupcion-spain-enero-2013> → Anàlisi i dades de l'estudi de Pablo Rey Mazón (part d'aquest article prové d'un article en preparació amb Sasha Costanza-Chock).

+ info

Dossier
Periodisme i corrupció

EL PITJOR MOMENT PER INVESTIGAR

La crisi del sector i la desaparició dels equips
d'investigació compliquen la tasca dels
periodistes

La creixent precarització del periodisme, agreujada per la crisi, la pressió de la publicitat, la dependència de les subvencions i el desmantellament dels equips d'investigació dels diaris de referència, no permeten crear les condicions idònies perquè els mitjans de comunicació investiguin els creixents casos de corrupció.

TEXT EUDALD COLL
FOTO ACN

“Tenim el millor periodisme i les pitjors condicions per fer periodisme”. Lluís Bassets, director adjunt d'*El País*, resumia així el passat 30 d'abril, durant un debat al programa *Agora* de TV3, la contradicció actual que viuen les redaccions.

Poques vegades la corrupció política i econòmica ha estat tan present en la vida dels ciutadans. El baròmetre del CIS de març mostrava com la corrupció i el frau eren considerats el segon problema del país després de l'atur. Però malgrat aquest caldo de cultiu, els mitjans de comunicació, en lloc de denunciar-ho, sovint es veuen lligats de mans i peus.

La paràlisi, o lentitud, a l'hora d'investigar els casos de corrupció s'explica per unes redaccions malmeses, reduïdes, amb menys recursos que mai. Molts periodistes amb experiència han estat prejubilats, els expedients de regulació estan fent estralls en el sector i una part important de la professió, la que encara té feina, treballa en precari. A més, la premsa escrita —en la que tradicionalment recau el pes de les investigacions— és la que s'emporta la pitjor part. A la important davallada dels ingressos publicitaris, s'hi sumen els efectes d'una crisi de model arran de la consolidació d'Internet.

L'economia té molt a veure amb la investigació. El periodisme d'investigació està lligat a la salut laboral dels mitjans. Investigar és car i demana temps, dues premisses que ara no es donen en una professió amb pocs diners i que sovint es veu obligada a informar com més ràpid possible millor, fruit del paradigma digital.

Per tot això, moltes veus asseguren que el periodisme està vivint les hores més amargues. Prova d'això és el rànquing que cada any elabora el portal nord-americà Carreer i que avalua les millors i pitjors

"AMB EL XÀFEC DE CASOS DE CORRUPCIÓ QUE ESTÀ CAIENT, EL PERIODISME D'INVESTIGACIÓ ESTÀ A LES HORES MÉS BAIXES" XAVIER VINADER

dues-centes professions del món. Segons l'últim rànquing, que es va conèixer a final d'abril, els periodistes ocupen el lloc dos-cents. El darrer de tots.

Malgrat aquesta situació tan delicada, cal fer el possible per treure a la llum tot el que passa. “El periodisme d'investigació és avui més necessari que mai degut a tots els casos de corrupció que estem vivint”, va assegurar Llúcia Oliva, presidenta del

Consell de la Informació de Catalunya durant la presentació de la conferència “Una mirada crítica al periodisme d'investigació”, que el 25 d'abril va tenir lloc a la sala d'actes d'El Corte Inglés de Portal de l'Àngel i que va estar organitzada pel CIC. El conferenciant era Xavier Vinader, reconegut periodista d'investigació.

Vinader va començar la xerrada admetent que “amb el xàfec de casos de corrupció que està caient, el periodisme d'investigació és a les hores més baixes”. Ell sap de què parla. La seva intensa activitat periodística l'ha fet passar uns trenta cops pels tribunals, ha rebut amenaces per escrit i fins i tot, arran del famós cas Vinader, va patir cinc anys d'exili i tres mesos de presó a Carabanchel.

EQUIPS DESMANTELLATS

Aquest veterà professional de la informació va repassar la història del periodisme d'investigació espanyol des dels anys setanta. Segons ell, la primera fase se situa entre 1975 —mort de Franco— i 1982 —victòria del PSOE a les eleccions generals. Llavors, l'objectiu era regenerar el pano-

EL QUE ELS ALTRES NO EXPLIQUEN

Tot i la crisi econòmica que afecta la investigació periodística, encara hi ha qui insisteix a publicar temes delicats que sovint no apareixen als grans mitjans. El passat 2 de maig –la vigília de la commemoració del Dia Mundial de la Llibertat de Premsa–, el Col·legi de Periodistes va acollir la presentació de la tercera edició de l'*Anuari Media.cat. Els silencis mediàtics del 2012*, impulsat per l'Observatori crític dels mitjans *Media.cat* i el Grup de Periodistes Ramon Barnils. La publicació aborda una sèrie de temes que els impulsors consideren que al llarg del 2012 han estat silenciats pels grans mitjans dels Països Catalans.

L'Anuari, que s'ha finançat gràcies al *crowdfunding*, –concretament per l'aportació de 434 micromecenases– consta de quinze reportatges que ha comptat amb la participació de disset periodistes. Alguns aborden aspectes espinosos com les 40 empreses dels Països Catalans amb beneficis milionaris que han aprofitat la reforma laboral per fer acomiadaments, el fet que l'auditora Deloitte hagi triplicat ingressos amb el govern de CiU des que va contractar David Madí, exassessor d'Artur Mas, o bé la carrera política i empresarial que han fet en democràcia fins a nou ministres de Franco.

“Són temes incòmodes, complexos, que sovint fan referència a grans empreses i al poder polític”, va explicar Roger Palà, un dels coordinadors de l'*Anuari*, per a qui l'èxit d'aquesta iniciativa “constata que el periodisme d'investigació interessa. Hi ha un públic que fins i tot està disposat a pagar”. Per la seva part, David Bassa, president del Grup de Periodistes Ramon Barnils, va assegurar que lluny de criticar la feina dels mitjans, l'*Anuari* vol ser “una aportació constructiva en positiu” i va agrair el suport del Col·legi de Periodistes: “Sempre ha estat implicat en aquest projecte”. Bassa va alertar dels perills de l'augment de la precarització en la professió: “Davant la caiguda publicitària i d'ingressos econòmics, els mitjans són molt més febles a l'hora de rebre pressions per part dels que volen controlar el relat”. Per això va advertir que, en aquesta conjuntura, “els temes econòmics són els més silenciats” pels mitjans.

L'*Anuari* es pot descarregar lliurement en format PDF i EPUB. Una de les novetats d'enguany és que quatre dels quinze temes disposen d'una versió audiovisual en forma de minireportatge que es difondran a través de les xarxes socials. Malgrat el ressò creixent que cada any té aquesta iniciativa, Palà admet que els fa vergonya definir-ho com a periodisme d'investigació: “Qui té capacitat per fer periodisme d'investigació són les grans redaccions, on tenen gent per ‘burxar’”.

Més informació a:

www.media.cat — Web de Media.cat, Observatori Crític dels Mitjans. S'hi pot descarregar l'*Anuari* amb els silencis mediàtics del 2012.

rama informatiu, consolidar la democràcia i denunciar els intents d'involució. “Els periodistes espanyols de l'inici de la democràcia no tenien tradició d'investigació periodística”, va explicar.

Però malgrat la manca d'experiència, van fer un periodisme d'investigació que al principi era, sobretot, militant i d'esqueres. Els treballs publicats a la Transició eren, bàsicament, de caràcter social, mentre que en l'àmbit polític es destaparen les trames de l'extrema dreta. Allò va suposar el primer boom del periodisme d'investigació.

La segona fase se situa entre 1982 i 1991, quan la democràcia ja no està en perill i moltes capçaleres progressistes emblemàtiques es veuen obligades a tancar. Sota mandat socialista, apareixen els grans casos de corrupció: es parla de “les cloaques de l'Estat” i es creen els primers equips d'investigació a *El País*, *La Vanguardia*, *El Mundo* o *Cambio 16*, des d'on s'escriurà sobre les màfies i el terrorisme d'Estat, entre altres aspectes. A final d'aquesta etapa, el cas Juan Guerra –germà del vicepresident del Govern– provoca tensions entre la premsa i el poder, fins que el 1990 un sector de la professió comença a carregar fort contra el PSOE.

La tercera fase, que Vinader situa entre 1991 i l'actualitat, és un període en què el PSOE –que pateix el desgast del cas Filesa-Matesa– perd la confiança de la població urbana. “S'estén llavors per tot el país la idea d'una corrupció molt més generalitzada del que es pensava”, explica Vinader. “Per això –prosegueix– Felipe González situa Garzón a les llistes de les eleccions generals assegurant que lluitarà contra els corruptes”.

Aquella operació política va resultar ser maquillatge i la realitat va ser que es va estendre la cultura del *pelotazo*. A més, el 1994, va esclatar el cas Roldán; l'exgovernador del Banc d'Espanya, Mariano Rubio, va anar a la presó per frau, etc. "Era un no parar fins que Aznar guanya les eleccions amb un missatge d'honestat

"AVUI EN DIA, TAL COM ESTAN ELS BALANÇOS DELS DIARIS, LA INVERSIÓ EN INVESTIGACIÓ PERIODÍSTICA ÉS ZERO" JORDI BORDAS

en la gestió. És llavors quan comença el "periodisme de dossier" que arriba fins ara". Segons Vinader, les filtracions es generalitzen a partir de 1996. "El que ha passat amb Método 3 no és nou, s'ha fet sempre. El "periodisme de dossier" s'emmarca de periodisme d'investigació, quan no ho és".

"Ens trobem en un moment –va concloure– en què la crisi econòmica i de valors ètics ha portat al fet que les empreses vegin els periodistes d'investigació com uns personatges incòmodes, i els facin anar desapareixent de les redaccions, perquè emprenen i generen plets judicials. Per això, en un moment determinat, es van desmantellar tots els equips d'investigació que hi havia. Actualment, quan són més necessaris que mai, cap empresa periodística en té".

EL COST D'INVESTIGAR

Jordi Bordas va formar part de l'equip de *La Vanguardia*, el primer creat a Espanya i que va acumular guardons i reconeixements. Bordas, que ja no treballa al diari, creu que "la desaparició dels equips

d'investigació es dona per la suma de molts factors, però n'hi ha un d'econòmic, perquè eren periodistes que no feien la feina del dia a dia i, en canvi, es podien passar setmanes senceres investigant perquè al final potser no es publicqués res". Això, segons Bordas, explica que "avui en dia, tal com estan els balanços dels diaris, la inversió en investigació periodística sigui zero".

Jesús Albalat va formar part de l'equip que als anys noranta

es va crear a *El Periódico*, tot i que en aquest diari feien investigació i reportatge. L'equip es va dissoldre després de quasi una dècada, quan s'iniciava la crisi. "Investigar és car i llavors ja començaven

"ENS TROBEM EN UN MOMENT COMPLICAT PER A LA INVESTIGACIÓ PER CULPA DE LES RETALLADES"

MIQUEL NOGUER

les limitacions empresarials", explica. Aquest periodista expert en tribunals recorda com s'estaven molt de temps seguint un cas. Per exemple, un company de l'equip, Jordi Corachan, va quedar-se algunes setmanes a Laos arran del cas Roldán i el mateix Albalat va anar diferents vegades a Marbella pel cas Gil. Una d'aquestes vegades s'hi va estar un mes i mig. "Sempre tenia la maleta preparada", recorda. Una altra vegada va estar-se tres mesos a Alcàsser arran del judici pel triple assassinat ocorregut en aquesta població valenciana. "Això ara és impossible", admet Albalat. "Hem perdut el treball sobre el terreny per culpa de les dificultats econòmiques", afegeix.

Miquel Noguer, responsable de la secció de Política d'*El País a Catalunya*, reconeix els problemes, encara que prefereix veure el got mig ple. "Certament, ens trobem en un moment complicat per a la investigació per culpa de les retallades. Amb tot, encara hi ha marge per investigar perquè l'accés telemàtic a tota mena de registres i arxius facilita algunes tasques que abans requerien molt més temps. Ja sé que el periodisme d'investigació és molt més que això, però aquest punt no és gens menyspreable. A més, els periodistes també tenim accés a més fonts i molt més ràpidament gràcies a les xarxes socials", afirma. "Per sort, –prosegueix– queden, i conec grans periodistes que de les pedres en fan pans i treuen notícies amb recursos més que escassos. Tot i així, és evident que el voluntarisme no pot substituir

eternament la manca de mitjans. Per això el risc és que la informació es torni cada vegada més encartonada, previsible i víctima de l'agenda

de partits i poders fàctics. Això només es pot vèncer mantenint les alarmes activades i les redaccions motivades".

FILTRACIONS I PROU

Aquesta manca de recursos provoca, tal com advertia Vinader, que sovint es faci passar una cosa per l'altra. "Es presenta com a periodisme d'investigació el que són filtracions", critica Bordas. "Si la premsa escrita com a negoci comença a trontollar o et poses al capdavant periodísticament o és molt difícil poder aguantar. Però com que per fer-ho cal inversió econòmica, s'estan venent com a exclusives el que en realitat són filtracions", critica

Els treballadors de l'Agència Catalana de Notícies durant una de les de vagues d'aquest abril per denunciar les retallades a l'agència. Foto: Comitè de Vaga ACN

Bordas, que el 1994 va publicar *La guia de la corrupció* (Plaza&Janés) juntament amb Eduardo Martín de Pozuelo i Santiago Tarín, companys seus a l'equip d'investigació del diari del Grup Godó.

“El que està passant té l'origen als anys noranta. Allò va ser l'embrió del cos malalt actual, que ha anat creixent, mentre que el periodisme s'ha anat fent petit. Per això ara es va a la filtració. Qualsevol d'aquests temes que últimament han anat apareixent, els continguts dels quals són

molt pobres, tan sols són documents. I el periodisme d'investigació és donar noms, dades, trobades, explicar les coses i no tan sols enunciar-les. Abans quan rebíem una informació la treballàvem, no ens limitàvem tan sols a reproduir-la”, explica Bordas.

D'altra banda, Albalat creu que “sempre s'han barrejat les filtracions amb el periodisme d'investigació. El document ha de ser una primera base informativa sobre la que cal treballar, si bé actualment tant la

manca de temps com les presses no ens permeten fer-ho”.

Per la seva part, Noguer admet que “el periodisme de dossiers existeix i ha existit sempre. Per sort, les filtracions interessades se solen notar d'una hora lluny i els lectors cada vegada tenen més eines per detectar-les. En aquest sentit, les xarxes socials ens han ajudat molt. Ara bé, seria una llàstima que el periodisme d'investigació acabés nodrint-se només de filtracions interessades”.

CONTRA LA PRECARITZACIÓ

Un dels grans mals que arrossega la professió periodística és la precarització en el sector, una situació que dificulta que els mitjans facin la seva feina i, entre altres aspectes, investiguin a fons els casos de corrupció. Les reduccions de les plantilles i l'empitjorament de les condicions del treball de molts freelance expliquen la constitució de la Coordinadora de treballadors en lluita dels mitjans de comunicació de Catalunya, sorgida arran de la vaga general del 14 de novembre.

Un centenar de treballadors de mitjans van participar, el 27 d'abril, al Centre Cívic La Sedeta de Barcelona en l'assemblea de la constitució d'aquesta plataforma que aglutina premsa escrita, ràdios, televisions, agències d'informació i mitjans digitals a Catalunya. La Coordinadora té l'objectiu de lluitar contra la pèrdua constant de llocs de treball i buscar mecanismes d'actuació unitària davant d'aquesta situació, i per l'altra, donar a conèixer els greus problemes dels diferents treballadors del sector. Segons denuncien al seu bloc, "aquesta realitat, l'augment de l'atur en el sector i les dràstiques rebaixes salarials, paradoxalment, no arriben a la societat, perquè la patronal de la informació s'ocupa de silenciar els acomiadaments constants i les pèssimes condicions en què manté els seus treballadors".

Albalat fa una equació que resumeix la situació actual: "La importància de la investigació periodística és la independència, i aquesta es guanya amb la independència

"FEM EL QUE PODEM. INTENTEM DONAR LA TALLA, PERÒ SENSE RECURSOS ECONÒMICS NO HI ARRIBEM" JESÚS ALBALAT

econòmica dels mitjans. Però en una crisi, la independència econòmica és molt difícil".

Noguer hi està d'acord: "La independència dels mitjans sol passar, en primer lloc, per la independència econòmica. No és el mateix perdre un anunciament quan en tens dos mil que quan en tens cinquanta. Però tenint això en compte, les redaccions han de servir per exercir pressió en sentit contrari. Pocs directors es negaran a publicar una notícia, per delicada que sigui, si té un interès informatiu objectiu per als lectors".

CAL DIFERENCIAR-SE

Amb aquest panorama de debilitat, les presses de ser els primers a donar la notícia, imposades per l'entorn digital, fan que el periodisme d'investigació no s'hi trobi còmode. "Actualment, la prioritat és la rapidesa a publicar, l'antitesi d'un periodisme en profunditat", critica Bordas. "El periodisme ha evolucionat cap a la rapidesa més que no pas cap a la reflexió", afegeix Albalat.

Davant de tot això, quin és el paper dels mitjans? "Fem el que podem. Intentem

donar la talla, encara que, sense recursos econòmics, no hi arribem", reconeix Albalat. Aquest periodista admet que les limitacions econòmiques no permeten

finançar investigacions com les portades a terme anys enrere. "Però és una qüestió de prioritats", adverteix. "Sortir de l'agenda

és important, essencial perquè sinó te la marcarà el poder i et tindran controlat. Per això els diaris han de fer prevaler els temes propis d'investigació i el reportatge. Si no, estem morts", alerta Albalat. Per a Bordas, la solució de tot plegat "és la suma de dos voluntats. La del propietari i la dels periodistes, ja que investigar és un treball molt cansat. Però si això se supera, el periodisme escrit té futur. Si no és així, anem malament com a periodistes i com a societat". Ç

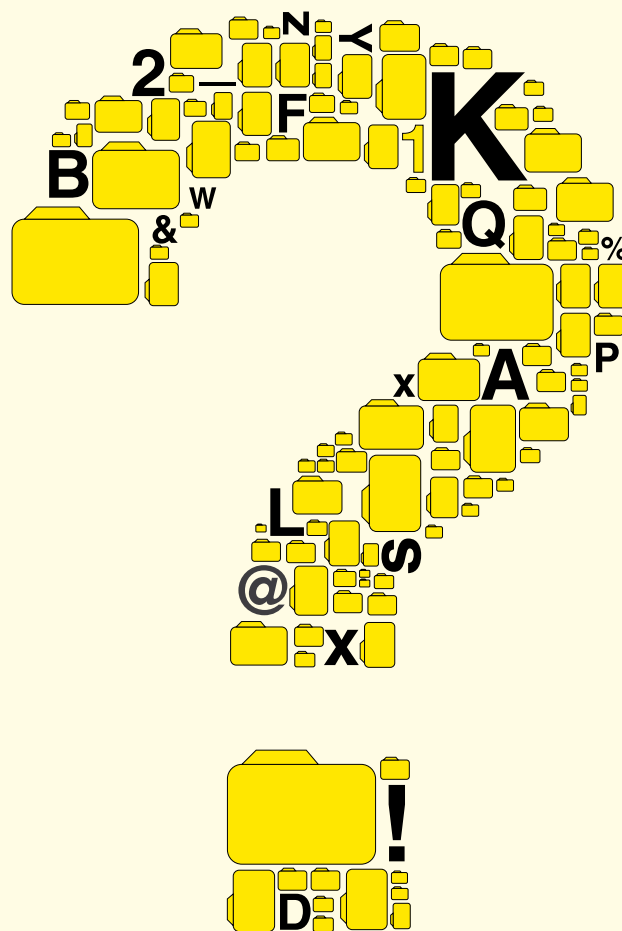
Més informació a:

mitjansenlluita.wordpress.com → Mitjans en lluita

www.careercast.com → Portal de feina Careercast.com

+ info

LES INCÒGNITES DELS ARXIVS DIGITALS

Els experts busquen la fórmula que permeti preservar
la gran quantitat d'informació que conviu a Internet

TEXT **XAVIER MARTÍ**
IL·LUSTRACIÓ **FRANCESCO CUSUMANO**

La irrupció i la consolidació d'Internet, amb la consegüent versió en línia dels mitjans tradicionals i la creació d'altres de nous a la Xarxa, està generant una gran quantitat d'informació que encara no se sap com arxivar correctament. Els experts estudien diferents vies perquè tot aquest material que es troba a l'oceà digital no s'acabi perdent.

Fem un experiment que, a aquestes alçades de la pel·lícula, més o menys tothom haurà fet alguna vegada. Es tracta d'una senzilla cerca a Google. El tema: "any diluvi universal" i fixem-nos, tan sols, en les primeres respostes que apareixen en la pantalla. N'hi ha una que llança la pregunta de quan es va produir, una altra aborda la iconografia al respecte, una tercera tracta la recreació que en fa Miquel Àngel a la Capella Sixtina, mentre una altra fa una comparació entre diferents cultures en què es coneix el fenomen. Encara, una darrera, dóna raons per no creure-hi.

Una referència que no apareix, en canvi, és la de Pierre Lévy, professor del departament de Comunicació de la Universitat d'Ottawa. Aquest sociòleg i filòsof tunisià, reconegut mundialment en el camp de la cibercultura i en les implicacions del ciberespai i la comunicació digital, és autor de la metàfora segons la qual en aquell diluvi la humanitat va tenir sort de l'arca mentre que, actualment, ens trobem davant del segon diluvi, el de la informació, i no hi ha encara cap arca construïda que ens en pugui salvar...

De ben segur, no caldrà esperar milers d'anys per tenir indicis de la seva construcció o de veure-la construïda del tot. Però en l'actualitat, mentre això no passa, hi ha moltes preguntes sense resposta: què restarà per a l'estudi o la consulta posterior dels mitjans digitals actuals? Com seran "l'hemeroteca", la "fonoteca" o la "videoteca" d'aquest hipotètic futur?

"EN EL MOMENT QUE ES PRODUUEIX LA MÉS GRAN QUANTITAT D'INFORMACIÓ, ÉS QUAN MÉS SE'N PERD" RAMON ALBERCH

Es guardaran tots els mitjans? I si s'actualitzen de manera constant, amb quina versió? La de les vuit del matí, la de les dues de la tarda o la de les dotze de la nit? O totes? Com se sabrà l'hegemonia d'una informació sobre una altra? El periodisme comparat continuarà existint? I fins a on ha de prevaldre el "dret a l'oblit", a esborrar allò que l'interessat vulgui?

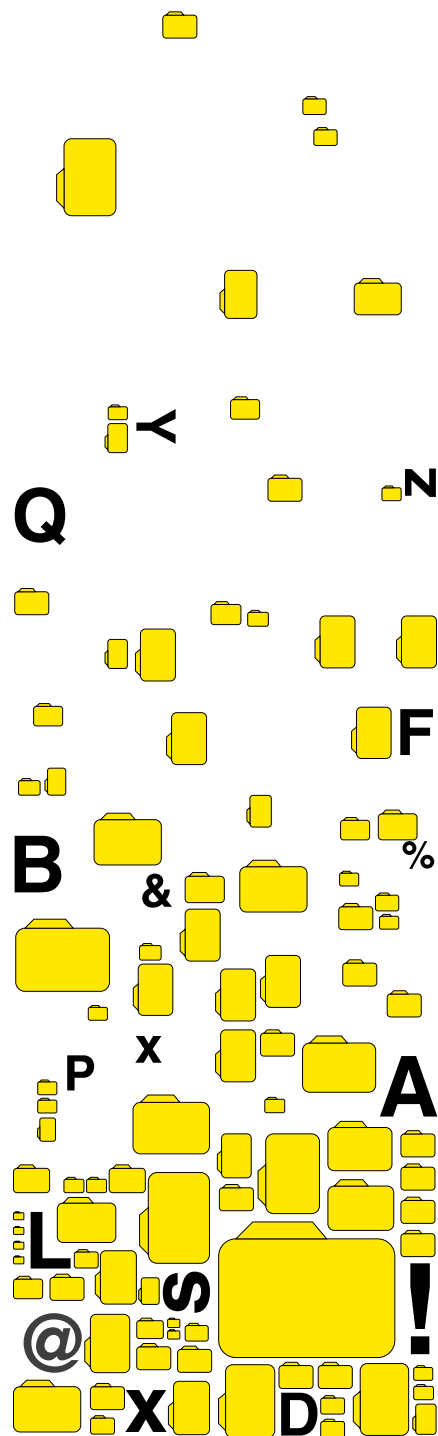
Ramon Alberch és el més gran expert internacional que tenim al país en qües-

tions d'arxivística. I no s'està de dir que "en el moment que es produeix la més gran quantitat d'informació com no havia passat mai fins ara, és quan més se'n perd. Els nostres sistemes de "memòria" són obsolets, la nostra "memòria" està antiquada". Segons explica, "hi ha una gran preocupació per produir, per fer-la accessible, encara que hi ha molt poca

voluntat de guardar, de durabilitat. Hi ha poca sensibilitat al respecte".

"No vull creure que estiguem al final

d'aquesta història. És més, estic convençut que en algun lloc del món hi ha un *nano* que està inventant alguna cosa per solucionar aquest problema" afirma amb rotunditat Vicent Partal, periodista i expert en periodisme digital. El "problema", segons ell, és que actualment els cercadors i, per tant, els repositoris o les "hemeroteques" digitals, "cerquen per cadenes de paraules, però sense aplicar-los intel·ligència. I això és molt poca cosa. La solució està en el refinament de la cerca. La qüestió no

és tenir moltes dades sinó relacionar-les. Estic segur que la combinació de logaritmes i intel·ligència artificial amb el geni humà ens salvarà del diluvi”. S’està molt a les beceroles “si bé ja s’hi està treballant, sobretot en els àmbits científics”, assegura.

“Actualment, el problema –apunta el fundador i director de Vilaweb– és que, d’una manera o altra, es guarda tot. El canvi és transcendental perquè organitzar la informació és impossible”. En aquest sentit, el plantejament tradicional de “guardar” informació ha mort. I és per això que, segons afirma, “no és el mateix *informació que comunicació*. És a dir, donar valor a la complexitat en lloc de reduir-la com s’ha fet sempre”.

En pocs anys (alguns dels experts consultats ho quantifiquen entre tres i sis) ha canviat extraordinàriament l’emmagat-

DAVANT LES NOVES TECNOLOGIES DIGITALS QUE ACTUALMENT TENIM A L’ABAST, ELS SISTEMES DE “MEMÒRIA” HAN QUEDAT OBSOLETS

zematge d’informació, ja sigui per part dels mitjans tradicionals –els que essent en suport paper, ràdio o televisió tenen també suport digital– ja sigui per part dels que tan sols són a la Xarxa. “En el futur, la informació serà molt més fàcilment consultable que no pas ara mateix, ja que tots els mitjans treballen amb els mateixos codis”. Qui s’expressa amb aquest optimisme és Enric Sierra, responsable de l’edició digital de *La Vanguardia*.

Però, tot al·ludint a la metàfora del sociòleg Pierre Lévy, Sierra apunta que, a diferència del fet narrat, “si ara hi hagués d’haver només una arca, no podria ser perquè molta gent, empreses, mitjans, corporacions, ‘núvols’, faria cadascú la seva. Hi hauria milions d’arques”. I és en aquest “aparent caos, en aquest gran tsunami d’excessiva informació”, com Sierra ho qualifica, on el què caldrà és el periodisme: “El periodista serà necessari

perquè és el que ordena, el que tria, el que jerarquitzava, el que comprova, etc.”. En aquesta qüestió de debat, també hi entra Saül Gordillo, cap de Continguts digitals d’*El Periódico de Catalunya*. “En temps real, a vegades tens la sensació que els mitjans som prescindibles, ara bé, al cap d’un temps el que serà rellevant, per moltes veus que hi hagi de blocs, xarxes socials, etc., serà el que diguin els mitjans. Ells són la garantia de no fer coses estranyes. Som un plus de garantia, d’acompliment d’un codi deontològic i bones pràctiques, etc.”, afirma. I encara rebla el clau: “El periodisme serà més necessari que mai. Una altra cosa és quina possibilitat de negoci tindrà i quina en serà la presentació”.

Els professionals consultats coincideixen en alguna cosa de cara a la futura “hemeroteca”. Tots ells admeten que la presentació de les informacions al circular

per peces, independentment unes de les altres, provoca que es perdi la jerarquització. “Ja no sabem quina importància li donava un mitjà a

una informació determinada, en relació a les altres, tal com es fa en una portada o en una plana de diari”, apunta Sierra.

Ara bé, quina peça serà consultable en el futur? Gordillo assegura que “l’actual, és un plantejament dinàmic en què l’actualització és constant. Però sempre serà tot accessible”. El seu homòleg de *La Vanguardia* en discrepa: “No tindrem una fotografia exacta de totes les portades, per exemple, de tots els mitjans en el mateix instant, ni les diferents actualitzacions d’una informació. Tot i que tècnicament pot ser possible, seria molt costós. En aquest sentit, és probable que el periodisme comparat s’acabi”.

MANIPULACIÓ I OBLIT

El periodisme en línia permet, entre altres coses, la rectificació immediata d’un error publicat. Però, la rectificació d’una dada,

que pot anar lligada a l'actualització constant, forma part del procés de la informació o es pot considerar “manipulació” d'aquesta mateixa informació? Els dubtes sobre ètica professional que es generen en la manipulació (en el sentit de *creació*) d'una informació fa necessari que es

LA GRAN PREOCCUPACIÓ PER PRODUIR I FER ACCESSIBLE LA INFORMACIÓ CONTRASTA AMB LA POCA VOLUNTAT DE GUARDAR-LA

generi una reflexió a l'entorn de l'ús continu de dades constants a les xarxes. I sobre què en quedarà. Tant Partal com Gordillo alerten del “dret a l'oblit” i de la seva legitimitat. O la falsificació de la història que aquest “oblit” podria comportar. Mentre en els mitjans tradicionals allò publicat o emès roman immutable, en els mitjans digitals pot “esborrar-se”. L'exemple d'un condemnat, que mentre s'estava tramitant el seu procés jurídic “sortia als papers” i que ha complert la pena imposada, té dret que quan es faci una cerca amb el seu nom no aparegui aquell episodi?

Segons Partal, “aquesta serà una de les claus de futur, en termes polítics. És un problema gravíssim de difícil solució, perquè tot està passant molt de pressa”. Per a Gordillo, “la qüestió és com gestionar el fet que hi hagi gent que ens demani que els esborrem de l'hemeroteca perquè la informació que els al·ludeix no els agrada. Ara es passa de la “pena del *Telediario*” a la “pena de Google”, que és molt més llarga”.

APOSTA DIGITAL

I davant d'aquesta allau d'informació i de la gran velocitat de tot plegat, els experts tenen clar que la digitalització és la millor via per preservar els mitjans per a la història, encara que hi ha moltes diferències entre els mitjans escrits i els en línia. I els experts admeten que no han trobat encara la fórmula per preservar el millor possible aquests últims.

Vint anys enrere –tota una eternitat parlant de qüestions digitals!–, Ramon Alberch, aleshores arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona, alertava en aquesta mateixa revista que el paper de diari representava una “memòria efímera”. Les col·leccions de diaris es trobaven en “un procés irreversible de destrucció” bé per la consulta a què estaven sotmeses o, en major mesura, per la ínfima qualitat del paper. Aquest aspecte

és especialment punyent en èpoques de vaques magres, com la guerra civil i la postguerra, el moment en què s'escrivia aquell article o en l'actualitat. Aleshores es parlava de microfilms i microfítxes. En aquests moments, del que es tracta és de digitalitzar per preservar, si bé els costos n'estan retardant el procés.

“Els suports fins ara eren ‘finitos’, tot i així, amb els mitjans nascuts digitals hi ha un canvi de model a l'hora de preservar, en què l'inici i el final és difícil d'acotar”, admet Eugènia Serra, directora de la Biblioteca de Catalunya. El 2005, aquesta institució va iniciar el pla conegut com a

EL FET D'EMMAGTZEMAR LA INFORMACIÓ DELS MITJANS DIGITALS IMPLICA NOUS ESCENARIS I NOUS DUBTES

Padicat (Patrimoni Digital de Catalunya) que consistia a “capturar” exhaustivament una mostra de webs catalanes. I, a més, una prova pilot amb trenta mitjans digitals capturant-ne l'edició en funció de la periodicitat. “Tenim milions de pàgines”, diu.

Tanmateix, això és del tot insuficient. En el projecte per a una nova llei de registre legal es contempla que els editors de mitjans digitals fessin voluntàriament aquest dipòsit, que no és obligatori, o en permetessin la captura amb finalitats històriques i de preservació. Altrament dit, “estant com estem en un entorn mutable

constantment i havent pres consciència de com de canviant és tot aquest món, ens calen repositoris segurs que garanteixin l'autenticitat, que ningú pugui alterar un original, que siguin en formats que puguin ser llegits... Ara bé, tot i que hi hagi certa garantia que aquests mitjans es podran consultar en el futur, hem de ser conscients que tindrem molt menys del que hi ha actualment”. I, en aquest sentit, Eugènia Serra posa com a exemple que un mateix mitjà té versions per a Internet, mòbil, tauletes, etc.

Tot i que la Biblioteca de Catalunya actualment es troba en procés de digitalitzar la seva premsa històrica (una qüestió molt més fàcil perquè es tracta de mitjans “finitos”), per “arxivar” els mitjans digitals “cal infraestructura per al processament de dades, recursos humans per validar que les captures es fan bé, decidir quins elements es capturen. En definitiva, són escenaris nous que generen dubtes nous”.

Maria Luisa Martínez és la cap de Projectes de la Secretaria General de Coordinació Bibliotecària, del Ministeri de Cultura. Aquesta experta és la responsable del projecte “Prensa històrica”, que consisteix a digitalitzar els diaris dipositats en centres públics. En molts casos ja s'ha fet tard: “Han desaparegut moltíssimes capçaleres i moltes col·leccions ja és impossible completar-les”. A dia d'avui, tenen digitalitzades dues mil capçaleres.

Respecte dels mitjans digitals, Martínez afirma que “s'ha de buscar la fórmula per guardar-ho tot”. En qualsevol cas, i en paraules d'Eugènia Serra, “tot l'entorn digital, que es consolida poc perquè es va renovant constantment, obliga les institucions a tenir una mentalitat molt oberta i a adaptar-se continuament. És un entorn en què els mitjans creixen exponencialment i tenim la responsabilitat de crear eines que serveixin per al futur”. Ç

PACO ELVIRA, LA VIDA NO S'ACABA MAI

La mort d'un dels principals fotoperiodistes catalans commociona la professió

TEXT PERE FERRERES
FOTOS PACO ELVIRA

La mort accidental de Paco Elvira el passat 31 de març va deixar el fotoperiodisme català sense un dels seus referents. Fidel al seu estil, compromès i polifacètic, Elvira havia après la professió anant per tot el món i l'havia transmès als seus alumnes. En aquest article, Pere Ferreres, periodista i amic d'Elvira, repassa la personalitat i la trajectòria d'un home íntegre entregat al seu ofici.

"Hi ha una cosa tan inevitable com la mort: la vida"
(Charles Chaplin)

La vida és un accident. Aquell matí, Paco Elvira, que treballava en un nou projecte editorial sobre Barcelona, la ciutat on va néixer el 30 d'octubre de 1948, va penjar al seu bloc una foto del Parc Diagonal Mar, projectat per l'arquitecte Enric Miralles, un meravellós inventor i pioner a qui li encantava la vida i l'olor a mar. El Paco se'n va anar a retratar el més enllà i no va tornar mai més. Va morir el 31 de març de 2013 davant les ondulacions de les onades, en el mateix lloc del Garraf en el qual tantes vegades havia fet retrats com el que va il·lustrar el llibre *De cara al mar. Ahir i avui del litoral de Barcelona*, que va publicar el 2003 amb Rafael Vallbona, que ara ha escrit: "La força del fotoperiodisme transcendeix un testimoni únic, tràgic o amagat; ha d'explicar la vida. Això és el més difícil, i el Paco ho feia".

Un dia vaig entrar a La Virreina, Centre de la Imatge, i em vaig trobar una foto impressionant del 1979 ("Nens que juguen a bàsquet a Mongòlia") del meu admirat amic Paco Elvira. Anys després, quan vaig tornar d'Andalusia —una terra que tracta que la Setmana Santa exploti la pau, la

justícia, l'amor, la felicitat— em vaig trobar amb una notícia que encara ara em sembla un malson i vaig tornar a pensar en Jean-Paul Sartre: "El que importa de veritat de morir és morir a temps".

"Era una persona coherent, fidel al seu estil, que mai va canviar el seu discurs, que no es va deixar contaminar. Paco Elvira era una persona incapaç de posar una traveta", em comenta Pedro Madueño, reconegut fotògraf de *La Vanguardia* amb qui vaig fer moltíssims quilòmetres per

"ERA UNA PERSONA COHERENT QUE MAI VA
CANVIAR EL SEU DISCURS, QUE NO ES VA DEIXAR
CONTAMINAR" Pedro Madueño

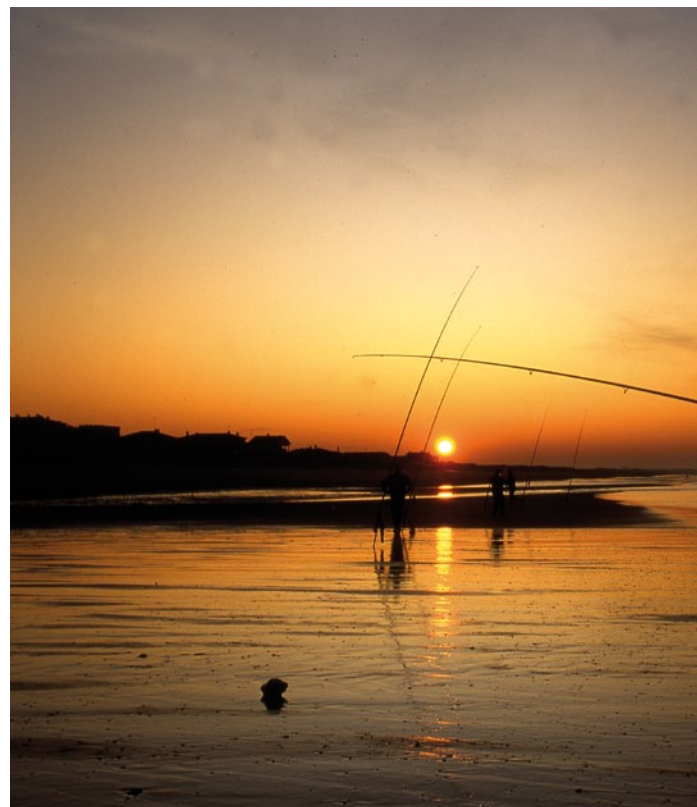
buscar notícies i reportatges que publicàvem en diferents mitjans. En aquell temps de canvis polítics i socials, Paco Elvira va documentar amb la càmera aquell cicle apassionant: la repressió a la universitat, l'extrema dreta, el patiment dels miners asturians, extremeños i catalans i dels camperols canaris, els malalts de l'oli de

colza, els pobles oblidats de l'Espanya rural, la reconversió industrial de Sagunt, la presència de la legió a Ceuta i Melilla, les manifestacions per l'Estatut de Catalunya i el primer Onze de Setembre a Sant Boi, l'assalt al Banc Central de Barcelona, les eleccions generals de 1982 i els deu milions de vots de Felipe González.

"L'estimava!!". Francesc Bedmar, tan prudent i tan discret com el Paco, ha estat el fotògraf oficial del Reial Club de Tennis Barcelona més de quaranta anys, fins a la jubilació, i també del Monestir de Poblet. El Francesc era veí del Paco. "L'estimava!! Queden poques persones com ell,

amb la seva qualitat humana, sobretot en aquest món de caníbals". Es van conèixer als anys setanta al Palau Blaugrana quan es va celebrar un Europa-Amèrica de tennis. "He vist morir molta gent que m'estimava, però amb la mort del Paco he notat un sentiment de dolor diferent, molt profund", confessa Bedmar.

A la pàgina anterior, nens jugant a basquet a Mongòlia (1979). En aquestes pàgines, commemoració de la primera Diada a Sant Boi (1976). A dalt, al centre, pescadors a la platja de Matalascañas, Huelva (2007). A baix al centre, una detenció a Lisboa durant la Revolució dels Clavells (1974). A dalt a la dreta, Felipe González a Madrid exercint el vot (1982). A baix a la dreta, estudiants d'una escola de Zanzíbar (2002).

ENVOLTAT D'AMICS

És una tasca complicada trobar a faltar a algú que saps que no hi tornarà a ser. Però el Paco ens ha deixat moltes coses bones per recordar-lo de la millor manera possible i per esvair el dolor que ens ha portat la seva pèrdua. Personalment, d'ell re- tindré l'esperit crític, aquella vitalitat que desprenia, les ganes incansables de lluitar i sobretot, aquesta força intrínseca per reinventar-se en allò que més estimava: la fotografia.

L'arxiu que ens deixa és una mostra de totes aquestes qualitats. Una vegada, el meu pare em va explicar una anècdota que em fascinava, i que amb la mort del seu amic Xavier Miserachs la va utilitzar per al discurs de la Biennal l'any 2008: corrien els anys setanta quan al centre asiàtic del periodisme es reunien els més llegendaris periodistes d'aquell moment. Acompanyat per Xavier Vinader, van escoltar com un periodista es referia a una cita de l'escriptor Ian Fleming que diu: "We are the friends we have". Tal com en Miserachs, el meu pare morí envoltat d'incomptables amics que l'acompanyaren durant el transcurs de tota la seva vida. Ara, només ens queda pensar en tu. Bon viatge, papa!

Andrea Elvira, filla de Paco Elvira

Vaig aprendre a ser periodista mentre observava professionals com Alex J. Botines, que escrivien articles que tenien un segell diferent, el toc personal de qui llegia *Le Monde* i escoltava els butlletins de les onze de la nit de Ràdio París. Àlex era molt apassionat, molt actiu i molt professional. El seu últim gran projecte va ser un diari esportiu, *Récord*. El cap de fotografia era Paco Elvira, un fotoperiodista que havia

VA SER A IRLANDA DEL NORD, AFGANISTAN, KOSOVO O ALGÈRIA I VA SER L'ÚNIC FOTÒGRAF ESPANYOL A LA REVOLUCIÓ DELS CLAVELLS

començat a fer fotos quan estudiava Econòmiques per documentar la lluita dels universitaris antifranquistes.

Li agradava fer les coses detalladament, i el ritme d'aquell diari era trepidant. A la redacció, Paco pensava sovint en un camp de treball que havia conegut a l'època d'estudiant a la costa est anglesa, al "jardí d'Anglaterra". Al diari, Paco tenia la sensació de trobar-se en una cinta transportadora de maduixes. No podia aturar-se ni un minut.

Paco Elvira li parlava a Àlex J. Botines d'una foto del dia i aquest ja pensava en la foto de l'endemà. "Aniries de conya per a un trimestral!", li deia Botines amb la seva ironia tan cultivada. Quan el Barça va jugar la final de la Copa d'Europa el 1986 a Sevilla amb l'Steaua de Bucarest, *Récord* va desplaçar un grup de redactors i fotògrafs. Paco no va oblidar mai una imatge d'aquella nit d'infinita tristesa, un exèrcit que tornava a casa derrotat després de la batalla, amb els milers de seguidors i les banderes caigudes. Per un moment creia

ser Don McCullin, considerat el millor fotògraf de guerra del món.

PER TOT EL PLANETA

El mestre de Paco Elvira va ser Xavier Miserachs, de la prestigiosa Agrupació Fotogràfica de Catalunya i autor de llibres de culte als anys setanta com *Barcelona en blanc i negre* i *Costa Brava show*. Paco va ser l'únic fotògraf espanyol que va anar a Lisboa a retratar la revolució dels Clavells. No obstant això, la seva foto més coneguda, la que té

més interpretació i misteri, és la dels nens que juguen a bàsquet a Mongòlia, que va fer el 1979 quan va anar a dos mesos a l'Àsia amb Xavier Vinader. "De vegades, una foto és la clau per entrar en la vida d'algú. Aquella foto de Mongòlia de Paco Elvira demostra que l'humor i el drama tenen el mateix origen", ha escrit la *coach* Mar Meneses sobre aquesta imatge.

Va viatjar a racons molts complicats del planeta. Assumia que un dia podrien disparar-li un tret mentre fes la feina. Va ser testimoni dels conflictes a Irlanda del Nord i a la frontera de Kosovo i dels canvis viscuts a l'Afganistan, Algèria, Argentina, Brasil, Camerun, Cuba, Israel, Japó, Mèxic, Nicaragua i Xina. Va treballar per a les revistes *Mundo*, *Interviú* i *Primera Plana*; per als dominicals de *La Vanguardia* i *El Periòdic*; i per a les agències Cover, Getty Images i Fotostock. La publicació *Photography Year Book* va considerar dues vegades les seves fotos com les millors de l'any. Té obres al Museu Nacional d'Art de Catalunya i el premi Civisme de la Generalitat pel treball fet a Kabul, on ensenyava

les cicatrius d'una guerra cruel. Va crear el portal de reportatges Obtura, era professor de Fotoperiodisme a la Universitat Autònoma i a la Universitat Pompeu Fabra. Va escriure la novel·la *Un dia de mayo* i, quan tenia temps, aprofitava per desconnectar. Sempre recordaré el seu somriure en un viatge a Comillas que va organitzar Ferran Martínez.

El 2008, Paco Elvira va posar en marxa un bloc ("Diario de un fotógrafo profesional") molt visitat. I aquella última foto que hi va penjar estava feta poc després de la inauguració del Parc Diagonal Mar, el parc immens on neix l'Avinguda Diagonal de Barcelona, inaugurat el 2002, de l'Enric Miralles, l'arquitecte d'una de les obres més intenses i reconegudes, com és el cementeri d'Igualada, escenari de la pel·lícula de la directora Isabel Coixet, *Ayer no termina nunca*.

Álex J. Botines deia que és difícil arribar al final d'alguna cosa al nostre país. Encara que sigui amb el cor, la imaginació i la intel·ligència. Potser la mort no té importància, però una cosa és segura: la vida no és una línia recta.

Paco Elvira ens ensenya que la vida tampoc no s'acaba mai. Ç

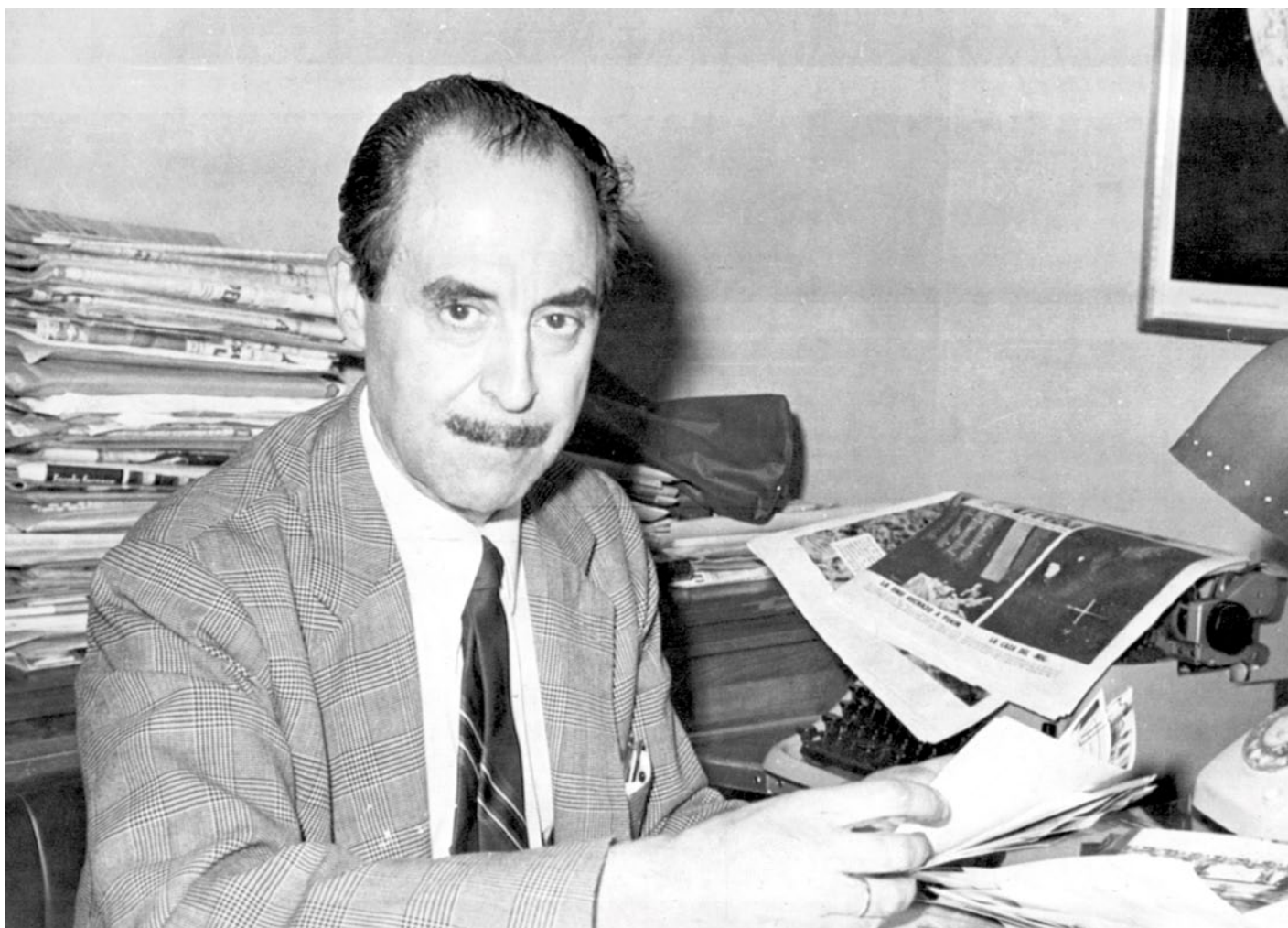
A dalt, nens jugant a Kabul (2003). A baix, imatge d'un barri catòlic de Belfast (1997).

EL 'CAS NADAL'

El primer periodista empresonat pel franquisme defensava postures aliadòfiles enfront la germanofília del franquisme

Santiago Nadal es va convertir, el 1944, en el primer professional de la informació empresonat pel franquisme, concretament per un article de la revista *Destino* en què defensava postures aliadòfiles, contravenint la germanofília del règim. Quasi seixanta anys després, Maria Dolors Masana, expresidenta de Reporters sense Fronteres a Espanya, recorda aquells fets, així com la figura de Nadal, qui va presidir l'Associació de la Premsa de Barcelona, embrió del Col·legi de Periodistes.

TEXT MARIA DOLORS MASANA
FOTO ARXIU LA VANGUARDIA

Santiago Nadal en una imatge presa a final de 1969. Dos anys després seria escollit president de l'Associació de la Premsa de Barcelona.

Actualment, vivim una voluntat força generalitzada de recuperar la memòria històrica d'esdeveniments que, en un o altre sentit, varen marcar l'esdevenidor del segle XX. I aquest exercici és bo, sobretot quan es fa amb rigor i mètodes encertats. Tot i que, en algunes ocasions, aquesta perspectiva històrica falla per no dirigir-nos als testimonis i a les fonts possibles o bé per no situar els fets en el context que els va viure la gent de l'època, així com el verdader significat.

En el tema que aquí ens ocupa, això val per a la Segona Guerra Mundial i per a les repercussions directes que va tenir en una Espanya que estava passant per una de les experiències més dramàtiques de la seva història. Feia poc que havia acabat la Guerra Civil i el país estava sotmès a la dictadura de Franco, amb el que això comportava de dura repressió i de supressió absoluta de llibertats i drets.

Durant el que es va conèixer com la Gran Guerra –la Primera Guerra Mundial, de 1914 a 1918– Espanya es va mantenir neutral, fet que li proporcionava tant beneficis com trastorns, que es traduïen en posicions oposades entre els partidaris

ESTAVA TAN AMENAÇAT QUE ELS COMPANYS DEL DIARI FEIEN TORNS PER ACOMPANYAR-LO CADA NIT, DE MATINADA, A CASA SEVA

de la Gran Bretanya, França i Itàlia, per un costat, i Alemanya i Àustria-Hongria, per l'altre. Es tractava d'una divisió de força calat polític i social que es manifestava amb el debat acalorat entre els coneguts com a germanòfils i aliadòfils. Un debat que tenia lloc a plena llum, obertament, perquè llavors la premsa era lliure.

Molt diferent va ser la situació durant la Segona Guerra Mundial. Espanya llavors ja no era neutral, sinó que es va proclamar no bel·ligerant perquè, precisament, el règim franquista en bona part devia la victòria de la Guerra Civil al suport que

va rebre per part de l'Alemanya nazi i de l'Itàlia feixista. A més, d'aquests dos països, n'havia incorporat part de la retòrica, de la ideologia i de l'estructura política i institucional per vestir la realitat d'una dictadura militar basada en un espanyolisme simplista i que s'ha qualificat com a nacionalcatolicisme. Llavors també hi va haver una divisió entre germanòfils i aliadòfils, excepte que aquest cop amb el rerefons tràgic d'un règim dictatorial victoriós i implacable en la repressió i amb uns vençuts que ho patiren cruelment.

Així, doncs, el règim franquista va ser oficialment germanòfil. I la premsa estava obligada a combregar amb aquest alineament degut al control d'una censura

EL FRANQUISME ERA GERMANÒFIL I LA PREMSA HAVIA DE COMBREGAR AMB UN ALINEAMENT QUE POC SE SALTAVEN. NADAL EN VA SER UN

extremadament vigilant, però també sota amenaces de sancions que podien anar des de la suspensió temporal o definitiva d'un diari fins a deixar sense feina algun periodista, i fins i tot empresonar-lo.

Dins l'alineament germanòfil, molts pocs diaris i alguns, comptats, periodistes s'esforçaren per esquivar-lo, exposant-se als perjudicis, a vegades greus, que podia comportar-los. Santiago Nadal Gaya en va ser un i va pagar un alt preu pels escrits tant a *La Vanguardia* com a la revista *Destino*, des d'on va defensar posicions monàrquiques i de centre enfront l'autoritarisme del règim franquista, així com la postura dels aliats enfront de l'eix nazi-feixista.

Ambdues publicacions combinaven imposicions de la germanofília imposada des de dalt amb informacions, cròniques i opinions en què es traslluïa la postura aliadòfila de manera que alertava els cus-

tosid de la puresa doctrinal del règim i era entesa per l'opinió pública, ja fos per part dels aliadòfils com dels germanòfils.

Tan sols cal acudir a les hemeroteques de l'època per afirmar que a Espanya hi va haver un periodisme aliadòfil durant la Segona Guerra Mundial. Quasi va ser una excepció, però hi va ser, i fou precisament en la Barcelona franquista i a *La Vanguardia*, llavors *La Vanguardia española*, un adjectiu imposat pel Règim un cop finalitzada la guerra (capçalera que perdurà fins a l'agost de 1976, quan el director Horacio Sáenz Guerrero, d'acord amb Don Carlos de Godó, va decidir eliminar-ho d'un dia per l'altre).

Aquesta actitud d'anar a contracorrent implicava riscos seriosos. El control oficial era tan estricte que fins els més breus comentaris d'An-

tonio Carrero, que signava *Barin*, sobre el curs de la guerra mundial i els mapes amb què els il·lustrava Pablo Sanz Lafita eren retirats per la censura quan reflectien realitats adverses a l'exèrcit alemany. En una ocasió, fins i tot Carrero va escapar, afortunadament, d'un grup de falangistes que es disposaven a agredir-lo pel que havia escrit a la seva columna.

Amb tot, el periodista que va patir amb major duresa la persecució franquista va ser Santiago Nadal Gaya, que també estava amenaçat per grups parapolicials, com el conegut com Rondín Antimarxista, que tractaren d'atacar-lo físicament. Va ser tal la pressió a la qual estava sotmès que els companys de professió feien torns per acompanyar-lo, de matinada, quan tornava a casa seva.

El seu germà Carlos Nadal, que va estar al capdavant de la secció d'Internacional de *La Vanguardia*, primer, i de la d'Opinió, després, en un article publicat el 2005 en aquest diari, incidia en la vessant compromesa del rotatiu quan afirma que “la

EL CANVI DE PELL DE DESTINO

El setmanari *Destino* va ser creat el 6 de març de 1937 a Burgos en plena Guerra Civil. La publicació era de caràcter falangista, però anys després es va convertir en una publicació crítica amb el franquisme. Aquest canvi d'orientació es va produir arran de l'arribada a la direcció d'Ignasi Agustí, -redactor en cap de *L'Instant*, diari de La Lliga -que va comptar amb la col·laboració de Josep Vergés i Josep Pla. Així, *Destino* abjurà del caràcter feixista i es convertí en un flagell per al Règim fins al punt que, en els darrers anys, la capçalera fou molt castigada per les autoritats. L'any 1944, els responsables de *Destino*, encapçalats per Agustí, varen crear el premi Nadal de novel·la en castellà -actualment el guardó literari més antic de l'estat espanyol- en honor a Eugenio Nadal, germà de Santiago i redactor en cap de *Destino* que havia mort aquell any.

secció d'Internacional de *La Vanguardia* va ser un reducte aliadòfil durant la Segona Guerra Mundial i un focus d'antifranquisme. Allà periodistes, catedràtics, advocats, economistes, editors de renom trobaven on compartir la discrepància respecte al Règim i les seves figures. Els més assidus eren Josep Benet, Vicens Vives i Albert Manent.

Des d'allà, Santiago Nadal, literalment, conspirava. També hi havia els contactes amb diplomàtics i periodistes anglesos, més endavant amb francesos. És el cas del mateix ambaixador britànic Sir Samual Hoare, el qual visitava Barcelona freqüentment". I segueix: "Els grans professi-

EL 1944, EL GOVERNADOR DE BARCELONA EL VA EMPRESONAR TRES SETMANES I VOLIA ENVIAR-LO AL CAMP DE CONCENTRACIÓ DE NANCLARES DE OCA

onals José Casán, Antonio Carrero Barin-go i Santiago Nadal, des de la redacció del carrer pelai, 28, i Augusto Assía, des de la corresponsalia de Londres, marcaven una pauta proaliada en la premsa espanyola. Els va ser possible mantenir aquesta línia, malgrat el franquisme i la germanofília exaltats del director, Luis de Galinsoga, gràcies a la protecció de l'amo, don Carlos de Godó, comte de Godó, la predilecció

del qual per Anglaterra li venia de lluny i es reforçava amb llaços familiars, ja que la seva primera dona, morta prematurament, era anglesa".

UN ARTICLE POLÈMIC

Santiago Nadal, que llavors encapçalava la secció d'Internacional, -anys després, fins a la mort el 1974, va ser subdirector del diari i president de l'Associació de la Premsa de Barcelona- tenia una àmplia projecció pública pels articles diaris a *La Vanguardia* i setmanals a *Destino*. Per això atreïa la malvolença oficial amb major duresa. La censura el tenia constantment en el punt de mira. I el governador de Barcelona,

Correa Vèglison, acèrrim franquista i germanòfil, el va fer empresonar i es proposava enviar-lo al camp de concentració de Nanclares

de Oca arran de la publicació a *Destino* d'un article titulat "Verona y Argel", el 25 de març de 1944.

La tesi de l'article era contundent. A Verona (Itàlia) i a Argel, s'acabaven de celebrar dos judicis polítics que culminaren amb execucions sumàries. En ambdós processos, s'havien comès, en opinió de l'articulista, les mateixes irregularitats

Portada de *Destino* amb el polèmic article que va suposar la presó de Nadal.

jurídiques i processals que aplicava la maquinària judicial del règim de Franco sobre els vençuts. Cal destacar que en el seu moment els "avisats" censurs oficials no captaren el matís i li varen donar el vistiplau. Tan sols la intervenció de Josep Pla, de l'alcalde de Barcelona Miguel Mateu i del ministre Carceller aconseguiren que Nadal recuperés la llibertat tres setmanes després. Va ser així com Santiago Nadal va convertir-se en el primer periodista empresonat del franquisme.

En aquell temps, els directors dels diaris eren nomenats pel Govern. A *La Vanguardia*, el diari de més tirada nacional, li havia estat imposat Luis de Galinsoga, de fidelitat franquista i germanofília especialment assegurades, quasi frenètiques. Per això existia entre ell i Santiago Nadal una incompatibilitat radical, amb freqüents i crispats enfrontaments. Va ser arran d'un d'aquests episodis que Galinsoga va donar l'ordre a Santiago Nadal de retirar la signatura del seu article diari sobre política internacional. Passat un temps, se li va permetre signar amb les inicials S. N. que Nadal va mantenir sempre per qüestió

d'honor, malgrat que va ser autoritzat més endavant a utilitzar la signatura completa. I el periodista Juan Ramon Masoliver el va acompanyar signant la seva secció literària amb una M.

Els articles de Nadal a *Destino* i a *La Vanguardia* alimentaven l'esperança dels aliadòfils. No hi havia equívocs o dubtes respecte a les idees que representaven en l'erm germanòfil de quasi tota la premsa espanyola. I això era molt clar per als observadors oficials pertinents dels governs de Gran Bretanya i de la França lliure. Per això, un cop acabada la Segona Guerra Mundial, l'ambaixador i el govern britànic així com el rei d'Anglaterra, respectivament, gestionaren i condecoraren Nadal

amb la Victory Cross i, posteriorment, el 1952, la casa reial britànica el va invitar personalment per assistir amb la seva dona als actes de la coronació d'Isabel II. Per la seva part, el govern francès, després de l'alliberament, el va honrar amb la Legió d'Honor.

Nadal va ser sempre fidel a unes fermes conviccions monàrquiques, cosa que el va portar a formar part del Consell Privat de Don Juan, pare de l'actual rei Joan Carles, en aquell temps resident a la portuguesa localitat d'Estoril. Aquest fervor monàrquic ja arrencava de 1931, amb la proclamació de la II República. Militant de Renovació Espanyola des de l'adolescència, Nadal va promoure la fundació de

la Peña Blanca que, mitjançant mètodes parlamentaris, volia aconseguir el restabliment de la Monarquia.

Després del fiasco de les eleccions de 1932, aquesta va ser l'única militància partidista coneguda i, des de llavors i fins al final de la seva vida, s'alineà amb els sectors constitucionalistes, monàrquics i liberals negant-se sempre a militar en cap altre partit.

Un cop mort Santiago, Carlos Nadal, en un dur escrit de rèplica al llibre *La Barcelona franquista i l'Europa totalitària (1939-1946)* de Francesc Vilanova Vila-Abadal, —en què l'autor, després de posar a Solidaridad Nacional, òrgan de la Falange, i a *La Vanguardia* i *Destino* en el mateix sac, situava Santiago en la línia del franquisme germanòfil— recordava les importants condecoracions que, finalitzada la guerra, els aliadòfils feren al seu germà. “En el cas d'en Santiago —va escriure— l'aliadofilia i l'oposició notòria i destacadament activa al règim de Franco eren dos aspectes d'una mateixa expressió del liberalisme democràtic i pluralista, que s'inspirava precisament en l'exemple de la monarquia britànica. Si es tracta de recuperar la memòria, convé fer-ho amb plena justícia i veracitat”. Ç

DIFERENTS ROLS

El llibre *Les tres vides de Destino* (Col·lecció “Vaixells de Paper”, 1990), escrit per Josep Maria Huertas i Carles Geli, parla del 'cas Nadal' i del seu tancament, explicitant detalls que situen a cada lloc les persones que, d'una manera o altra, s'hi van veure implicades.

CORREA, INDIGNAT

“La censura no se n'havia adonat i havia deixat passar l'article, ja que estava escrit hàbilment, amb la saviesa habitual de Nadal, però Correa es va indignar i va fer tancar a la presó de Montjuïc el periodista i li va fer rapar el cabell”.

LES GESTIONS DE PLA

El 7 d'octubre de 1972, Nadal recordava els fets des de les pàgines de *Destino*. “Un enrarit ambient de soledat es va produir entorn al meu “cas”. Cap entitat va adoptar cap mena de mesura, quasi tot el món es rentava les mans, si és que no em recriminaven l'article. (...) Fins que Josep Pla va tenir una idea; anar a veure “Don Miguel”, l'alcalde de Barcelona, que sense cap mena de dubte faria alguna cosa. En efecte, Pla va anar a visitar el senyor Mateu (...). Va ser una lluita verdaderament èpica que es va prolongar diversos dies. L'autoritat que havia disposat la detenció mantenia tenaçment l'acord”.

GALINSOGA CONTRA GODÓ

“Nadal —recorden Geli i Huertas— va sortir de la presó després de passar-hi tres setmanes, tot aprofitant el Divendres Sant, ja que era costum catòlic alliberar algun pres per a aquesta data. El director de *La Vanguardia*, Galinsoga, no es va preocupar gens del redactor detingut, però el propietari, el comte de Godó, va fer arribar a Nadal que no s'amoïnés ni pel lloc de treball ni pel sou, que va cobrar mentre va ser a la presó”.

Més informació a:

<http://www.bnc.cat/digital/destino/>
Arxiu complet de la revista *Destino* dins la Memòria Digital de Catalunya (Biblioteca de Catalunya)

Les tres vides de Destino,
Carles Geli i Josep Maria Huertas
(Col·lecció “Vaixells de Paper”, 1990)

Historia de Destino,
J. L. Vila Sanjuan (1985)

+ info

INDÍGENES AMB VEU PRÒPIA

El poble nasa de Colòmbia, exemple de com aprofitar les noves tecnologies

TEXT I FOTOS XAVIER SULÉ

La creació de mitjans de comunicació i la utilització de les noves tecnologies han servit als pobles indígenes per fer-se més visibles, reivindicar-ne els drets, denunciar els abusos i, al mateix temps, contrastar la imatge que donen d'ells els mitjans convencionals. En aquest sentit, l'experiència comunicativa del poble nasa a Colòmbia, enmig del conflicte armat, és tot un referent.

Des de temps ancestrals, els pobles indígenes han anat creant i exercint les seves pròpies formes de comunicació en què l'espiritualitat, l'espai familiar, l'espai comunitari i una particular cosmovisió arrelada a la natura prevalen i són prioritàries. Tot i així, algunes cultures han vist la necessitat d'incorporar, com a estratègia en els processos organitzatius, mitjans i eines tecnològiques que utilitzen com a canals d'informació. I ho han fet normalment per fer paleses les lluites, però també per denunciar la situació davant les agressions i amenaces que sovint pateixen com a seqüela de la presència de multinacionals extractives als seus territoris o dels efectes tràgics de conflictes armats interns.

L'ús d'Internet i de xarxes socials, la telefonia mòbil, el funcionament d'emissores de ràdio, de diaris o fins i tot televisions formen part de la nova realitat comunicativa de molts pobles indígenes. Adoptar les noves tecnologies els ha generat contradiccions i profundes reflexions polítiques i culturals de fons. Els temors a la desaparició de les seves identitats, el consumisme i la pèrdua d'autonomia sobre la producció dels missatges han estat sempre en el debat

ELS NASA TENEN VUIT EMISSORES DE RÀDIO, UN DIARI, UN WEB I DIFONEN ELS MISSATGES PER XARXES SOCIALS I YOUTUBE

sobre la conveniència o no d'utilitzar els nous recursos comunicatius.

A l'Amèrica Llatina, existeixen infinitat d'experiències comunicatives fetes per indígenes que tenen una trajectòria ja

consolidada de més de quinze anys. Una d'aquestes, considerada tot un referent, és la del poble nasa de la regió colombiana del Cauca, un dels epicentres del conflicte armat al sud del país. Els nasa són un dels pobles millors organitzats socialment i políticament del continent. El seu programa de comunicacions del Consejo Regional Indígena del Cauca-CRIC és un dels components més importants de l'estructura de l'organització. Compten amb un projecte de ràdio amb vuit emissores comunitàries,

ALGUNS POBLES INDÍGENES HAN INCORPORAT MITJANS I EINES TECNOLÒGIQUES COM A CANALS D'INFORMACIÓ DE LES LLUITES

un diari, una plana web, equips de vídeo i difonen missatges per xarxes socials i YouTube. Gràcies a això, informen, convoquen i mobilitzen la seva gent, a més d'enfortir la consciència i la participació. A més, cada setmana envien un butlletí electrònic a unes 30.000 persones, entre les que hi ha intel·lectuals, polítics, periodistes i organitzacions diverses.

Vicente Otero, periodista colombià de l'ètnia indígena nasa i coordinador del programa de comunicació del CRIC, explica que la idea és adquirir una veu pròpia: "Hem dissenyat una estratègia de comunicació per mostrar-nos com volem ser vistos, a diferència del que fan els mitjans de comunicació convencionals que ens mostren com ells volen que siguem vistos. Per a molts

d'aquests mitjans, l'indígena és sinònim d'arcaisme, de folklore, de peça de museu, de paternalisme... I, en els darrers temps, arran de l'agudització del conflicte armat a Colòmbia, en el discurs mediàtic els indígenes també som sinònim de terrorisme, de ser uns aliats de la guerrilla. Ens estigmatitzen. A més, els grans mitjans en cap moment estan evidenciant el mal que ens causen les multinacionals que arriben als nostres territoris, sovint de la mà de grups paramilitars". Els indígenes

lamenten igualment que sempre parlin per ells. "Tota la vida —continua Otero—, la veu dels indígenes ha estat reemplaçada per la veu d'antropòlegs,

periodistes, sacerdots o experts. Reconeixem la importància dels qui acompanyen els processos de desenvolupament dels nostres pobles, si bé ratifiquem el nostre interès que els mitjans assumeixin els pobles indígenes com a interlocutors i protagonistes en l'expressió del seu propi pensament".

MANIPULACIONS INFORMATIVES

Mesos enrere, els nasa van desmuntar unes trinxeres de l'exèrcit i en van expulsar els soldats que es trobaven acampats en un espai que ells consideren sagrat. Els fets van originar una gran tensió entre indígenes i militars, i va tenir una gran repercussió mediàtica. La imatge més repetida de tots aquells esdeveniments va ser la de les llàgrimes d'un soldat dient sentir-se humiliat. En un país on gairebé la meitat de la seva població considera els seus combatents com a herois, aquella imatge

Els nasa disposen de vuit emissores de ràdio comunitàries, un diari i una pàgina web, entre altres iniciatives comunicatives.

va provocar una gran indignació. Els nasa ho van considerar una gran manipulació informativa. “Tot el que es fa són notícies que s’han de vendre i en aquell cas es va generar tot un rebuig contra els indígenes. Nosaltres vam fer un vídeo curt mostrant altres coses que els mitjans no van mostrar com quan els militars disparaven contra la gent. Em fa ràbia perquè mentre el país s’indignava mirant el soldat plorant, ningú plorava pel jove indígena que va ser assassinat per l’exèrcit en els mateixos fets”, critica Dora Muñoz, comunicadora del Tejido de Comunicación de la Asociación de Cabildos del Norte del Cauca (ACIN), un altre procés comunicatiu dels nasa associat al CRIC i que compta fins i tot amb escola de comunicació pròpia.

I és que als nasa del Cauca, i també als seus comunicadors, els ha tocat viure el conflicte armat colombià en primera

persona, perquè el conflicte històricament sempre ha estat present en el seu territori. Informar sota el rigor de la guerra denunciant les permanents violacions de drets humans que fan els diferents actors

ENVIEN UN BUTLLETÍ ELECTRÒNIC SETMANAL A 30.000 PERSONES, ENTRE AQUESTES INTEL·LECTUALS, POLÍTICS I PERIODISTES

armats, ja sigui la guerrilla, els paramilitars o la mateixa força pública de l’Estat, els ha fet guanyar-se enemics i més perquè els indígenes han demostrat amb fets que no volen a cap d’ells dins del seu territori. Consideren greu que el Govern colombià els hagi acusat sovint de ser col·laboradors de la guerrilla, fet que ha comportat que alguns grups paramilitars els declarassin objectiu militar.

Dels quatre comunicadors indígenes assassinats a Colòmbia en els darrers anys, dos eren nasa. En aquest difícil context, han estat també uns quants els comunicadors que han hagut de marxar a altres regions o fora del país per amenaces. Otero ho ha viscut en carn pròpia. Va haver d’exiliar-se un temps a Barcelona en el marc d’un

programa de protecció a defensors dels drets humans. Abans havia estat detingut cinc mesos acusat de “terrorisme”. La Fiscalia va declarar-ne la innocència. Havia estat víctima d’un muntatge. “En aquest moment, totes les emissores que els nasa tenen al Cauca estan amenaçades de manera directa per grups paramilitars, per la guerrilla de les FARC i per la persecució de forces de l’Estat. Ens persegueixen perquè

L'ús d'Internet permet els nasa fer arribar el seu missatge a milers de persones influents del seu país. A la imatge, indígenes connectats a la Xarxa.

som la veu dels nostres pobles i perquè tenim un compromís amb la defensa de la vida en tots els sentits. La nostra responsabilitat social és la denúncia de tot allò que afecti la pervivència i la dignitat dels pobles indígenes” assegura Otero.

EFFECTES DE LES BOMBES

En l'emissora de ràdio que els nasa tenen al poble de Toribío, encara són ben visibles els danys materials que va provocar l'ona expansiva de l'explosió d'un carro bomba

L'ESTRATÈGIA COMUNICATIVA LLUITA CONTRA L'ESTIGMATITZACIÓ MEDIÀTICA DELS INDÍGENES

detonat per les FARC, ara fa un any, contra l'estació de policia. La cabina va quedar semidestruïda i el sostre va caure al terra. El director, Manuel Julicué, mai no obli-

darà aquell dia. “Era un dissabte, dia de mercat. Hi va haver dos civils i un policia morts, a més de 100 ferits i 500 cases afectades. Jo estava fent la programació i em van caure tots els vidres de la cabina a sobre. Només em vaig fer uns talls a la cara, però una companya sí que va resultar ferida més greu. De moment, no ho hem pogut arreglar per manca de diners, tot i que la idea és poder anar a un lloc molt més segur. Aquí som a escassament cinquanta metres de l'estació policial i les FARC fan gairebé un assetjament setmanal al poble”, assegura.

Per raons de seguretat, els comunicadors indígenes no estan habilitats per parlar amb fonts de la guerrilla ni de l'exèrcit. Només les autoritats indígenes tenen la facultat de fer-ho. “És perillós. Si jo estic parlant amb algú de la

guerrilla i em veu la força pública pot dir que sóc col·laborador de la insurgència. I si la guerrilla em veu parlant amb algú de l'exèrcit dirà el contrari. Hi ha molta gent que està pendent de qui està amb qui”, explica Julicué.

Amb tot, els nasa i molts altres pobles indígenes es preparen ja per a la celebració de la II Cimera continental de comunicació indígena, que tindrà lloc a Mèxic el proper mes d'octubre. La primera es va celebrar l'any 2010 al Cauca. En la declaració final d'aquella trobada, ja expressaven clarament que la comunicació indígena només tenia un sentit, el de posar-la al servei de la vida en el marc de la seva cultura i per donar a conèixer a tot el món les lluites pels territoris, per la dignitat i per la integritat. I tot amb un profund respecte al seu món espiritual, remarcava. Ç

EXPLORA NOUS AMBITTS PROFESSIO- NALS

Consulta els cursos de formació que ofereix el Centre de Formació i Desenvolupament del Col·legi de Periodistes a:

www.cfd.periodistes.org

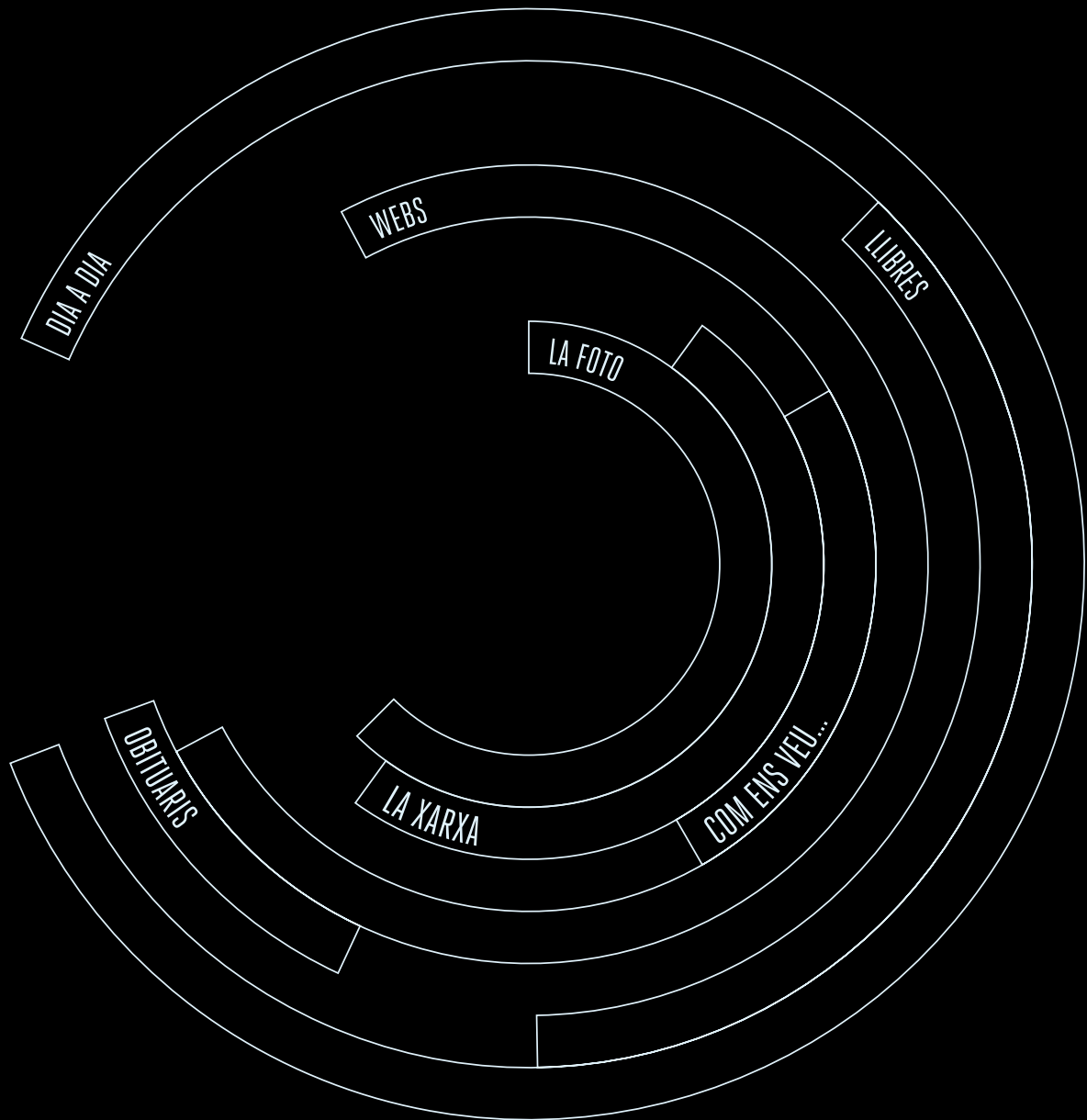

Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

SECCIONS

RECOMANACIONS I NOTÍCIES AL VOLTANT DEL PERIODISME

SUPERVIVENTS

<http://ow.ly/I3dpC>

La fotògrafa noruega Andrea Gjestvang va guanyar el Sony Award 2013 per un ampli treball, "One Day in History", publicat per diferents mitjans, sobre els supervivents de la matança de l'illa d'Utoya, on a l'estiu del 2011 l'ultradretà Anders Behring Breivik va assassinar seixanta-nou persones i en va ferir més de dues-centes.

Foto: Andrea Gjestvang

PULITZER DE FOTOGRAFIA

<http://manubrabo.com/>

El fotògraf espanyol Manu Brabo forma part de l'equip de l'agència Associated Press, que va guanyar el Pulitzer 2013, apartat Breaking News Photography, per les seves fotografies sobre la guerra de Síria. En aquest enllaç podeu mirar part del treball d'aquest periodista gràfic.

REVISTES A LA CARTA 2.0

<http://flipboard.com/>

Aquest agregador de continguts, que funciona tant amb iPad com amb iPhone i tauletes/mòbils Android, actualment permet que l'usuari es converteixi en editor i fabriqui la seva pròpia publicació a partir dels continguts dels partners editorials de Flipboard que es troben a la Xarxa. És ben senzill. Només cal navegar per Internet i seleccionar continguts mitjançant un botó del menú. El resultat es pot compartir via correu electrònic, Facebook, Twitter o Google+.

PERIODISME CIUTADÀ I MÒBIL

<https://witness.guardian.co.uk/>

El rotatiu britànic *The Guardian* endega Guardian Witness, una plataforma de periodisme ciutadà que vol augmentar la participació dels usuaris en la

creació i consum de continguts, principalment en mòbils i tauletes. La plataforma en qüestió inclou textos, fotos i vídeos.

ALGORITMES QUE ESCRIUEN ARTICLES

<http://schwanksta.com/>

<http://ow.ly/I3dGe>

Ken Schwencke és un periodista-programador que treballa al diari *Los Angeles Times* en algorismes que poden processar la informació en brut i crear, automàticament, continguts amb aparença normal. Un exemple: la notícia recent sobre un terratrèmol, publicada al web del diari vuit minuts després de rebre una notificació tècnica de l'US Geological Survey.

REPORTERS D'AMAGATOTIS

www.bbc.co.uk/news/world-asia-22161792

Un petit equip del programa *Panorama*, de la cadena BBC, es va introduir a Corea del Nord camuflat dins d'un grup d'estudiants de la London School of Economics (LSE) que visitaven aquest país asiàtic. La LSE ha criticat aquesta estratègia perquè implicava riscos per als estudiants. Aquí trobem un resum del reportatge.

SMARTPHONE POWER

www.nicklaham.com/blog/?p=630

Una foto, feta amb un iPhone, al jugador de beisbol Alex Rodriguez ha estat portada del *New York Times* edició paper. El periodista Nick Lackham va capturar la imatge amb el seu mòbil i després la va modificar amb la coneguda aplicació Instagram.

ANONYMOUS CREIX

<http://youranonnews.tumblr.com>

<https://twitter.com/YourAnonNews>

Your Anon News, font impulsada pel col·lectiu hacker Anonymous, que ara funciona a xarxes com Twitter i Tumblr, tindrà un lloc de periodisme ciutadà creat amb prop de 60.000 dòlars aportats per més d'un miler de persones.

L'ATEMPTAT DE BOSTON

<http://ow.ly/I3dMC>

<http://chartgirl.com/pdf/COVERAGE.pdf>

<http://chartgirl.com/pdf/ARREST.pdf>

Primer enllaç: vídeo de set minuts del diari *Boston Globe* sobre l'atemptat perpetrat pels dos germans Tsarnaev i les posteriors investigacions i actuacions de la policia. Segon i tercer: anàlisi de les informacions publicades pels principals mitjans nord-americans.

VEUS EN PERILL

<http://ow.ly/I3dTC>

El diari britànic *The Independent* llança la plataforma Voices in Danger, per parlar dels casos de periodistes de tot el món que són amenaçats o perseguits per fer la seva feina.

INVESTIGACIÓ AMB ADN DIGITAL

El periodisme de dades, que consisteix en la col·laboració de reporters, informàtics i grafistes, permet analitzar xifres i grans volums d'informació, extraure notícies i presentar els resultats de manera comprensible.

Web dels Data Journalism Awards, els guardons que premien els millors treballs d'aquesta especialitat.

En el darrers anys, el periodisme de dades ha conquis un notable protagonisme dins dels treballs periodístics d'investigació. El cas WikiLeaks i, més recentment, l'*Offshore Leaks*, impulsat per l'International Consortium of Investigative Journalist (ICIJ), avalen aquesta nova manera d'investigar amb ADN digital. Sobre l'*Offshore Leaks* cal recordar que durant quinze mesos hi han treballat prop de cent periodistes i especialistes que han tractat amb dos-cents seixanta gigabytes d'informació en brut per tal d'esbrinar com funcionen alguns paradisos fiscals i identificar qui els fa servir.

Basat en l'anàlisi de grans fonts i bases d'informació, no és un concepte nou, però dibuixa un escenari nou, essencialment digital. D'entrada, per abordar les enormes quantitats d'informació que cal processar són imprescindibles les eines informàtiques. I encara que els resultats es poden publicar de moltes maneres, els grafismes i sistemes interactius són idonis per oferir el resultat de manera comprensible a uns lectors que cada vegada utilitzen més els ginyes electrònics per accedir a la informació.

Es tracta de periodisme d'investigació que només es pot fer amb la col·laboració de professionals com reporters, informàtics, grafistes, etcètera que pot incloure, segons la complexitat, advocats o especialistes en determinades matèries. A Espanya encara té poca incidència. Alguns mitjans fan incursions

en el terreny i hi ha iniciatives puntuals com les primeres jornades sobre periodisme de dades que va tenir lloc a Barcelona a finals de maig o la Fundació Civio, responsable de treballs com "¿Dónde van tus impuestos?" o.

Marcos García Rey, vinculat a Civio i un del periodistes espanyols que ha participat en diverses recerques de l'ICIJ, assegura a CAPÇALERA que "a Espanya, i a molts llocs, hi ha una certa confusió amb aquest fenomen perquè, de vegades, es fan infografies i visualitzacions de dades sense convertir-los en notícia. Això no és periodisme de dades. Perquè ho sigui, cal analitzar, verificar i posar en context els nombres per tal que siguin notícia, informació abans desconeguda".

BASAT EN L'ANÀLISI DE GRANS FONTS I BASES D'INFORMACIÓ, DIBUIXA UN ESCENARI NOU I ESSENCIALMENT DIGITAL

da. Cal veure el periodisme de dades com una part del tot, del periodisme d'investigació".

El periodisme de dades, per un costat, és una eina per analitzar l'ingent quantitat d'informació que sobre alguns temes es pot recollir en l'entorn digital i que difícilment es podria tractar amb sistemes tradicionals. Per un altre, és una resposta crítica del

periodisme a l'opacitat i l'ús esbiaixat, i a vegades directament tendenciosos, que governs, corporacions i altres poders fan de les dades que subministren. I és obvi que té punts de contacte amb altres iniciatives socials com les lleis de transparència i similars. Un dels pioners en la matèria és el nord-americà Philip Meyer, que als anys setanta ja treballava en aquest camp. El diari britànic *The Guardian* ha fet bandera del periodisme de dades des que fa quatre anys va endegar un espai específic sobre el tema i gràcies a llibres com *Facts Are Sacred (The Power of Data)*.

The New York Times i *Der Spiegel* han treballat en aquest escenari i els grans mitjans mundials estan explorant aquest territori. La seva creixent importància explica llibres com el *Data Journalism Handbook*, una obra gratuïta i *open source*, sorgida d'una trobada internacional a Londres, l'any 2011, i de la qual s'estan fent les versions en diversos idiomes. O els Data Journalism Awards, creats per la Global Editors Network, que busquen els millors treballs en l'especialitat. La primera edició va ser l'any 2012 i enguany hi participen prop de tres-cents treballs.

Malgrat aquest esclat general, especialment en el món anglosaxó, a Espanya, segons Marcos García Rey, encara és a les beceroles. "És un tema pendent en el grans mitjans. La crisi no ajuda perquè la majoria de les redaccions estan sota mínims i els professionals necessiten formació per poder-hi treballar. En general, entre els reporters falta cultura estadística i matemàtica", afirma. I afegeix: "Es necessita una cultura i una pedagogia que ajudi a qüestionar i verificar les dades que aporten les notes de premsa de l'Institut Nacional d'Estadística, de qualsevol administració estatal, d'un estudi científic o d'una empresa de demoscòpia".

MÉS INFORMACIÓ A:

Dades de l'Offshore Leaks:

www.icij.org/blog/2013/04/highlights-offshore-leaks-so-far

Fundació Civio

<http://www.civio.es/>

Philip Meyer

<http://pmeyer.web.unc.edu/>

Bloc The Guardian

www.guardian.co.uk/news/datablog

Data Journalism Handbook

<http://datajournalismhandbook.org/>

Data Journalism Awards 2013

www.globaleditorsnetwork.org/dja/

¿PARA QUÉ SERVIMOS LOS PERIODISTAS? (HOY)

José María Izquierdo | Los libros de la catarata, 2013 | 126 pàgines

Quin futur espera als periodistes? Amb un estil autocrític, optimista i amb tocs d'ironia, Izquierdo reivindica l'absoluta necessitat d'uns professionals, la feina i vocació dels quals segueix sent imprescindible. Izquierdo ha dedicat tota la seva vida professional al periodisme. Ha estat redactor en cap de *Diario 16*, subdirector d'Informacions i corresponsal d'EFE a l'Havana. L'any 1983, es va incorporar a *El País* com a cap d'Edició, on va exercir també com a redactor en cap i subdirector, i l'any 1989 va ocupar la direcció dels Serveis Informatius de Canal+. L'any 1995, va tornar a *El País* com a director adjunt i, del 2005 fins al 2009, va ser director de CNN+ i dels informatius de Cuatro. Actualment, manté el bloc El Ojo Izquierdo a *Elpais.com* i la cadena Ser. Izquierdo deixa testimoni del coneixement professional i de la bona feina i intenta compartir amb el lector un manual de coneixement sobre la crisi que està afectant la societat i, sobretot, la professió. "El periodista ha de ser –segons l'autor– un professional que busca històries, sap trobar les dades i contextualitzar-les i, finalment, té la capacitat d'explicar-les de manera atractiva i eficient a la resta de la societat".

EL FINAL DE LA ERA BUSTOS. SABADELL MÁS ALLÁ DEL CASO MERCURIO

Antonio Santamaría i Jordi de Arriba | iSabadell, 2013 | 280 pàgines

El 27 de novembre, Sabadell s'unia, amb l'anomenada operació Mercuri, a aquesta pandèmia de corrupció política i empresarial. Només 48 hores després d'unes eleccions autonòmiques, 300 Mossos d'Esquadra en una cinquantena d'edificis i habitatges de Sabadell i el Vallès. Començava l'operació Mercuri, amb mitja dotzena de detinguts i una trentena d'imputats. Envoltat del seu govern, l'alcalde de la ciutat des del 1999, Manuel Bustos, va negar qualsevol implicació. Al cap d'uns dies, va rebre gairebé una desena d'imputacions de delictes contra l'administració pública, anunciava la dimissió el 14 de febrer, i es tancava així una era a la ciutat, liderada per l'estil peculiar d'un alcalde que ha polaritzat Sabadell. El llibre està organitzat a mode de dietari dels fets dels últims mesos. Es tracta d'una crònica, dibuixada a través de diversos gèneres periodístics. Antonio Santamaría és escriptor i periodista i col·labora en diferents mitjans locals i nacionals. Ha escrit llibres i assaigs sobre política. Jordi de Arriba, periodista sabadellenc, va guanyar el Premi Ramon Barnils de periodisme d'investigació (2005) i és director d'iSabadell des de la creació, el 2012.

JOSEP M. HUERTAS CLAVERIA I ELS BARRIS DE BARCELONA. ANTOLOGIA (1964-1975)

Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB) | Editorial Mediterrània, 2013 | 448 pàgines

Amb més d'un centenar de llibres i al voltant de sis mil articles publicats, Josep M. Huertas va practicar un periodisme molt vinculat als moviments socials i als barris de Barcelona. Aquest és el motiu que va animar la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona a impulsar la iniciativa de publicar un llibre, juntament amb la revista *Carrer*, amb què el periodista va col·laborar activament. Es tracta d'una antologia dedicada a la seva primera època, que permet descobrir com es va configurar l'imaginari de la Barcelona dels barris, reivindicant un model de periodisme apassionat, rigorós, honest i compromès. La selecció de reportatges es complementa amb articles d'amics i companys de professió que analitzen la figura de Huertas. Tot plegat, il·lustrat amb fotografies del mateix Huertas, Pepe Encinas i Kim Manresa. El llibre recull articles d'*El Correo Catalán* i *Tele/eXprés* i de les revistes *Signo*, *Destino*, *Tele/estel*, *Quatre Cantons* i *Presència*.

A MICRÒFON TANCAT

Una visió personal de la ràdio en català

Lluís Urpí

Raval Edicions SLU, Pòrtic, 2012

249 pàgines

Lluís Urpí ens explica des de dintre, amb sentit crític i amenitat expositiva, la seva visió del periodisme radiofònic i les anècdotes més reveladores amb personatges populars com Mikimoto, Andreu Buenafuente o Joaquim M. Puyal, entre altres. La seva dona va convèncer Urpí per escriure el llibre, en què comparteix amb el lector l'opinió fonamentada sobre l'evolució de Catalunya Ràdio, sobre el salt d'alguns professionals –com Jordi Basté i Toni Clapés– d'aquesta emissora a RAC1, i una visió sàvia, humil i crítica del passat, present i futur de la ràdio pública i comercial de Catalunya. El periodista Joaquim Maria Puyal signa el pròleg d'aquesta obra. Urpí, llicenciat a la UAB, porta vinculat a Catalunya Ràdio un quart de segle, havent estat d'entrada redactor de la delegació de Lleida, posteriorment, quatre anys redactor al departament d'Esports i la resta d'aquest període membre del departament d'Informatius, dins el qual fa editor des del desembre de l'any 2004.

EL ÚLTIMO QUE APAGUE LA LUZ

Sobre la extinció del periodisme

Lluís Basset

Taurus, 2013

215 pàgines

El diari imprès desapareixerà i ho farà, segons l'autor d'aquest llibre, abans del que ens pensàvem. Lluís Basset, periodista i director adjunt d'*El País*, exposa la teoria que la desaparició d'aquest mitjà acabarà comportant la pèrdua o transformació de moltes altres coses. Basset no ha escrit un llibre dirigit només a periodistes, ni tampoc es tracta d'un assaig sobre la crisi que està patint el gremi. Amb el punt de vista que atorguen quaranta anys d'experiència, afirma que la desaparició del diari imprès deixarà un buit no només en la vida quotidiana, sinó també en el funcionament de les societats. Ha arribat l'hora –planteja en l'obra– d'imaginar els nous temps, de pensar com serà la

realitat i la història sense diaris, com s'organitzaran la llibertat i la democràcia sense que aquest plec de paper arribi cada matí a les mans de centenars de milers de persones.

L'ESTAT ECOLÒGIC

Una proposta per a l'estat català del segle XXI

Santiago Vilanova

Editorial Base, 2013

268 pàgines

Santiago Vilanova publicava l'any 1981 *L'econacionalisme. Una alternativa catalana dins una Europa ecològica* amb el valuós pròleg de Joan Oliver "Catalans: Alcem, el crit!". Més de trenta anys després, actualitza aquella reflexió crítica sobre la transició democràtica i explicar com es

va gestar l'assaig i projectar-lo al servei d'un possible futur estat propi, introduint-hi els valors ètics de la sobirania ecològica i del dret biòtic. Vilanova és periodista, consultor ambiental i un dels pioners de l'ecologia política a Catalunya i a Europa. Premi Ciutat de Barcelona de Periodisme 1983, va dirigir el *Diari de Barcelona* (1983-1984) i és president d'Una Sola Terra, l'associació que ha organitzat simposis internacionals sobre els problemes globals del medi ambient. Va guanyar el Premi Xarxa d'assaig de les Lletres Catalanes amb *El combat ecologista a Catalunya* (1979) i per *L'onada ecològica* (1990), i el xxv Premi de Narrativa Sebastià Juan Arbó 2012 amb *L'ull blau de Sibèria*, la seva tercera novel·la.

ESPRIU, TRANSPARENT. BIOGRAFIA

Agustí Pons

Raval Edicions SLU, Proa, 2013

763 pàgines

Amb una àmplia trajectòria com a escriptor, el també periodista Agustí Pons ha dedicat una part de la seva bibliografia a retratar escriptors, periodistes o politòlegs. En aquesta biografia, s'atreveix amb Salvador Espriu, situant-lo al costat de les més altes figures catalanes de tots els temps. Pons posa a l'abast del lector algunes claus per comprendre una obra

literària complexa i ambiciosa, que ha enlluernat crítics com Harold Bloom i en la qual trobem una gran presència cabalística, ressons de la Bíblia, dels clàssics grecollatins i d'alguns dels més importants escriptors contemporanis. L'autor aporta informació sobre les relacions fluctuants d'Espriu amb els més destacats escriptors de la seva època, sense obviar les polèmiques que van acompanyar un singular itinerari intel·lectual. Pons ha publicat, entre altres, *Converses amb Frederica Montseny* (1977); *Deu daus* (1991, Premi Joan Fuster i Premi Nacional d'Assaig); *Pere Calders, veritat oculta* (1998) o *Néstor Luján. El periodisme liberal* (2004, Premi Crítica Serra d'Or).

PERIODISMO NARRATIVO

Cómo contar la realidad con las armas de la literatura

Roberto Herrscher

Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2012

335 pàgines

En aquest llibre, Roberto Herrscher busca compartir amb els lectors l'entusiasme pel periodisme narratiu, una disciplina que va guanyant adeptes i que l'autor considera "més útil i necessària que mai, tant per la supervivència dels mitjans escrits com per a la comprensió profunda de les realitats, sensibilitats i històries cada cop més complexes". L'obra és un manual sobre com escriure de fets reals utilitzant estructures i estratègies narratives pròpies de la literatura. Però és alhora un assaig sobre alguns dels principals autors del gènere. Herrscher extrau múltiples exemples i consells pràctics de l'obra d'una vintena de cronistes o periodistes narratius nord-americans (Truman Capote, Joseph Mitchell, John Hersey), europeus (Oriana Fallaci, Josep Pla, Ryszard Kapuscinski) i llatinoamericans (Gabriel García Márquez, Tomás Eloy Martínez, Rodolfo Walsh). Roberto Herrscher és periodista i director del màster en Periodisme BCN-NY de la Universitat de Barcelona. És autor del relat de no-ficció *Los Viajes del "Penélope"* (2007), traduït a l'anglès com *The Voyages of the "Penelope"*, i escriu regularment sobre periodisme a diversos mitjans de tot el món així com a *La Vanguardia*. És mestre de la Fundació per al Nou Periodisme Iberoamericà (FNPI) a Colòmbia i professor convidat a l'Institut Internacional per al Desenvolupament del Periodisme (IIP) a Alemanya.

LA MARINADA SEMPRE ARRIBA

Vivències de postguerra en un racó de la vall del Corb

Lluís Foix

Columna, 2013

254 pàgines

La marinada sempre arriba és un recorregut pels records de la infantesa i l'adolescència de Lluís Foix, situats al poble on va néixer i créixer, Rocafort de Vallbona, a l'Urgell. Un període que va coincidir amb la postguerra, un temps de silenci que són el fill conductor de tot el llibre en

què "ningú no parlava però tothom sabia. "L'arrelament a la terra, a la família, als primers mestres, als amics primigenis, als cops que dona la vida des de ben jove, no s'oblida mai. Són trets definitius en el caràcter i la trajectòria de tothom", destaca a la contraportada. Foix ha estat director de *La Vanguardia*, director adjunt i subdirector en diverses etapes des del 1982 fins al 2001, i durant set anys va ser director de la versió digital del diari. Corresponsal a Londres i a Washington, ha cobert guerres, cimeres, eleccions i conflictes enviant cròniques des de 84 països.

LA GIRONA PECADORA

Gerard Bagué

Llibres del Segle, 2013

174 pàgines

El primer llibre que tracta sobre la prostitució que es practicava a la Girona Vella, abans que el fenomen es traslladés a l'extraradi i a les carreteres. Gerard Bagué ha escrit una crònica que s'endinsa en la memòria històrica inexplorada de la ciutat i repassa la visió donada

del tema per altres escriptors i periodistes. Recull fragments de textos periodístics -principalment de *Los Sitios*, el *Diari de Girona*, la revista *Presència* i *El Punt*- i referències a obres literàries ambientades al barri. Bagué és periodista, realitzador de documentals i escriptor. Ha treballat al *Diari de Girona*, al *Nou Diari* i a *El País* i és autor de diversos llibres i de més de 250 narracions publicades a Contes de Carrer, secció de l'edició gironina de *La Vanguardia*.

— • LA FOTO • —

LA MARY POPPINS DE LA FOTOGRAFIA

La fotografia té grans secrets, i Vivian Maier, nés un d'ells, una nord-americana que durant quaranta anys va cuidar nens mentre vivia, en soledat, la passió per la fotografia. Gràcies a un arxiu adquirit en una subhasta a Chicago, ara es coneix a Maier, una gran sorpresa per als experts. El seu llegat consta de 100.000 negatius (no tenia diners per revelar les imatges) i mostra una mirada moderna i original. Víctima d'una personalitat esquiva, Maier tan sols es portava bé amb els nens que cuidava. Ara els adults podran conèixer el treball d'aquesta dona que va morir en la pobresa el 2009. Una mostra itinerant que s'exposa a Valladolid (després anirà a Tours i Gotemburg) permet acostar-nos a la seva obra.

Vivian
Maier

JOSÉ FÉLIX PONS

L'històric periodista esportiu, José Félix Pons, va morir la matinada del 19 de març a l'edat de vuitanta anys. Va ser el narrador en català del primer partit de futbol televisat, un Leipzig-Barça de la recopa d'Europa que va acabar amb victòria blaugrana. Nascut a l'Hospitalet de Llobregat, el 27 de juny de 1932, va desenvolupar gairebé tota la seva carrera a RTVE, primer a RNE i després a Televisió Espanyola. Posseïdor d'una gran cultura esportiva i expert narrador davant d'un micròfon, va ser mestre de periodistes i es va fer popular com a presentador del mític *Polideportivo* entre 1974 i 1980, programa esportiu de referència en aquella època. També va ser pioner de les retransmissions dels partits de bàsquet.

José Félix Pons en una imatge d'arxiu. Foto: ABC

TOMÁS HERNÁNDEZ

L'11 d'abril, va morir a noranta-quatre anys el periodista Tomás Hernández Cabezas, veterà supervivent de la Guerra Civil espanyola en què li va tocar treballar al departament de l'Estat Major de Franco a Salamanca. Mai va amagar el seu treball per al dictador, fet que no va ser obstacle perquè rebés l'afecte de molts dels companys de professió de totes les tendències. El 1995, un centenar d'amics periodistes del *Diari de Barcelona* va respondre a la seva convocatòria per participar en un dinar "nostàlgic" de l'antic *Brusi*, on va treballar. Durant una època es va dedicar a redactar necrològiques per a aquelles famílies que publicaven esqueles als diaris. D'aquells temps, n'explicava moltes anècdotes.

MIGUEL MARTÍN MONFORTE

Nascut a Castellote (Terol), Miguel Martín va morir el 2 de febrer de 2013 a l'edat de vuitanta-vuit anys. Va treballar en el periodisme com a auxiliar de redacció de 1945 a 1951 i de redactor a *La Prensa* de 1951 a 1960. Va ser secretari de l'Associació de la Premsa de Barcelona de 1964 a 1969. Redactor en cap de *La Vanguardia* entre 1962 i 1980, director de les publicacions per a adolescents *Téle Color Tío Vivo* i *TDT* de 1967 a 1968. Més endavant, fins a 1971, va exercir en altres publicacions com *Coral*, *Celia*, *Capricho* i *Can Can*. El seu darrer treball de col·laborador tingué lloc a *Vestimoda*. Va jubilar-se el 1986.

RICARD FONT SUGRAÑES

El passat 7 d'abril va morir a Barcelona el periodista Ricard Font als vuitanta-tres anys d'edat. Aquest veterà professional de la informació va treballar la major part de la seva carrera a l'Agència EFE, on va exercir de redactor de les seccions de Laboral i de Religió entre els anys 1977 i 1992. Després d'aquesta llarga etapa, va continuar de col·laborador de l'agència de notícies entre els anys 1992 i 1995. Finalment es va jubilar el 1998.

SANTI MASSAGUER

El periodista Santi Massaguer va morir el 26 d'abril a seixanta-dos anys d'edat a causa d'una llarga malaltia. Va estar molt vinculat a la vida cultural de Palafrugell on havia nascut el 1950. Massaguer va exercir de corresponal de premsa durant els anys seixanta i setanta per a diferents diaris de Barcelona i Girona. També va exercir de Defensor del Lector d'*El Punt* entre 2001 i 2005. Havia estat columnista d'*El Punt-Avui* fins poques setmanes abans de la seva mort. Va publicar el llibre *Vint anys de democràcia a can Bechen* que repassava els vint anys d'ajuntaments democràtics al seu poble. Era membre de la societat Edicions Baix Empordà, que edita llibres d'àmbit comarcal des de 1990. Va publicar treballs periodístics en moltes altres publicacions, com *Revista de Girona*, *Presència* i *Revista de Palafrugell*, mitjà on va exercir de director en els últims anys.

Santi Massaguer, periodista molt vinculat a Palafrugell. Foto: Lluís Serrat

SANTIAGO CODINA PAÑELL

Santiago Codina va néixer a Barcelona el 1922 i va morir a la seva ciutat el 6 de maig de 2013. Llicenciat en Dret i periodista, va ser redactor de *Lean*, de 1964 a 1969, més tard de *Distinción* (1958-63) i col·laborador de l'*Actualidad Española*, el 1953, de *Téle/Exprés* i del diari *Pueblo*, de 1966 a 1968. També va treballar com a redactor del diari esportiu *Dicen*. També va formar part de la Junta de l'Associació de la Premsa de Barcelona.

Crea el teu
propi espai
al catàleg del
Centre de
Documentació
i les biblioteques
del Col·legi!

ENCARA NO L'HAS FET SERVIR?

Ja pots consultar el catàleg en línia dels fons documentals de les biblioteques de Girona i Lleida i del Centre de Documentació del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

- Trobaràs 7.000 referències especialitzades en comunicació de massa i exercici de la professió periodística.
- Podràs crear la teva pròpia biblioteca, els teus llistats, comentar i etiquetar els documents...

FEBRER

1 de febrer

NOU REPRESENTANT D'ABC A CATALUNYA. Joan Carles Valero i Herimosilla és nomenat nou responsable de Relacions externes a la delegació d'ABC a Catalunya. Doctorat en Comunicació i llicenciat en Ciències de la Informació per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), és professor de Periodisme a la Universitat Abat Oliba. Ha format part de la plantilla d'ABC a Catalunya des de la creació de l'edició fa vint-i-cinc anys i ha actuat com a subdelegat i cap de les seccions de Barcelona i d'Economia. Anteriorment, havia estat redactor d'*El Periódico de Catalunya*, *El Noticiero Universal*, corresponsal de l'Agència EFE i *Hoja del Lunes*. El 1979, va ser fundador i primer director de Ràdio L'Hospitalet.

6 de febrer

ÚS IL·LEGÍTIM DE LA CÀMERA OCULTA. El Tribunal Constitucional sentència il·legítim l'ús de la càmera oculta per part dels periodistes, tot i que l'objecte de la investigació sigui de rellevància pública. Canal Mundo Producciones Audiovisuales i Canal 9 s'havien acollit al dret d'empara davant el Tribunal en haver emès per la televisió pública valenciana un reportatge amb intervenció de la càmera oculta.

7 de febrer

INFORME ANUAL DE REPORTERS SENSE FRONTERES. Reporters sense Fronteres (RSF) presenta l'informe anual en què ofereix un panorama força desolador per a la llibertat de premsa al món. El 2012, ha estat un any "funest" per a la premsa, segons Malen Aznárez, presidenta de la secció espanyola de RSF. Les xifres ho demostren: 90 periodistes i 48 internautes assassinats, prop de 300 professionals entre reixes, i molts periodistes exiliats, amenaçats o censurats. Somàlia, Turquia, Síria o Xina són alguns dels països que més vulnereu els drets dels periodistes.

8 de febrer

POLÈMIC VÍDEO DE TV3. L'emissió d'un vídeo a *Esport Club* del canal Esport 3 provoca malestar al Reial Madrid ja que es comparava els jugadors d'aquest equip amb "hienes". El director i presentador del programa, Xavier Valls, es disculpa i admet que algunes imatges són "desafortunades". El Madrid anuncia que demandarà la televisió catalana.

12 de febrer

CESSIÓ DE L'ARXIU SONOR DEL CCCB. El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) i Catalunya Ràdio signen un acord pel qual el CCCB cedeix el seu fons històric a l'Arxiu Sonor de Catalunya Ràdio. El pacte el signen Fèlix Riera, director de Catalunya Ràdio, i Marçal Sintès, director del CCCB. L'emissora va decidir posar a disposició de l'audiència una selecció de material (música, biografies o fets històrics) a través del web www.catradio.cat amb motiu del trentè aniversari. L'emissora vol incrementar contactes amb entitats per a la possible aportació al fons sonor. Aquest arxiu es podrà consultar sense cap cost.

13 de febrer

SURT GRAZIA. Surt al carrer el primer número de *Grazia España*, revista femenina del Grup Planeta. El 21 de setembre, Mondadori i l'editorial de revistes del Grup Planeta, Prisma Publicaciones, van acordar el llançament de la nova publicació, que és una versió de la italiana. La revista, de caràcter setmanal, es ven al preu d'un euro. La periodista Charo Izquierdo n'és la directora.

14 de febrer

EXPOSICIÓ "COM ENS VEUEN". S'inaugura a la seu del Col·legi de Periodistes de Barcelona l'exposició "Com ens veuen", una recopilació de cinquanta-vuit dibuixos que aborden la professió periodística des de diferents vessants i que s'han publicat a CAPÇALERA des de l'any 2000. Intervenen en l'acte, la presidenta de la Comissió de Cultura, Anna Comas, l'il·lustrador Jaume Capdevila, Manel Lucas, periodista, guionista i imitador de *Polònia*, i Jordi Rovira, director de CAPÇALERA i comissari de la mostra. Els dibuixos publicats al llarg de dotze anys permeten descobrir des d'una altra òptica l'evolució de la professió.

Foto: Ignasi Renom

Un moment de la inauguració de la mostra

15 de febrer

LA PREMSA A LES AULES. El Col·legi de Periodistes de Catalunya comença una nova edició –la quarta– de les xerrades del programa "Premsa als instituts". L'objectiu d'aquestes xerrades no és únicament que els estudiants de secundària es decantin per la carrera de periodista sinó també formar futurs lectors de premsa. El degà del Col·legi, Josep Maria Martí, remarca que es vol "promoure i impulsar entre els més joves el consum i l'atenció envers els mitjans de comunicació".

PAUL HANSEN, PREMI WORLD PRESS PHOTO. El fotògraf suec Paul Hansen obté el premi World Press Photo 2012 per la imatge d'una família de Gaza que enterrava a dos germans de dos i tres anys morts durant un atac aeri que va destruir casa seva. Enguany, s'han presentat a aquest prestigiós certamen de fotoperiodisme un total de 103.000 fotografies, de 5.666 fotògrafs de 124 països. Hansen treballa pel diari suec *Dagens Nyheter*.

Foto: Paul Hansen

La fotografia que ha obtingut el guardó

16 de febrer

VISITA COL·LEGIAL A L'EXPOSICIÓ "MÒMIES". Un grup de col·legiats visiten l'exposició "Mòmies. El secret de la vida eterna" al CaixaForum de Lleida. Durant la visita guiada, els assistents coneixen els complexos rituals relacionats amb la mort i l'altra vida a l'Antic Egipte.

Foto: Mar Vilaró

Els assistents de la visita a l'exposició

18 de febrer

MULTA A EMISSORES PIRATES. La direcció general de Mitjans de Comunicació de la Generalitat ha multat en ferm deu emissores pirates de ràdio i televisió, presumptament detectades al llarg de dos anys, durant els quals podrien haver estat emetent sense llicència, segons informa el diari *ARA*. Entre les emissores multades, hi ha ràdios musicals com *Amb 2 FM*, que té llicència per emetre a Terrassa, però que hauria ocupat una de les freqüències que va deixar lliure iCat a l'octubre. La 95.2FM i Loca Fun Ràdio també han estat sancionades. L'emissora catòlica Ràdio Maria, creada a Polònia, negocia la compra de tres freqüències a la cadena SER per "sortir de la il·legalitat".

ROSA BADIA, PREMI CIUTAT DE BARCELONA. La periodista Rosa Badia, directora del programa *Tot és comèdia*, de la SER-Catalunya, rep el premi Ciutat de Barcelona 2012 de mitjans de comunicació. En els pròxims dies, Badia rebrà també el premi Salvador Escamilla, que reconeix el millor programa de la radiodifusió catalana.

20 de febrer

BONES PRÀCTIQUES SOBRE SALUT A LLEIDA. El president de la Demarcació de Lleida del Col·legi de Periodistes, Josep Lluís Cadena, i la presidenta del Col·legi Oficial de Metges de Lleida, Rosa Pérez, presenten a la Universitat de Lleida el decàleg *La Salut als mitjans de comunicació. Manual de Bones Pràctiques*, elaborat per ambdós col·legis professionals i que vol promoure el treball conjunt dels dos col·lectius per difondre les notícies relacionades amb la salut.

Un moment de la presentació del decàleg

Foto: Demarcació de Lleida

21 de febrer

LIURAMENT DELS PREMIS ZAPPING. Televisió de Catalunya i TVE encapçalen la llista de guardons de la divuitena edició dels premis Zapping, que atorga Telespectadors Associats de Catalunya (TAC). Els

principals premis recauen en *8 Al dia* (8TV), *Polònia* (TV3) i *Isabel* (TVE1). El premi especial TAC és per a BTB per la cobertura de l'incendi del Parc del Foix i *Sense fiació* (TV3) obté el premi del Grup d'Anàlisi de Programes. També s'ha premiat Concha Velasco com a millor actriu per *Gran Hotel* d'Antena 3 i millor actor Marc Cartes pel programa *Kubala, Moreno i Manchón* (TV3).

23 de febrer

PREMIS DE L'APEI. L'Associació Professional Espanyola d'Informadors de Premsa, Ràdio, Televisió i Internet (APEI-PRTVI) lliura els seus premis en un acte que té lloc a Caldes de Malavella. Alberto Pozas, director de la revista *Interviú*, obté el Micròfon dels Informadors en la categoria de premsa. En la mateixa categoria, també són guardonats Bieito Rubido director d'*ABC* i Eduardo Martín de Pozuelo, periodista d'investigació de *La Vanguardia*. En ràdio, són premiats Carlos Rodríguez Braun per la seva col·laboració *Herrera en la Onda* d'Onda Cero; Juan Pablo Colmenarejo, director de *La Linterna* de la COPE, i el metge Jesús Sánchez Martos, col·laborador d'*El diàmenospensado* a RNE. En la categoria d'Internet, ha estat reconeguda el web corporatiu d'El Corte Inglés.

Eduardo Martín de Pozuelo amb Antonio Rubio

Foto: Arxiu

24 de febrer

MOR EL FOTÒGRAF OLIVIER VOISIN. El Ministeri d'Exteriors francès confirma la mort del fotògraf Olivier Voisin, ferit per l'explosió d'un obús a Síria. Voisin, de trenta-vuit anys, col·laborava en nombrosos mitjans francesos i internacionals, com ara *Le Monde*, *Libération*, *The Guardian* o *Elle*. El reporter era un apassionat de la seva feina i en arribar a Síria s'havia definit com a "enganxat a aquesta càmera que desperta grans sensacions, sobretot la de voler viure". Reporters sense Fronteres (RSF) anuncia que amb el decés de Voisin ja en són vint-i-tres, els periodistes morts a Síria, des de març de 2011, data de l'inici del conflicte.

25 de febrer

CONFERÈNCIA DE CARLES PELLICER, ALCALDE DE REUS. La demarcació de Tarragona organitza a la Sala d'actes del Centre de Lectures la conferència "Reus, una ciutat que suma, una ciutat amb futur" de l'alcalde de la ciutat, Carles Pellicer, en el marc de les conferències locals que organitza aquesta demarcació col·legial. Durant la seva xerrada Pellicer reflexiona sobre el present i el futur de la ciutat. També assegura que té en compte la possibilitat de tancar l'exercici de 2013 amb una reducció de la despesa corrent de 31,5 milions d'euros respecte a l'inici del mandat. Les principals prioritats del seu govern municipal, assegura, són l'atenció a les persones i una borsa d'habitatge assequible.

ASCENS DE LA CÒNJUGE DE SOMOANO A RNE. El president de RTVE, Leopoldo González Echenique justifica, durant una resposta parlamentària, el perquè del recent ascens de l'esposa de Julio Somoano, actual director d'Informatius de TVE, com a coordinadora en un departament tècnic de l'emissora pública. Echenique assegura que a la Corporació els nomenaments sempre segueixen una sèrie de criteris de professionalitat. La treballadora en qüestió ostenta la categoria de tècnic superior de so i forma part de la plantilla de Radio Nacional d'Espanya des de l'any 2002.

27 de febrer

EL PERIODISME EN TEMPS DE CANVI. Una taula rodona amb el títol "El periodisme en temps de canvi" obre la Setmana dels Premis Carles Rahola, en què se celebraran una sèrie d'actes organitzats per la Diputació de Girona i la demarcació gironina del Col·legi de Periodistes. Participen a la taula rodona els periodistes i escriptors Martí Anglada i Rafel Nadal, i està moderada per Jordi Grau, director adjunt d'*El Punt-Avui*. Els premis, que arriben a la quarta edició, es lliuraran l'11 de març.

Grau, Anglada i Nadal durant l'acte

Foto: Pere Durán

MARÇ

4 de març

JOANA BONET, DIRECTORA DE PRISA REVISTES. La periodista Joana Bonet ha estat nomenada directora gerent de Prisa Revistes. Periodista i llicenciada en Filologia per la Universitat de Barcelona, Bonet ha exercit el periodisme en els principals mitjans de premsa, ràdio i televisió. Ha dirigit les revistes *Woman* i *Marie-Claire*. Entre els projectes de Bonet, hi figuren els de renovar continguts, potenciar la creativitat i estendre les marques de les esmentades revistes.

5 de març

ANA PASTOR, PREMI BLANQUERNA. La periodista Ana Pastor recull el premi que cada any atorga la Facultat de Comunicació Blanquerna al millor comunicador. El jurat ha valorat “el seu caràcter crític i sempre independent de les forces governamentals”. Els votants han tingut en compte l’entrevista que la periodista va fer al president iranià Mahmud Ahmadinejad quan treballava a TVE. Pastor va demanar a professors i alumnes que no es rendeixin a pressions superiors. Acusada alguna vegada de “parcialitat”, declara que la seva “ideologia és el seu fill”. Pastor dedica el premi a Fran Llorente, que va confiar en ella per presentar el programa *Los desayunos de TVE*. Va ser apartada del programa l’agost de 2012.

Foto: Carla Palazzi

Pastor en el moment de recollir el guardó

PERIODISME A LA SETMANA DELS RAHOLA. Un acte a la Casa de Cultura de Girona serveix per debatre sobre el periodisme en les noves generacions. Hi participen periodistes veterans i joves professionals com Ramon Rovira, Lluís Falgàs i Jordi Bosch, entre altres. Modera l’acte el degà del Col·legi de periodistes de Catalunya, Josep Maria Martí. Aquesta trobada forma part de les activitats prèvies al pròxim lliurament dels premis de comunicació local Carles Rahola.

7 de març

BLANQUERNA GUARDONA JOHN CARLIN. La Comunitat universitària de la Facultat de Comunicació Blanquerna atorga el premi Extraordinari del 2012 al periodista i escriptor John Carlin. Ha estat distingit per fer un “periodisme esportiu, analític i objectiu, allunyat de sentimentalisme”.

FONTCUBERTA, PREMI HASSELBLAD. El fotògraf Joan Fontcuberta guanya el Premi Internacional de Fotografia Hasselblad dotat amb un milió de corones sueques (uns 110.000 euros). El guardó està considerat un dels més importants del món en el seu àmbit. S’ha distingit Fontcuberta per ser un dels principals investigadors de mitjà fotogràfic durant més de trenta anys de treball.

ALTERNATIVES ECONÓMICAS, NOVA PUBLICACIÓ. La nova revista mensual *Alternatives Econòmiques* es presenta en un acte a les Cotxeres de Sants de Barcelona. L’equip editorial de la publicació està dirigit per Andreu Missé i surt amb l’objectiu d’explicar les coses de l’economia de manera que “la gent les entengui”. Missé ha estat cap d’Economia, subdirector i delegat a Brussel·les d’*El País*. L’acompanyen en la direcció Pere Rusiñol, exredactor en cap d’*El País* i que va ser adjunt a la direcció de *Público*, Ariadna Trillas, exdirectora adjunta de l’*ARA*, i Mariana Vilnitzky, periodista especialitzada en economia social i exredactora del Grup La Nación de Buenos Aires. La nova publicació està estructurada en una cooperativa, inspirada en la publicació francesa *Alternatives Économiques*, que té trenta-tres anys d’història.

8 de març

MOSTRA FOTOGRÀFICA D’ALEX SALCEDO I MARTÍ ALBESA. La Casa de Cultura de Girona acull l’exposició “Testimoni fotogràfic. Un reportatge del present gironí” amb obres d’Alex Salcedo i Martí Albesa. La mostra està emmarcada en la Setmana dels Rahola, organitzada per l’Escola de Realització Audiovisual i Multimèdia (ERAM) i compta amb el suport tant de la Diputació de Girona com de la Demarcació de Girona del Col·legi de Periodistes. L’exposició recull l’essencial de dos projectes del màster de Fotografia de l’ERAM i la Fundació uDg. S’hi exposen deu fotografies de cadascun dels fotògrafs, testimonis visuals de les actuals comarques gironines.

11 de març

ENTREGA DELS PREMIS CARLES RAHOLA. Es lliuren els Premis de Comunicació Local Carles Rahola a l’Auditori de la Devesa de Girona. El programa sobre els incendis de l’Empordà de Ràdio Girona-Cadena SER rep el premi Miquel Diumé. El millor treball divulgatiu de televisió recau en el documental “Ivive Okundaye, una dona de carretera”, de Mark Faro i Anna Teixidor. L’entrevista “Cara a cara amb l’assassí en sèrie de Tura Soler”, publicada a *El Punt-Avui* s’imposa com a millor treball en premsa. La millor iniciativa de comunicació institucional ha estat per a la revista *Engega* i per l’aplicació *Girona In, la ciutat a la butxaca* de l’Ajuntament de Girona. El bloc “Els Bastards” s’imposa com la millor informació digital. El millor projecte sobre comunicació és per a Marc Faro, Miquel Àngel Navajas i Anna Teixidor pel treball *Tom Sharpe, un escriptor a la Costa Brava*. El guardó a la millor fotografia és per a Joan Castro.

Retrat de família dels guardonats

Foto: Pere Durán

12 de març

PREMIS MILA D’IGUALTAT. Té lloc l’acte d’entrega de la sisena edició dels Premis Mila per la Igualtat convocats per la Demarcació de Lleida del Col·legi de Periodistes i La Paeria. Els guardons en qüestió han estat per al reportatge “La guerra en femení”, de Neus Martí, i per al suplement dominical *Lectura del Segre*. En l’apartat de fotoperiodisme, s’han premiat les imatges de Mikel Aristregi. D’altra banda, la Xarxa de Televisions Locals i el bloc “Frontera D” recullen el premi en les categories d’audiovisual i mitjans digitals.

Els diferents premiats de l’edició d’enguany.

Foto: Hermínia Sirvent

CERTIFICATS DE BON PERIODISTA AL TALLER “EL CIGNE ROSTIT”. La demarcació de Girona del Col·legi de Periodistes acull l'acte de lliurament de certificats de “bon periodista” als estudiants del taller de Ràdio 2 “El Cigne Rostit”. Aquest taller és una producció dels usuaris de la Residència Can Font-Fundació Astres, un servei residencial de suport a persones amb diversitat funcional. A través de l'ús de les noves tecnologies, els nois i noies que realitzen “El Cigne Rostit” milloren l'autonomia de les persones internes i la integració en la societat, a més d'incrementar les habilitats comunicatives i socials, i reduir les conductes problemàtiques.

Foto: A.E.T.

Foto dels assistents al taller de ràdio

13 de març

HOMS ANUNCIA UNA SEGONA TANDA DE REFORMES A LA CCMA. El Govern de la Generalitat plantejarà una segona fase de reforma de la Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals que regeix la televisió i ràdio públiques. La nova reforma consistiria que tant TV3 com Catalunya Ràdio deixin de relacionar-se amb el Govern i passin a la dependència del Parlament, en paraules del conseller de Presidència, Francesc Homs.

ZETA PRESENTA UN ERO PER A LA ROTATIVA. El grup Zeta presenta un ERO per a l'extinció de l'activitat de Gràfics de Premsa Diària, la planta d'impressió d'*El Periódico* i l'*Sport* a causa del cost “inassolible” dels 102 treballadors. La plantilla anuncia quatre dies de vaga.

17 DE MARÇ

MOR L'HISTÒRIC DIRECTOR DE *LE MONDE*. El que fou director de *Le Monde* entre 1985 i 1991, André Fontaine, mor a París a noranta-un anys. Fill d'un comerciant de la capital francesa, va estudiar Lletres i Dret, i va acabar especialitzant-se en Història Contemporània i Política Internacional. A *Le Monde* fou redactor en cap d'Internacional, redactor en

cap de Tancament, editorialista i director. Va ser un periodista respectat i estimat per la influent Societat de Redactors de *Le Monde*, que té dret de veto per rebutjar directors.

18 de març

LA VANGUARDIA, PREMI NACIONAL DE RECERCA. Els Premis Nacionals de Recerca 2012 atorguen el guardó de comunicació científica a *La Vanguardia* per la llarga tradició en matèria de divulgació científica. En un acte celebrat al Teatre Nacional de Catalunya el president Artur Mas lliura el guardó al director de *La Vanguardia*, José Antich.

19 de març

EL COL·LEGI RENOVA LA COL·LABORACIÓ AMB EL PARLAMENT EUROPEU. El degà del Col·legi de Periodistes, Josep Maria Martí, i la directora de l'Oficina del Parlament Europeu a Barcelona, Maria Teresa Calvo, han renovat el conveni de col·laboració per fomentar el coneixement de la legislació europea entre els periodistes. Durant l'any 2012, fins a vint-i-cinc col·legiats es van beneficiar d'aquest acord, assistint a seminaris a Brussel·les i Estrasburg. Durant aquest nou conveni es preveu realitzar fins a una dotzena de seminaris més.

Foto: Ignasi Renom

Martí i Calvo en el moment de signar el conveni

NOUS RESPONSABLES DE CORRESPONSALIES. TV3 anuncia que els periodistes de la cadena Anna Figuera i Víctor Sorribes seran respectivament els nous responsables dels Pirineus i de les Terres de l'Ebre. La cadena va obrir recentment una convocatòria interna per trobar voluntaris interessats en la tasca. Pel que fa als operadors d'imatge, Saül Grau estarà al costat d'Anna Figuera a la Seu d'Urgell i Martí Mestres acompanyarà Víctor Sorribes a Tortosa. El tancament de les corresponsalies ha causat disgust al territori i entre els treballadors.

CREU EUROPEA A VÍCTOR AMELA. El periodista de *La Vanguardia* Víctor Amela és premiat amb la Creu Europea d'Or de l'Agrupació Espanyola de Foment Europeu (AEFE) per la “trajectòria a favor dels valors universals i els drets humans”. L'AEFE és una organització no governamental que defensa “la unitat i els valors d'Europa persona a persona”.

20 de març

REBALLADA D'UN 17% A TV3 I CATALUNYA RÀDIO. El consell de govern de la Corporació Catalana de Mitjans de Comunicació (CCMA), responsable de la gestió de TV3 i Catalunya Ràdio, aprova un avantprojecte de pressupostos que suposa la retallada d'un 17% respecte a l'any passat. Des de l'arribada de la crisi, és el tercer ajust consecutiu que ha passat de 348,2 milions d'euros a 295,6. Per al 2013, la CCMA aprova un pressupost de 295,9 milions d'euros i tem la reducció de la publicitat en un 10%.

25 de març

EL COL·LEGI PROPOSA UNA NOVA DEMARCACIÓ. El Col·legi de Periodistes de Catalunya anuncia que vol impulsar la creació d'una nova demarcació a la Catalunya Central. Aquesta demarcació englobaria les comarques del Bages, l'Osona, l'Anoia, el Berguedà i el Solsonès, i apropiaria els serveis col·legials als membres d'aquest territori que ja formen part del Col·legi, especialment els del Centre de Formació i Desenvolupament. La Junta de Govern acorda sotmetre-ho a la propera Assemblea General.

RAQUEL SANS SERÀ CORRESPONSAL A WASHINGTON. A partir de 2014, la periodista Raquel Sant serà la nova corresposal de TV3 a Washington en substitució d'Antoni Bassas, que tanca aquesta etapa al juny. Mentre es produeix el canvi, Sans ha tornat a aparèixer el mes d'abril al *TN Vespre* després d'una baixa per maternitat.

Foto: TVC

Raquel Sans substituirà Antoni Bassas.

26 de març

PREMIS APPEC DE REVISTES. L'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC) lliura els premis sectorials que han distingit les revistes *Sàpiens*, *L'Esguard* i *Bonart*. L'APPEC reconeix la trajectòria professional del periodista Manuel Cuyàs (Mataró, 1952) vinculat des de fa vint-i-cinc anys a *El Punt-Aviu*. Cuyàs va ser director de l'edició del Maresme d'*El Punt* de 1995 a 2001, director adjunt de l'edició de Barcelona d'*El Punt* des del llançament i, posteriorment, director adjunt d'*El Punt-Aviu*. És tertulià en programes de ràdio i televisió, a més d'autor de diversos llibres sobre Mataró.

31 març

EL COL·LEGI, PREMI DANI MONTESINOS. El Col·legi de Periodistes de Catalunya rep a Palamós el premi Dani Montesinos en reconeixement a tots els periodistes que han cobert el MIC (Mediterranean International Cup) des de la primera edició del torneig de futbol base. Recull el premi el vicepresident de la demarcació de Girona, Jordi Grau, que el dedica als periodistes Jordi Danés, Josep Soldado i Francesc Sánchez-Carcassés per ser els professionals amb més veterania en el seguiment del torneig. En el moment d'entregar el guardó, el director del MIC, Juanjo Rovira, destaca la funció dels mitjans de comunicació i com han estat de decisius per al creixement del torneig any rere any. D'altra banda, el president del Col·legi de Periodistes de Girona, Narcís Genís, lliura durant la inauguració del torneig la Mosca de Sant Narcís, guardó que el mateix Col·legi ha atorgat al MIC per la gran projecció de les comarques de Girona.

Foto: MIC

Un moment del MIC, on es va recollir el guardó.

ABRIL

1 d'abril

LA XARXA PRESCINDEIX DE RODRÍGUEZ PICÓ. La Xarxa està prescindint de tots els programes de la seva graella radiofònica elaborats per productores i ara la

retallada entre altres afecta el principal espai d'aquesta temporada *Picó.cat*, que presentava Alfred Rodríguez Picó. També queden fora de la graella l'espai de gastronomia *La cuina de Carbó*, amb Mireia Carbó, l'agenda cultural *Amunt i avall*, amb Virtú Morón i l'espai *Sapiència*, que presenta Mònica López.

2 d'abril

EL PASSAT POLÍTIC DE JOSEP GOMIS. El Col·legi de Periodistes de Catalunya acull a la seu de Barcelona la presentació del llibre *La solitud del despatx*, editada per Cossetània Edicions, que recull vivències del passat del polític Josep Gomis, alcalde de Montblanc, durant el franquisme, i procurador a les Corts franquistes. L'acte, presentat per l'expresident Jordi Pujol, compta amb la presència dels autors de l'obra, Josep Gomis i Francesc Domènech, i del degà del Col·legi, Josep Maria Martí.

3 d'abril

ANTENA 3 FITXA ANA PASTOR. Antena 3 anuncia que Ana Pastor "s'incorpora a l'equip de professionals de la divisió de televisió d'*Atresmedia*" (nova denominació del grup) sense precisar quin serà el seu treball. Per començar, Pastor prepara una sèrie de projectes per a la divisió de Televisió de la companyia. El primer format tindrà periodicitat setmanal i podria emetre's per *La Sexta*.

6 d'abril

JORDI BASTÉ RENOVA PER RAC1. El líder dels matins de RAC1, Jordi Basté, renova el contracte amb l'emissora uns mesos abans d'iniciar la nova temporada. Basté assenyala dos pilars fonamentals del programa: d'una part, l'equip de gent jove que l'acompanya, de l'altre, "la llibertat amb què treballa". Basté va arribar a l'emissora del Grup Godó l'estiu del 2004 amb el programa *Tu diràs*. El 2007, es va fer càrrec d'*El món a RAC1*.

Foto: RAC1

Basté seguirà vinculat a l'emissora de Godó.

7 d'abril

ACAMPADA DEL PERSONAL DE CATALUNYA RÀDIO. Els treballadors de Catalunya Ràdio fan una convocatòria davant de la seu de l'emissora en protesta contra l'avantprojecte de pressupostos de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) per al 2012. El comitè d'empresa anuncia que es munta el campament on el personal passarà la nit fins a l'endemà a les 16 hores. Després, té lloc una reunió de la comissió negociadora del conveni col·lectiu entre la direcció de Catalunya Ràdio i els representants dels treballadors. El comitè assegura en un comunicat que "les xifres de la proposta són un nou atac contra el nou model de Catalunya Ràdio i de Televisió de Catalunya com es pot veure amb el desmantellament de la xarxa de corresponals a les dues empreses".

8 d'abril

RAQUEL SANS A "EXPERIÈNCIA DE PERIODISTA". La demarcació de Tarragona del Col·legi de Periodistes inaugura amb Raquel Sans el cicle de conferències "Experiència de Periodista", organitzat per la demarcació de Tarragona del Col·legi, la Fundació "La Caixa" i Repsol. Sans presenta, des de 2006, el *Telenotícies Vespere* de Televisió de Catalunya. A partir de 2014, serà la corresponal de TV3 a Washington on substituirà Antoni Bassas, que tancarà aquesta etapa el pròxim mes de juny.

VAGA DELS TREBALLADORS DE L'ACN. La plantilla de l'Agència Catalana de Notícies (ACN) convoca una vaga per protestar contra la retallada pressupostària anunciada per la direcció. Segons el personal de l'agència, l'ajust "amenaça el model d'empresa i pot afectar el servei que ofereix als mitjans de comunicació".

EL COL·LEGI AMB L'ANY ESPRIU. El biògraf i poeta Agustí Pons participa en una xerrada que té lloc al Col·legi de Periodistes i que tracta sobre el llibre *Espriu transparent* (Proa) que Pons acaba de publicar. A la reunió amb periodistes, hi participa el degà del Col·legi, Josep Maria Martí. Aquest és el primer acte dels que celebrarà el Col·legi al llarg de l'any en memòria del poeta Espriu.

9 d'abril

"IL·LUSTRACIÓ", EXPOSICIÓ CIENTÍFICA. Inauguren a la seu del Col·legi de Barcelona una nova ex-

posició sobre la il·lustració científica amb les millors obres que participen en el concurs internacional “Il·lustraciència”. El certamen ha estat organitzat per l’Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) amb el suport del Departament d’Economia i Coneixement de la Generalitat. Hi han participat artistes de tot el món entre els quals destaquen Carles Puche o Jane Hurd, autora d’una obra publicada a *National Geographic*.

ANUL·LEN L’ERO DE TELEMADRID. El Tribunal Superior de Justícia de Madrid anul·la l’ERO que la cadena autonòmica va presentar el novembre en què acomiadava 861 dels 1.200 treballadors de la cadena. La decisió no comporta l’obligació de readmetre els treballadors, però sí d’eleva les indemnitzacions a quinze dies per any treballat. El jutge ha comunicat a les parts la sentència sobre la demanda col·lectiva presentada pel sindicat UGT a final de gener.

10 d’abril

ROSA VIDAL, DIRECTORA GENERAL DE LA RTVV. L’advocada de l’Estat en excedència Rosa Vidal assumeix la direcció general de la Ràdio Televisió Valenciana (RTVV). Vidal compatibilitzarà el càrrec amb la presidència del consell d’administració de l’ens públic, que té per objectiu engegar el nou projecte de la Radiotelevisió Valenciana. La incorporació de Vidal té lloc quan ha començat a tirar-se endavant l’expedient de regulació d’ocupació (ERO) que afecta gairebé 1.200 treballadors.

11 d’abril

ACORD DE COL·LABORACIÓ AMB REPSOL A TARRAGONA. La Demarcació de Tarragona del Col·legi de Periodistes signa un acord de col·laboració amb Repsol per impulsar diferents accions de comunicació d’interès per als periodistes i la societat en general, algunes adreçades al col·legiats tarragonins. La presidenta de la Demarcació, Sara Sans, i el coordinador de comunicació de Repsol a Tarragona, Josep Ber-

tran, oficialitzen el compromís de col·laboració que durant aquest any ha facilitat, entre altres iniciatives, un seminari de formació per a periodistes sobre l’activitat industrial de Repsol a Tarragona celebrat en dues jornades el mesos de gener i febrer. La col·laboració ha propiciat la cinquena edició del cicle de conferències “Experiència de Periodista”.

Demarcació de Tarragona

Presentació del conveni amb Repsol

12 d’abril

LLIURAMENT DELS PREMIS MICRO OBERT I MICRO TANCAT. Tortosa acull el lliurament dels premis Micro

io instituts odontològics +

Condicions especials per a col·legiats/ades.

22€

Higiene Bucal
Amb revisió
gratuïta inclosa

GRATIS

1ª visita, revisions
i radiografies intrabucales

20%

Dte. a tot tipus
de tractaments

18

Finançament a 18
mesos sense interessos

Pregunta'ns per
la nova **Ortodòncia transparent**

902 119 321
www.ioa.es | ioa@ioa.es

Segueix-nos a:

facebook.com/institutsodontologics
 @Ins_Odontologic

BARCELONA EIXAMPLE
Diputació, 238 | 933 426 400

BARCELONA SAGRADA FAMILIA
Sardenya, 319 | 934 570 453

BARCELONA LES CORTS
Av. Madrid, 141-145 | 934 394 500

BARCELONA POBLE NOU
Ramon Turró, 246 | 932 247 770

BARCELONA SANT ANDREU
Neopàtria, 55 | 933 601 070

Badalona | 933 894 331
Cornellà | 934 741 932

Granollers | 938 793 228
L'hospitalet de Ll. | 932 615 800
Manresa | 938 774 597
Mataró | 937 577 181
Sabadell | 937 275 396

Sant Boi de Ll. | 936 613 500
Terrassa | 937 333 368
Vic | 938 869 400
Vilanova i La G. | 938 105 858

Obert i Micro Tancat de 2012, que atorga la demarcació de Terres de l'Ebre del Col·legi, amb assistència del degà del Col·legi de Periodistes, Josep Maria Martí. El Micro Obert correspon a la Plataforma d'afectats per la transparència informativa en la passada fallida de la Cooperativa de l'Aldea. D'altra banda, el Micro Tancat és per a l'alcalde de l'Ametlla de Mar, Andreu Martí, que agraeix la distinció que li permet seguir un "nou camí cap a millor".

Els guardonats amb Martí i Moreno

Demarcació Terres de l'Ebre

15 d'abril

ANTONI COLL, A "EXPERIÈNCIA DE PERIODISTA". El periodista Antoni Coll, director durant dues dècades del *Diari de Tarragona*, participa en el cicle de conferències "Experiència de periodista" en el qual reconeguts professionals dels mitjans posen a l'abast del públic la seva visió del món de la comunicació i la seva vivència de la professió. El cicle està organitzat per la Demarcació de Tarragona del Col·legi de Periodistes, Repsol i la Fundació Caixa Tarragona.

16 d'abril

ÀNGEL ROS FA BALANÇ. L'alcalde de Lleida, Àngel Ros, pronuncia a El Magical del Parc de Gardeny la conferència organitzada per la Demarcació de Lleida en què fa balanç anual del seu projecte de ciutat. La conferència es retransmet per primera vegada per *streaming* amb la col·laboració dels alumnes de La Salle de Mollerussa.

Àngel Ros, al centre, abans de la conferència

Foto: Herminia Sirvent

ASSEMBLEA DE L'ADPC. L'Associació de Dones Periodistes de Catalunya celebra l'Assemblea ordinària de sòcies que en l'ordre del dia aporta la memòria d'activitats, l'informe econòmic de l'entitat, la possible elecció de càrrecs directius i la nova estructura de funcionament, entre altres punts. Durant l'assemblea s'explica a les sòcies el trànsit de l'entitat des del tercer al primer pis de l'edifici de la Rambla de Catalunya. L'actual junta, aprovada per unanimitat, està integrada per Carolina Barber, com a presidenta; Mavi Carrasco, vicepresidenta, Marta Corcoy, tesorera, Elena Riera, secretària, i Eva Donat i Joana Uribe, vocals.

17 d'abril

PERIODISME A VENEÇUELA. La seu del Col·legi de Periodistes a Barcelona acull un debat organitzat per la Comissió de Periodisme Solidari sobre l'estat del periodisme a Veneçuela després de la mort d'Hugo Chávez i de les disputades eleccions del 14 d'abril. A la taula hi participaren les periodistes veneçolanes Andrea Daza i Virginia Mata, mentre que Paco Martín exerceix de moderador de l'acte. Andrea Daza va treballar tres anys a la cadena de Capriles mentre que Virginia Mata va ser reportera en un mitjà local del seu país.

VISITA A LES INSTAL·LACIONS D'AIGÜES DE BARCELONA. Un grup de col·legiats visita les tres principals instal·lacions d'Aigües de Barcelona que permeten garantir la potabilització i la distribució a Barcelona i a alguns municipis de la seva àrea. Durant la visita, programada per la Comissió de Cultura, s'ha pogut veure de primera mà la feina del laboratori que garanteix la qualitat de l'aigua que arriba a la xarxa, el Centre de Control Operatiu que treballa per assegurar-ne la correcta distribució, la planta potabilitzadora de Sant Joan Despí i el Museu Agbar de les Aigües, que conserva les màquines de vapor que antigament alimentaven les bombes per fer arribar l'aigua a Barcelona.

GIRONA OBRE LA MOSTRA "COM ENS VEUEN". La demarcació de Girona del Col·legi de Periodistes acull l'exposició "Com ens veuen", que retrata amb humor la professió periodística a través de la mirada de quasi una seixantena de dibuixants i il·lustradors en treballs apareguts successivament a les pàgines de la revista CAPÇALERA.

18 d'abril

MASTER CLASS AMB LLUÍS BASSETS. Una quarantena de periodistes assisteixen a la *master class* amb Lluís Bassets sota el tema "Periodisme només amb periodistes. Quin serà el futur dels mitjans de comunicació?" a partir del seu llibre *El último que apague la luz. Sobre la extinción del periodismo* (Taurus). Els productes periodístics de qualitat han de tenir un preu, afirma el periodista en la *master class* celebrada a la seu del Col·legi. Entre les variades conclusions a les quals arriba Bassets és que el paper no és el problema actual del periodisme, sinó el model d'organització. Bassets (Barcelona, 1950) té una extensa trajectòria professional vinculada a la premsa. Va treballar a *Tele/eXprés* i al *Diari de Barcelona*, va ser fundador i director del setmanari *El Món* i ha estat corresponent d'*El País* a París i a Brussel·les. Actualment, n'és el director adjunt i s'ocupa de les pàgines d'Opinió.

Bassets durant la *master class*

Foto: Ignasi Renom

23 d'abril

NOU WEB I NOU CATÀLEG EN LÍNIA. A partir d'avui, es poden consultar tots els títols de les col·leccions a través del "Catàleg en línia", que es posa al servei de tots els col·legiats per facilitar les recerques en l'àmbit del món de la comunicació. El Col·legi també dona avui la benvinguda al nou web corporatiu que manté el domini www.periodistes.org. El Col·legi recorda que Sant Jordi és un bon moment per visitar el Centre de Documentació Montserrat Roig on consta un ampli fons consultable de col·leccions editorials especialitzades en periodisme en les quals ha participat el Col·legi de Periodistes al llarg dels anys.

DIARI DE GIRONA, REGIÓ 7 I EMPORDÀ EDITEN UN SUPLEMENT AMB L'INDÉPENDANT. Per tercer any consecutiu, els tres mitjans del Grup Editorial Prensà Ibèrica a Catalunya (*Diari de Girona*, *Regió 7* i *Setmanari de l'Alt Empordà*) i les edicions regionals de *L'Indépendant* del grup francès Midi Libre, han editat conjuntament un suplement especial dedicat a les activitats lúdiques i les propostes turístiques de Setmana Santa de banda i banda dels Pirineus.

Aquesta publicació, de 32 pàgines, té una tirada de 100.000 exemplars i l'audiència acumulada de les publicacions arriba als 450.000 lectors. El suplement abasta la major part de l'anomenada Euroregió, amb una destacada presència dels valors patrimonials i culturals dels dos costats dels Pirineus. Els dos grups de comunicació mantenen una estreta relació de col·laboració des de fa anys.

24 d'abril

CONVENI ENTRE EL COL·LEGI I EL CAC. El degà del Col·legi de Periodistes, Josep Maria Martí, i el president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), Roger Loppacher, signen un conveni de col·laboració a la seu del Col·legi. El conveni preveu que el Col·legi i el CAC col·laborin en l'elaboració d'eines per a la formació dels professionals de la comunicació i treballin per promoure mesures d'autoregulació. El conveni inclou el bescanvi d'informació, així com la possibilitat que el CAC pugui demanar al Col·legi que elabori documents

de reflexió sobre continguts audiovisuals, especialment amb referència a la deontologia professional i a la professió periodística. Amb aquests objectius es crearà una comissió integrada per dues persones representants de cadascuna de les dues entitats.

Loppacher i Martí després d'aprovar el conveni

Foto: Ignasi Renom

29 D'ABRIL

FUENTES DEIXA CATALUNYA RÀDIO. El periodista Manel Fuentes anuncia per antena que el 12 de juliol deixarà de conduir *El matí de Catalunya Ràdio*

després de quatre temporades. Assegura que la decisió és per "motius personals" i lamenta la valoració sobre les darreres audiències que els directius de la Corporació van fer al Parlament.

FE D'ERRATES

En el passat número de CAPÇALERA, a la secció Dia a Dia, en la notícia de l'11 de novembre, s'informava que l'obra de teatre *Desaparegut al Canal* havia obtingut el primer Premi Jaume Salés de Teatre 2012, instituint per l'Ajuntament de Roda de Ter. En la notícia, es parlava d'Albert Suñé com a director de l'obra quan en realitat aquest periodista n'és l'autor i no pas el director, ja que l'obra encara no s'ha estrenat. *Desaparegut al canal* tracta de la desaparició misteriosa de Glenn Miller sobre el Canal de la Mànega, fet real que va tenir lloc el 15 de desembre de 1944.

miravé
CLÍNICA DENTAL

Deixa que et recordin
pel teu somriure

Promoció Especial

per a col·legiats, empleats del
Col·legi de Periodistes de Catalunya i familiars directes

Serveis Gratuïts:

- Visita (consulta i revisió)
- Ortodòncia (1a visita)
- Visita pròtesi
- Fluoració (infantil i adults)
- Radiografies intraorals
- Extracció de punts de sutura

Serveis per tan sols 20€:

- Extracció dental simple
- Visita d'urgències de dia
- Ortopantomografia
- Higiene dental (amb ultrasons i poliment final)

Fins al 25% de dte.:

- En la resta de tractaments en qualsevol especialitat

Miravé Travessera · Trav. de Gràcia, 71, baixos
Miravé Tuset · Tuset, 36, baixos - 08006 Barcelona · Tel. 93 217 68 89

També cita online a: www.clinicamirave.es | Busca'ns al Facebook @clinicamirave

Servei d'Urgències | 24 hores/365 dies l'any

ESPÈCIES EN VIES D'EXTINCIÓ...

TRADUCCIÓ: MARIAM CHAÏB BABOU

Una cosa és dir que treballem en PRO dels professionals col·legiats.
Una altra és fer-ho:

Compte Expansió PRO.

T'abonem el 10% de la teva quota de col·legiat*.

0

comissions
d'administració
i manteniment.

+

3%

de devolució dels teus rebuts
domèstics principals, fins
a un màxim de 20 euros al mes.

+

Gratis

la targeta de crèdit i de dèbit.

+

Més de

1.300

oficines al teu servei.

Al cap i a la fi, som el banc de les millors empreses. O el que és el mateix,
el banc dels millors professionals: el teu.

Truca'ns al 902 383 666, organitzem una reunió i començem a treballar.

sabadellprofessional.com

*Fins a un màxim de 100 euros l'any.

El banc de les millors empreses. I el teu.

**Tots tenim alguna
cosa de sirena.**

Quan sortim d'un entorn segur,
la nostra salut se'n ressent.

Treballem per tornar la salut al seu lloc

Més de 32.000 professionals sanitaris al teu servei
i la major xarxa hospitalària privada d'Espanya amb la tecnologia més avançada.

901 10 10 10
asisa.es

asisa

Patrocinador Oficial de l'Equip Nacional de Natació Sincronitzada